

Pelloilta pöytään 2007

Från åkern till bordet 2007

From farm to fork 2007

Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus
Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral
Information Centre of the Ministry of Agriculture and Forestry

Helsinki 2007

Julkaisua koskevat tiedustelut
Projektipäällikkö Sirpa Karppinen
Puh. 020 77 2005
Tiken tietopalvelu
Puh. 020 77 21 208
S-posti: tietopalvelu@mmmtike.fi

ISSN 1796-6930
Kartat: Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanro 684/MML/07
Painettu: Edita Oy, Helsinki 2007
Ulkoasu: Viestintätoimisto Tulus Oy
Taitto: Tike

■ Alkusanat

Käsillä oleva Pellolta pöytään -tilastojulkaisu ilmestyy nyt toisen kerran. Julkaisuun on koottu eri lähteistä tietoja koko elintarvikeketjusta alkutuotannosta kuluttajaan. Osa tiedoista kuvaa ketjun toimintaa ja osa tiedoista liittyy elintarviketurvallisuuteen tässä ketjussa.

Julkaisun ensimmäinen osio kuvaa elintarvikeketjun toimintaa, joka perustuu pääosin kotimaisen raaka-aineen tuotantoon ja jalostukseen. Ketjun toiminta ja siihen liittyvät riskit luovat perustan valvonnan suunnittelulle ja toimeenpanolle. Tässä osiossa kuvataan viljan, lihan, maidon ja kananmunien tuotantoa ja kulutusta. Luomutuotanto on erotettu omaksi osiokseen, sillä luomutuotannolla on mm. oma valvontajärjestelmänsä. Luomutilastot on aikaisemmin julkaistu Maatilarekisterissä, josta ne on siirretty tähän julkaisuun samalla niitä kehittäen. Luomutilastoihin on otettu mukaan myös luomuvalvonnan tilastoja.

Toinen uusi osio tässä julkaisussa on elintarvikeketjun loppupään kuluttajat ja heidän luottamuksensa elintarvikeketjua kohtaan. Tämän päivän kuluttaja haluaa syödä tuoretta, maukasta ja etenkin turvallista ruokaa. Suomen elintarviketurvallisuus on kansainvälisesti arvioiden hyvällä tasolla, mutta elintarvikkeiden nauttimiseen liittyy meilläkin merkittäviä terveyshaittoja. Elintarviketuotannon laatuketjun parantumisesta ja elintarvike- ja rehuvalvonnasta huolimatta ihmisiä sairastuu vuosittain elintarvikevälitteisiin tartuntatauteihin. Kansanterveyslaitoksen ylläpitämään tartuntatautirekisteriin päätyy vain pieni osa sairastuneista, koska suuri osa heistä ei hakeudu lainkaan lääkäriin.

Elintarvikevalvonta-osiossa tehdään katsaus kunnalliseen elintarvikevalvontaan. Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa elintarvike-

valvontaa, mutta käytännön valvontatyö tehdään pääasiassa kuntatasolla. Vuosittaiset elintarvikevalvonnan riittävyden arvioinnit osoittavat jatkuvan resurssipulan kunnissa. Kunnallisen valvonnan lisäksi elintarvikkeita valvotaan mm. valtakunnallisissa torjunta-ainejäämien ja vierasaineiden valvontaohjelmissa.

Julkaisun viimeistä, kotieläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tietoja esittelevää osiota on kehitetty edellisvuodesta. Tähän osioon sisällytettiin nyt myös tietoja rehunvalmistuksesta ja rehuvalvonnasta. Kotieläinten terveys ja hyvinvointi ovat merkittävä osa eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuutta. Tuotantoeläinten terveydellä on vaikutus jalostavan teollisuuden raaka-aineiden laatuun ja siten myös lopputuotteiden laatuun ja turvallisuuteen.

Tike tilastoviranomaisena kehittää ja koordinoi elintarviketurvallisuuteen liittyvien tietojen tilastointia yhteistyössä muiden viranomaistahojen kanssa. Tiken tavoitteena on, että elintarviketurvallisuustilastot tuottavat luotettavaa ja objektiivista tietoa elintarvikkeiden laadusta ja turvallisuudesta sekä kotieläinten terveydestä ja hyvinvoinnista, ja toimivat täten oman alansa arvostettuna tietolähteenä.

Julkaisun laadinnasta on vastannut projektipäällikkö Sirpa Karppinen. Luomu-osioista vastaa tutkija Rami Rauhala.

Helsingissä, joulukuussa 2007

Leena Storgårds
Johtaja

Förord

Den föreliggande statistiska publikationen *Från åkern till bordet* utges nu för andra gången. Publikationen innehåller samlad information från olika källor om hela livsmedelskedjan från primärproduktion till konsumtion. En del uppgifter beskriver kedjans verksamhet medan andra anknyter till livsmedelssäkerheten i denna kedja.

Den första delen i publikationen beskriver livsmedelskedjans verksamhet, som huvudsakligen bygger på produktionen och förädlingen av inhemska råvaror. Kedjans verksamhet och därmed anknutna risker skapar en grund för planeringen och verkställandet av tillsynen. I denna del beskrivs produktionen och konsumtionen av spannmål, kött, mjölk och ägg. Den ekologiska produktionen presenteras i ett eget avsnitt, eftersom den bland annat har ett eget tillsynssystem. Statistiken över den ekologiska produktionen har tidigare publicerats i Lantbruksregistret, men har nu flyttats till denna publikation och samtidigt vidareutvecklats. I statistiken över den ekologiska produktionen finns nu också statistiska uppgifter om tillsynen över den ekologiska produktionen.

Ett annat nytt avsnitt i denna publikation är konsumenterna i slutändan av livsmedelskedjan och deras förtroende för livsmedelskedjan. Dagens konsument vill äta färsk, smakrik och i synnerhet säker mat. Internationellt sett håller den finländska livsmedelssäkerheten god standard, men livsmedelskonsumtionen anknyter också hos oss till betydande hälsorisker. Trots livsmedelsproduktionens förbättrade kvalitetskedja och tillsynen över livsmedel och foder insjuknar människor fortfarande i smittsamma sjukdomar förmedlade av livsmedel. Endast en liten del av de insjuknade registreras i Folkhälsoinstitutets register över smittsamma sjukdomar, eftersom en stor del av de smittade inte besöker läkare.

Avsnittet *Livsmedelstillsyn* ger en överblick av den kommunala livsmedelstillsynen. Livsmedelssäkerhetsverket styr livsmedelstillsynen, men det praktiska tillsynsarbetet utförs främst på kommunal nivå. Den årliga bedömningen av livsmedelstillsynens tillräcklighet visar dock att det råder resursbrist i kommunerna. Utöver den kommunala tillsynen övervakas livsmedel bland annat genom de riksomfattande tillsynsprogrammen för bekämpningsmedelsrester och främmande ämnen.

Publikationens sista del, som innehåller uppgifter om husdjurens hälsa och välbefinnande, har utvecklats från föregående år. Nu innehåller avsnittet också uppgifter om fodertillverkning och fodertillsyn. Husdjurens hälsa och välbefinnande utgör en betydande del av de djurbaserade livsmedlens säkerhet. Produktionsdjurens hälsa inverkar på kvaliteten hos den förädlade industrins råvaror och således också på slutprodukternas kvalitet och säkerhet.

Intresset för information om livsmedlens kvalitet och säkerhet har ökat i hela samhället bland annat på grund av livsmedelskriserna, den därpå följande publiciteten och konsumenternas ökade medvetenhet. Arbetet för produktionen av statistiskt material i anslutning till livsmedelssäkerheten har bara börjat. I dag ligger tyngdpunkten i synnerhet på statistikföring av uppgifter om tillsynen över livsmedel och foder som även varit föremål för kraftiga satsningar på EU-nivå.

Som statistikmyndighet utvecklar och koordinerar Tike statistiken över livsmedelssäkerheten i samarbete med andra myndigheter. Tikes målsättning är att statistiken över livsmedelssäkerheten ska producera tillförlitlig och objektiv information om livsmedlens kvalitet och säkerhet samt om husdjurens hälsa och välbefinnande, och fungera som en uppskattad informationskälla inom sitt område. Syftet med den statistiska publikationen *Från åkern till bordet* är att svara på ett ökande, nytt informationsbehov. Meningen är att under de kommande åren skapa en helhet som fungerar både som en källa för statistiska uppgifter och som ett statistiskt uppslagsverk över uppgifter i anslutning till livsmedelssäkerhet.

Projektchef Sirpa Karppinen har svarat för uppgörandet av publikationen. Forskaren Rami Rauhala har svarat för avsnittet om ekologiska livsmedel.

Helsingfors, december 2007

Leena Storgårds
Direktör

■ Foreword

The statistical publication on hand entitled "From farm to fork" is now published for the second time. The publication is a compilation of data obtained from different sources relating to the entire food chain, from primary production to the consumer. Some of the data describes the operation of the chain and some the role of food safety within the chain.

The first part of the publication deals with the operation of the food chain, which primarily rests on the production and processing of domestic Finnish raw materials. The functioning of the chain and the risks relating to it lay down the foundations for the design and execution of control. The part in question describes the production and consumption of cereal crops, meat, milk and eggs. Organic production, being subject to its own separate control systems, forms a separate section within this publication. Previously, statistics on organic production were published as part of the Farm Register. They are now incorporated in the current publication, having also undergone development work. The organic statistics now also contain some statistical data on the control of organic production.

The current publication contains a second newly added section which deals with the end-consumers and the faith that they have in the integrity of the food chain. The modern-day consumer expects to eat fresh, tasty and, above all, safe food. In global terms, food safety is of a high standard in Finland, but even in our country the consumption of foodstuffs can expose one to notable health risks. Despite improvements in the quality chain governing food production and the enforcement of controls on foodstuffs and animal feeds, there are annual cases of people contracting contagious diseases from food. Because most of them do not seek medical help, only a small minority of these cases are recorded in the register of contagious diseases that the National Public Health Institute maintains.

The part of the publication dealing with the control of foodstuffs reviews the arrangements for foodstuffs control at local government level. The Finnish Food Safety Authority is charged with the supervision of food safety control, while the grass-roots control mainly takes place at the municipal level. The annual assessments to determine the adequacy of foodstuffs control reveal a lack of resources in the municipalities. In addition to control at the local level, foodstuffs are also subject to national programmes to control pesticides and residues in food.

The last section of the publication, that presenting the health and well-being of livestock, has been further developed since the publication of last year's data. This year's publication contains data on the manufacture and control of animal feeds. The health and well-being of livestock has a significant impact on the safety of all foodstuffs of animal origin. The health of production animals plays a role in the quality of the raw-materials used in the processing industry and consequently contributes to the quality and safety of the end product.

There has been a general increase in interest throughout society in the quality and safety of food products. This has been brought about by the various crises surrounding food as well as the resulting publicity and consumers' increased awareness. The work relating to the production of statistics on food safety is in its infancy. Current emphasis is on producing statistics from the data concerning the control of foodstuffs and animal feeds. This work is also the subject of vigorous development at EU level.

In its role of statistics authority, Tike collaborates with other authorities to develop and coordinate the production of statistics from data on food safety. It is Tike's goal to ensure that the statistics relating to food safety provide reliable and objective data on the quality and safety of foodstuffs as well as the health and well-being of livestock, while at the same time acting as a valued reference source for the sector. The objective of the statistical publication "From farm to fork" is to meet the need for more extensive and up-to-date information. We aim to use the current publication as the basis for creating a package in future years that will act as a source of statistical data as well as a statistical reference tome for information relating to food safety.

The publication has been compiled by project manager Sirpa Karpinen. Researcher Rami Rauhala has produced the section dealing with organic production.

Helsinki, December 2007

Leena Storgårds
Director

Sisällys

Alkusanat.....	5
Symbolit ja lyhenteet	14
1. Elintarvikeketjun rakenne ja toiminta.....	15
Kartta	17
1.1. Viljantuotanto 2006	17
1.2. Teurastettujen sikojen lukumäärä vuonna 2006	18
1.3. Maidontuotanto 2006	19
Kuvio	16
1.1. Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen peltoala vuosina 1995 - 2006	16
1.2. Tärkeimpien viljakasvien sadot vuosina 1993 - 2006	17
1.3. Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2006	18
1.4. Maidontuotanto vuosina 1995 - 2006	19
1.5. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä ja tuotannon bruttoarvo vuosina 1995 - 2005	20
Taulu	21
1.1. Maatilojen lukumäärä tuotantosuunnittain vuosina 2001 - 2006	21
1.2. Tärkeimpien viljakasvien kokonaissadot vuosina 2001 - 2006	21
1.3. Teurastettujen eläinten lukumäärät ja lihantuotanto vuosina 2001 - 2006	22
1.4. Maidontuotanto, myynti ja käyttö maatilolla vuosina 2001 - 2006	22
1.5. Kananmunien tuotanto vuosina 2001 - 2006	23
1.6. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä työvoima ja elinkeinokeskuksittain vuosina 2001 - 2005	23
1.7. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2001 - 2005	24
1.8. Elintarvikkeiden vähittäiskaupanalan sekä ravitsemistoimintaa harjoittavien yritysten toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2001 - 2005	25
2. Luomutuotanto.....	27
Kartta	29
2.1. Luomutilojen lukumäärä vuonna 2006	29
Kuvio	28
2.1. Luomutilojen lukumäärä ja osuus kaikista tiloista vuosina 2000 - 2006	28
2.2. Vilja- ja nurmikasvialojen (alle 5 v) jakauma viljelytavan mukaan vuonna 2006	30
Taulu	31
2.1. Maatilojen lukumäärä viljelytavan mukaan peltoisuusluokittain vuonna 2006	31
2.2. Maatilojen keskimääräinen peltoala viljelytavan mukaan työvoima ja elinkeinokeskuksittain vuonna 2006 ja vuosina 2000 - 2005	32
2.3. Luomutilojen maankäyttölajit työvoima ja elinkeinokeskuksittain vuonna 2006 ja vuosina 2000 - 2005	33
2.4. Maatalousmaan käyttö viljelytavan mukaan vuonna 2006	34
2.5. Maatilojen ja kotieläinten lukumäärä viljelytavan mukaan vuonna 2006	35
2.6. Maatilojen lukumäärä viljelytavan mukaan tuotantosuunnittain vuonna 2006	36
2.7. Luomusato vuonna 2006	37
2.8. Luomusadon 2006 maatilakäyttö	38
2.9. Luomutarkastusten määrä tuotantosuunnittain 2006	39
3. Kuluttaja ja elintarvikkeiden turvallisuus.....	41
Kartta	42
3.1. Asuntokuntien lukumäärä 2006	42
Kuvio	43
3.1. Elintarvikkeiden kulutus vuosina 1995 ja 2005	43

Taulu	3.1.	Kotitalouksien määrä ja keskikoko vuosina 1985 - 2003.....	44
	3.2.	Suurkeittiöiden lukumäärä ja annosmäärät toimialoitain vuosina 2002 - 2005.....	44
	3.3.	Eräiden elintarvikkeiden kotimainen käyttö ja ulkomaankauppa vuonna 2005	45
	3.4.	Suomessa raportoidut elintarvikkeiden välitteiset ruokamyrkytys-epidemiat aiheuttaneen elintarvikkeen mukaan vuosina 2001 - 2005.....	46
	3.5.	Suomessa raportoidut elintarvikkeiden välitteiset epidemiat ruokailupaikan mukaan vuosina 2001 - 2005	46
	3.6.	Tartuntatautirekisteriin raportoidut väestön suolistoinfektiot jaoteltuina mikrobityypin mukaisesti vuosina 2001 - 2006.....	47
4. Elintarvikevalvonta.....			49
Kartta	4.1.	Valvontakohteiden lukumäärä kunnallisessa elintarvikevalvonnassa vuonna 2005	50
	4.2.	Tarkastettujen valvontakohteiden osuus kaikista kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteista 2005	51
	4.3.	Käytetyn työpanoksen suhde laskennalliseen vähimmäistarpeeseen kunnallisessa elintarvikevalvonnassa 2005	52
Kuvio	4.1.	Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet (ilman maidontuotantiloja) vuosina 1998 - 2005	51
Taulu	4.1.	Kunnallinen elintarvikevalvonta valvontakohdetyyppittäin vuonna 2005.....	53
	4.2.	Kunnallinen elintarvikevalvonta lääneittäin vuonna 2005 sekä vuosina 1998 - 2004.....	54
	4.3.	Kunnalliseen elintarvikevalvontaan osallistuneiden henkilöiden työpanos lääneittäin vuonna 2005 sekä vuosina 1998 - 2004	55
	4.4.	Kunnallisen elintarvikevalvonnan laboratoriotutkimukset tuoteryhmittäin vuonna 2005.....	56
	4.5.	Hedelmien, vihannesten ja viljojen torjunta-ainejäämienvälvonnassa analysoidujen näytteiden lukumäärä ja tulokset vuonna 2005.....	57
	4.6.	Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainetutkimusten määrä vuonna 2005.....	58
5. Kotieläinten terveys ja hyvinvointi			59
Kartta	5.1.	Nauttilojen lukumäärät vuonna 2006.....	60
	5.2.	Sikatiilojen lukumäärät vuonna 2006.....	61
	5.3.	Siipikarjatiilojen lukumäärät vuonna 2006.....	61
Kuvio	5.1.	Rehuvälvonnän valvontakohteet, ilman eläintiloja, vuosina 2002 - 2005	62
Taulu	5.1.	Kotieläinten lukumäärä vuosina 2001 ja 2006.....	63
	5.2.	Rehuseosten valmistusmäärät vuosina 2001 - 2006.....	64
	5.3.	Elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten rehujen valvontakohteet ja niihin tehdyt tarkastukset vuonna 2006	65
	5.4.	Rehuvälvonnän valvontanäytteiden kokonaismäärät vuosina 2002 - 2006.....	66
	5.5.	Tärkeimpien rehukasvien sato rehuyksikköinä (ry) vuonna 2006.....	67
	5.6.	EU- eläinsuojelutarkastukset vuosina 2005 ja 2006.....	68
Laatuseloste.....			70
Käsitteitä ja määritelmiä			72
Karttaluettelo			74
Kuviluettelo			75

Innehåll

Förord	6
Symboler och förkortningar	14
1. Livsmedelskedjans struktur och verksamhet	15
Karta	
1.1. Produktion av spannmål 2006	17
1.2. Antal slaktade svin 2006	18
1.3. Mjolkproduktion 2006	19
Figur	
1.1. Antal gårdar och medelåkerareal åren 1995 - 2006	16
1.2. De viktigaste odlingsväxternas totalskörd 1993 - 2006	17
1.3. Totalproduktionen av kött enligt djurslag 1995 - 2006	18
1.4. Mjolkproduktion åren 1995 - 2006	19
1.5. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustri och produktionens bruttovärde åren 1995 - 2005	20
Tabell	
1.1. Antal gårdar enligt produktionsinriktning, 2001 - 2006	21
1.2. De viktigaste odlingsväxternas totalskördar åren 2001 - 2006	21
1.3. Antal slaktade djur och köttproduktion åren 2001 - 2006	22
1.4. Mjolkproduktion, försäljning och förbrukning på gårdar åren 2001 - 2006	22
1.5. Äggproduktion åren 2001 - 2006	23
1.6. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt arbetskrafts- och näringscentral åren 2001 - 2005	23
1.7. Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 2001 - 2005	24
1.8. Antal arbetsställen inom detaljhandeln med livsmedel och restaurangverksamhet enligt bransch åren 2001 - 2005	25
2. Ekologisk jordbruksproduktion	27
Karta	
2.1. Antal ekologiska gårdar år 2006	29
Figur	
2.1. Antal ekologiska gårdar och deras andel av alla gårdar åren 2000 - 2006	28
2.2. Arealfördelning för sädes- och vallväxter (under 5 år) enligt odlingsmetod 2006	30
Tabell	
2.1. Antal lantbrukslägenheter enligt odlingsmetod och åkerstorleksgrupper år 2006	31
2.2. Areal i medeltal per gård enligt odlingsmetod och arbetskrafts- och näringscentral 2006, och åren 2000 - 2005	32
2.3. Ekogårdarnas jorddisponering enligt arbetskrafts- och näringscentral år 2006	33
2.4. Disponering av jordbruksmark enligt odlingsmetod år 2006	34
2.5. Antal gårdar och husdjur enligt odlingsmetod år 2006	35
2.6. Antal lantbrukslägenheter enligt odlingsmetod och produktionsinriktning år 2006	36
2.7. Ekoskörd 2006	37
2.8. Användningen av ekoskörd år 2006 på gårdarna	38
2.9. Antal ekologiska kontroller enligt produktionsriktningar 2006	39
3. Konsument och livsmedelssäkerhet	41
Karta	
3.1. Antal bostadshushåll 2006	42
Figur	
3.1. Konsumtion av livsmedel åren 1995 och 2005	43

Tabell	3.1.	Hushållens antal och medelstorlek 1985 - 2003	44
	3.2.	Storkökens antal och producerade matportioner enligt bransch åren 2002 - 2005	44
	3.3.	Inrikes användning och utrikeshandel för några livsmedel år 2005	45
	3.4.	Via livsmedel spridda matförgiftningsepidemier som rapporterats i Finland enligt förorsakande livsmedel åren 2001 - 2005	46
	3.5.	Via livsmedel spridda epidemier som rapporterats i Finland enligt matställe åren 2001 - 2005	46
	3.6.	Antal rapporterade tarminfektioner i registret för smittsamma sjukdomar enligt typen av mikrob åren 2001 - 2006	47
4. Livsmedelstillsyn			49
Karta	4.1.	Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2005	50
	4.2.	Andel inspekterade kontrollobjekt av alla kontrollobjekt i den kommunala livsmedelstillsynen år 2005	51
	4.3.	Arbetsinsatsens förhållande till det beräknade minimibehovet i den kommunala livsmedelstillsynen år 2005	52
Figur	4.1.	Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen (utom mjölkproduktionenheter) åren 1998 - 2005	51
Tabell	4.1.	Den kommunala livsmedelstillsynen enligt objektkategori 2005	53
	4.2.	Kommunal livsmedelstillsyn enligt län 2005 och åren 1998 - 2004	54
	4.3.	Arbetsinsatsen av personer inom kommunal livsmedelstillsyn enligt län 2005 och åren 1998 - 2004	55
	4.4.	Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsyn enligt produktgrupp år 2005	56
	4.5.	Antal analyserade prov och resultat av tillsynen i fråga om bekämpningsmedelsrester i frukt, grönsaker och spannmål år 2005	57
	4.6.	Antal prov av främmande ämnen i animaliska livsmedel år 2005	58
5. Husdjurens hälsa och välbefinnande			59
Karta	5.1.	Antal nötkreaturgårdar år 2006	60
	5.2.	Antal svingårdar år 2006	61
	5.3.	Antal fjäderfågårdar år 2006	61
Figur	5.1.	Antal övervakningsobjekt inom foderkontrollen, utom djurgårdar, åren 2002 - 2005	62
Tabell	5.1.	Antal husdjur åren 2001 och 2006	63
	5.2.	Tillverkning av foderblandningar åren 2001 - 2006	64
	5.3.	Foderkontrollobjekten ifråga om foder för animalieproduktionsdjur och inspektionsbesök åren 2006	65
	5.4.	Antal kontrollprov av foderkontroll åren 2002 - 2006	66
	5.5.	Skörden av de viktigaste foderväxterna som foderenhet åren 2006	67
	5.6.	EU-djurskyddsinspektioner år 2005 och 2006	68
Kvalitetsbeskrivning			70
Begrepp och definitioner			72
Förteckning över kartor			74
Förteckning över figurer			75

Contents

Foreword	7
Symbols and abbreviations	14
1. Structure and activity of the food chain	15
Map	
1.1. Production of cereals, 2006	17
1.2. Number of slaughtered pigs, 2006	18
1.3. Milk production, 2006	19
Figure	
1.1. Number of farms and average arable land area , 1995 - 2006	16
1.2. Total yields of the most important crops, 1993 - 2006	17
1.3. Total meat production by species, 1995 - 2006	18
1.4. Milk production, 1995 - 2006	19
1.5. Number of establishments in food industry and production value, 1995 - 2005	20
Table	
1.1. Number of farms by production sector, 2001 - 2006	21
1.2. Total yields of the most important crops, 2001 - 2006	21
1.3. Number of slaughtered animals and meat production, 2001 - 2006	22
1.4. Production, sales and use of milk on farms, 2001 - 2006	22
1.5. Egg production, 2001 - 2006	23
1.6. Number of establishments in food industry by Employment and Economic Development Centre, 2001 - 2005	23
1.7. Number of establishments in food industry by branch, 2001 - 2005	24
1.8. Number of establishments in retail sale of food and restaurants by branch, 2001 - 2005	25
2. Organic farming	27
Map	
2.1. Number of organic farms, 2006	29
Figure	
2.1. Number of organic farms and proportion of total number of farms, 2000 - 2006	28
2.2. Distribution of crops and grass land (under 5 years) area by cultivation method, 2006	30
Table	
2.1. Number of farms by cultivation method and field area group, 2006	31
2.2. Average arable land area of farms by cultivation method and Employment and Economic Development Centre, 2006 and 2000 - 2005	32
2.3. Land use on organic farms by Employment and Economic Development Centre, 2006	33
2.4. Use of agricultural area by cultivation method, 2006	34
2.5. Number of farms and livestock by farming method, 2006	35
2.6. Number of farms by cultivation method and production sector, 2006	36
2.7. Organic production 2006	37
2.8. Use of organic production 2006 on farms	38
2.9. Number of organic controls by production type 2006	39
3. Consumer and food safety	41
Map	
3.1. Number of household-dwelling units, 2006	42
Figure	
3.1. Consumption of foodstuff, 1995 and 2005	43

Table	3.1.	Number of households and average sizes, 1985 - 2003	44
	3.2.	Number of industrial kitchens and servings by branch, 2002 - 2005	44
	3.3.	Domestic utilization and foreign trade for certain foodstuff, 2005	45
	3.4.	Food poisoning epidemics intermediated by foodstuff in Finland by causative foodstuff, 2001 - 2005	46
	3.5.	Food poisoning epidemics intermediated by foodstuff in Finland by eating place, 2001 - 2005	46
	3.6.	Number of reported gastrointestinal infections of the Infectious Diseases Register according to the type of microbe, 2001 - 2006	47
4. Food control			49
Map	4.1.	Number of control objects of municipal food control, 2005	50
	4.2.	Proportion of inspected control objects from all control objects in municipal food control, 2005	51
	4.3.	Ratio of used work contribution to calculated minimum need in municipal food control, 2005	52
Figure	4.1.	Control objects of municipal food control (without dairy farms), 1998 - 2005	51
Table	4.1.	Municipal food control by object category in 2005	53
	4.2.	Municipal food control by province, 2005 and 1998 - 2004	54
	4.3.	Work contribution of persons involved in municipal food control by province, 2005 and 1998 - 2004	55
	4.4.	Laboratory analyses in municipal food control by product category, 2005	56
	4.5.	Number of samples and results of pesticide residue monitoring of fruit, vegetables and cereals, 2005	57
	4.6.	Number of tests of residue examination of foodstuffs of animal origin, 2005	58
5. Animal health and welfare			59
Map	5.1.	Number of cattle farms, 2006	60
	5.2.	Number of pig farms, 2006	61
	5.3.	Number of poultry farms, 2006	61
Figure	5.1.	Number of control objects of feed control, excluding animal farms, 2002 - 2005	62
Table	5.1.	Number of livestock, 2001 and 2006	63
	5.2.	Manufacture of compound feedingstuffs, 2001 - 2006	64
	5.3.	Feed control objects of feedingstuffs for food-producing animals and inspection visits in 2006	65
	5.4.	Number of control samples of feed control, 2002 - 2006	66
	5.5.	Yield of the most important feed crops as feed units, 2006	67
	5.6.	EU inspections of animal protection, 2005 and 2006	68
Quality description			70
Concepts and definitions			72
List of Maps			74
List of Figures			75

Symbolit ja lyhenteet

Symboler och förkortningar

Symbols and abbreviations

-	Ei yhtään – Värdet noll – <i>Magnitude nill</i>
..	Tietoa ei ole saatu – Uppgift ej tillgänglig <i>Data not available</i>
0 0,0	Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä Mindre än hälften av den använda enheten <i>Magnitude less than half of unit employed</i>
EHEC	Enterohaemorrhagic Escherichia coli
EU	Euroopan unioni – Europeiska unionen <i>European Union</i>
Evira	Elintarviketurvallisuusvirasto Livsmedels säkerhetsverket <i>Finnish Food Safety Authority</i>
Ha	Hehtaari – Hektar – <i>Hectare</i>
Ha/tila	Hehtaaria/tila – Hektar/gård – <i>Hectare/farm</i>
Kpl	Kappale – Stycke – <i>Number</i>
ry	rehyksikkö
fe	foderenhet
fu	<i>feed unit</i>
TE-keskus	Työvoima- ja elinkeinokeskus
TE-centralen	Arbetskrafts- och näringscentralen
TE centre	<i>Employment and Economic Development Centre</i>

Elintarvikeketjun rakenne ja toiminta

Livsmedelskedjans struktur och verksamhet ■
Structure and activity of the food chain

Elintarvikeketjun alkupäässä oleva alkutuotanto muodostaa perustan koko elintarviketaloudelle. Valtaosa kotimaassa tuotetuista maataloustuotteista jalostetaan ja kulutetaan kotimaan markkinoilla. Elintarvikeketjun viimeisenä lenkinä ovat kuluttajat, joiden vaatimukset elintarvikeketjua kohtaan ovat muuttuneet vuosien myötä. Elintarviketurvallisuus kuuluu osana koko ketjuun.

1

Elintarvikeketjun rakenne ja toiminta

Elintarvikeketju kulkee pellolta kuluttajan lautaselle. Ketjun rakenne on vuosien myötä muuttunut, kun elintarvikkeiden teollinen valmistus on lisääntynyt. Elintarvikeketjun toiminta perustuu edelleen kuitenkin kotimaisen raaka-aineen tuotantoon ja jalostukseen. Elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa elintarvikkeet, rehut, elintarviketuotantoon käytettävät eläimet ja muut mahdolliset aineet, joita käytetään tai voidaan käyttää elintarvikkeisiin ja rehuun. Kotimaisen elintarviketuotannon tulevaisuuden kannalta keskeinen tekijä on säilyttää kuluttajien luottamus tuotteiden turvallisuuteen ja laatuun.

Alkutuotanto

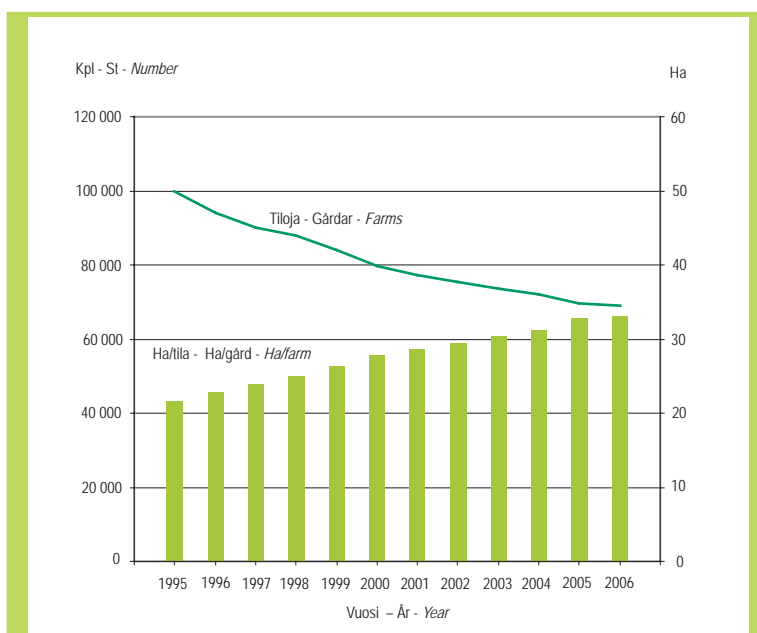
Alkutuotanto on elintarvikkeiden tuotantoa, kasvatusta ja viljelyä, myös sadonkorjuuta, lypsämistä ja kaikkia eläintuotannon vaiheita ennen teurastusta. Se sisältää myös metsästyksen, kalastuksen ja luonnonvaraisten tuotteiden keräämisen.

Elintarvikkeiden alkutuotanto on ollut voimakkaan rakenteellisen muutoksen kohteena viime vuosikymmenten aikana. Vuonna 1995 maatilojen lukumäärä oli 99 964 ja vuonna 2006 se on vähentynyt 69 071 tilaan. Vähentyminen johtuu pienten tilojen lopettamisesta. Maatilojen keskimääräinen peltoala on kasvanut viime vuosina

noin hehtaarilla vuodessa. Vuodesta 1995 keskipeltoala on noussut lähes 12 hehtaaria ja on tällä hetkellä jo 33 hehtaaria.

Isojen, yli 200 hehtaaria olevien tilojen lukumäärä on noussut valtavasti. Vuonna 1995 näitä isoja tiloja oli vain 59 kpl ja kymmenen vuotta myöhemmin eli vuonna 2005 isoja tiloja oli 240 kpl. Vuonna 2006 yli 200 hehtaarin tiloja oli 271 kpl.

Tuotantosuunnan mukaan tarkasteltaessa viljanviljely on yleisin tuotantosuunta ja näiden tilojen lukumäärä on pysynyt ennallaan viimeiset kuusi vuotta. Sen sijaan lypsykarjataloutta harjoittavien tilojen lukumäärä on vähentynyt viimeisen kuuden vuoden aikana noin 30 %.

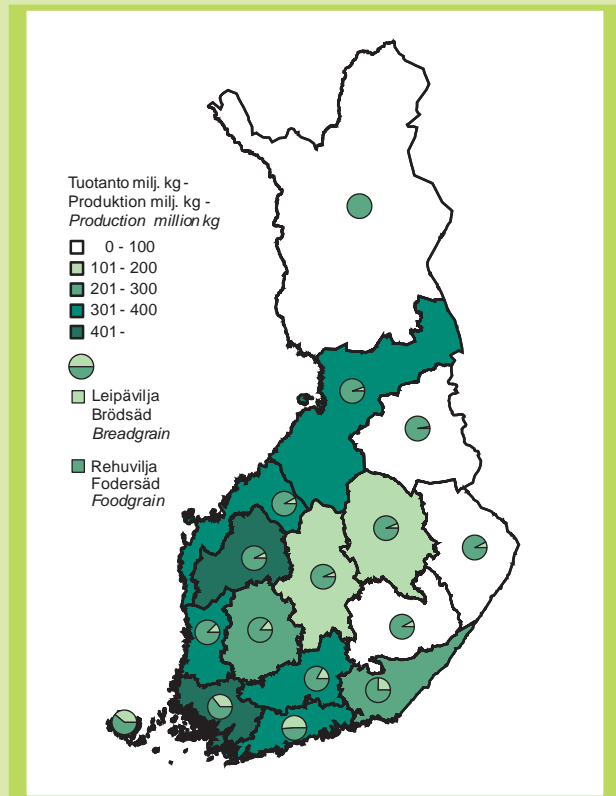
1.1. ■ Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen peltoala vuosina 1995 - 2006
■ Antal gårdar och medelåkerareal åren 1995 - 2006
■ Number of farms and average arable land area, 1995 - 2006

Viljaketju

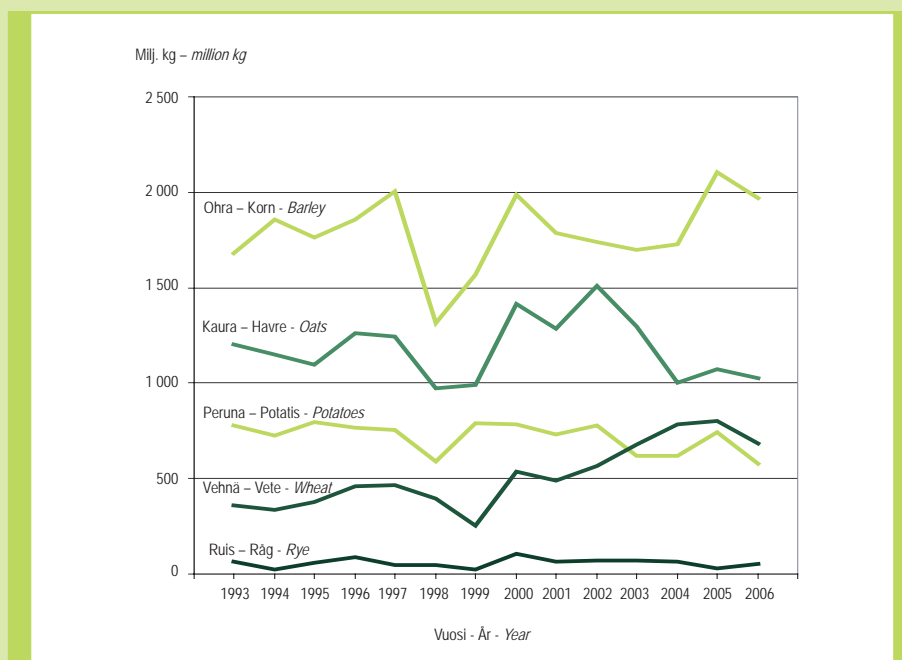
Vuonna 2006 kotimaisen viljan sato oli 3,7 miljardia kiloa eli 7 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kotimaisen viljan kauppaantulo määrä oli 1,7 miljardia kiloa eli 5 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Viljalajeista vehnää tuli markkinoille 505 miljoonaa kiloa, ruista 25 miljoonaa kiloa, rehuohraa 602 miljoonaa kiloa, mallasohraa 213 miljoonaa kiloa ja kauraa 342 miljoonaa kiloa.

Viljan kotimainen käyttö vuonna 2006 oli yhteensä 3,3 miljardia kiloa. Kaksi kolmasosaa (64 %) viljasta käytettiin rehuksi. Ruokakäytön osuus oli noin 13 %. Lähes yhtä paljon, 15 %, viljaa kului teolliseen käyttöön. Siemenkäytön osuus oli 8 %.

Ihmisravintona käytetyn viljan kokonaiskulutus vuonna 2006 oli samaa luokkaa kuin vuonna 2005 eli 79 kiloa henkeä kohti. Vehnän kulutus kuitenkin laski reilun kilon eli 2,5 %, ja vuonna 2006 se oli 48 kiloa henkeä kohti. Rukiin kulutus lisääntyi kilolla eli 6,8 %, ja vuonna 2006 se oli 16 kiloa henkeä kohti. Muita viljoja kulutettiin lähes saman verran kuin vuonna 2005: kauraa 4 kiloa, ohraa 1 kilo ja riisiä 5 kiloa henkeä kohden. Perunan kulutus väheni 1,5 % ja se oli 61 kiloa henkeä kohti.

1.1. ■ Viljantuotanto 2006
■ Produktion av spannmål 2006
■ Production of cereals, 2006

1.2. ■ Tärkeimpien viljelykasvien sadot vuosina 1993 - 2006
■ De viktigaste odlingsväxternas totalskörd åren 1993 - 2006
■ Total yields of the most important crops, 1993 - 2006

Lihaketju

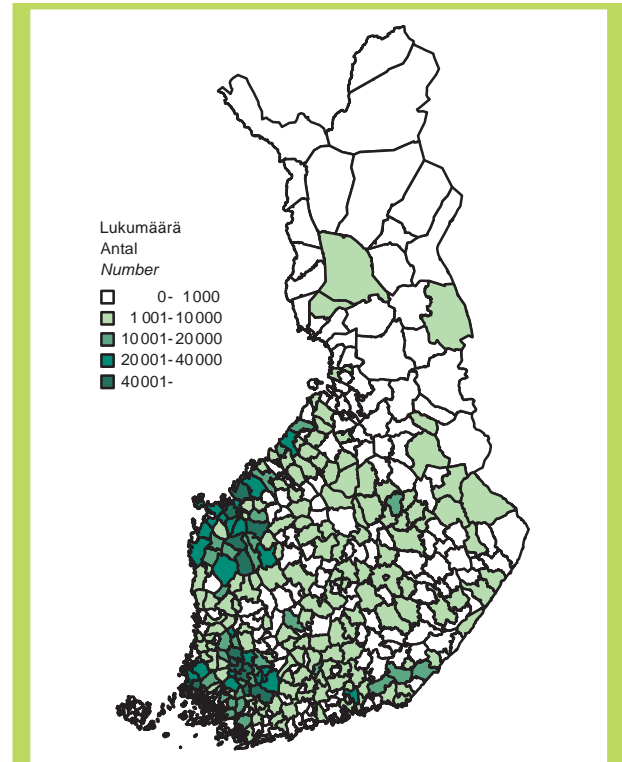
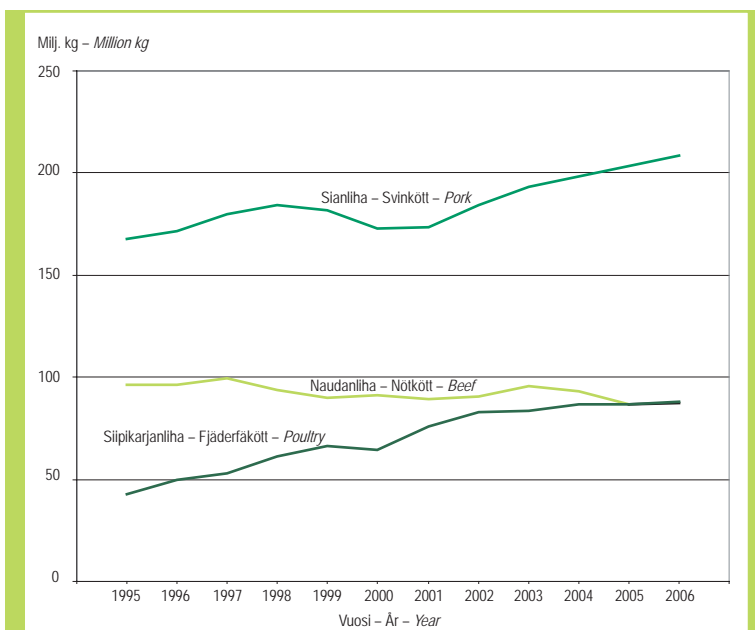
Teurastustoimintaan kuuluu teurastukseen ja lihan säilyvyyksä-sittelyyn liittyvät toiminnot kuten kotieläinten teurastus mukaan lukien porojen ja riistaeläinten teurastaminen teurastamoissa, tuoreen, jäädytetyn tai jäädytetyn jalostamattoman lihan tuotanto sekä teurastuksen sivutuotteiden kuten raakanahkojen, -vuotien sekä rasvavillan, höyhenten ja untuvien tuotanto. Lihanjalostus sisältää lihan paloittelun, palvauksen, savustuksen sekä lihasta, eläimenosista tai verestä valmistettujen tuotteiden valmistuksen, suolauksen, savustuksen, kuivauksen ja pakastuksen. Lisäksi lihanjalostukseen luetaan lihaeinstein kuten lihapiirakoiden, -laatikoiden ja -salaattien valmistus.

Vuonna 2006 Suomessa tuotettiin lihaa kaikkiaan 384 miljoonaa kiloa, mikä oli 1,7 % enemmän kuin edellisvuonna. Määrä sisältää teollisen teurastustoiminnan lisäksi myös nautojen, sikojen, lampaiden ja siipikarjan kotiteurastukset. Niiden määrä oli viime vuonna 2,5 miljoonaa kiloa.

Vuonna 2006 naudanlihaa tuotettiin 87,2 miljoonaa kiloa. Edellisvuodesta naudanlihan tuotanto lisääntyi 0,5 %. Naudanlihantuotannosta yli puolet, noin 58 %, oli sonnilihaa. Lehmänlihan osuus oli 32 % ja hiehonlihan 10 %. Nautoja teurastettiin kaikkiaan noin 304 000 kappaletta, mikä on 2 000 kappaletta vähemmän kuin vuonna 2005. Ruhopainot olivat keskimäärin hieman korkeammat kuin vuonna 2005; sonnin ruhopaino oli 325 kiloa, hiehon 233 kiloa ja lehmän 265 kiloa.

Vuonna 2006 sianlihan tuotanto oli 208 miljoonaa kiloa, mikä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Tuotanto lisääntyi 2,3 % edellisvuodesta. Sianlihan tuotanto on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2000 lähtien. Suomen kokonaislihantuotannosta yli puolet on sianlihantuotantoa. Lihasiikojen keskimääräinen ruhopaino nousi edellisestä vuodesta vajaalla kahdella kilolla 84,5 kiloon.

Vuonna 2006 siipikarjanlihan tuotanto kohosi uuteen ennätysseensä. Siipikarjanlihaa tuotettiin noin 88 miljoonaa kiloa, mikä on noin prosentin enemmän kuin vuonna 2005. Siipikarjanlihan

1.2. ■ Teurastettujen sikojen lukumäärät 2006

- Antal slaktade svin 2006
- Number of slaughtered pigs, 2006

tuotanto on ollut viimeiset kaksi vuotta suurempaa kuin naudanlihan tuotanto. Broilerinlihan tuotanto lisääntyi lähes 4 %, eli vuonna 2006 se oli 74 miljoonaa kiloa. Kalkkunanlihan tuotanto väheni noin 11 % 12,3 miljoonaan kiloon.

Lihaa kulutettiin vuonna 2006 kaikkiaan 73,5 kiloa henkeä kohti. Tämä on puoli kiloa eli vajaan prosentin enemmän kuin vuonna 2005. Sianlihan kulutus kasvoi vajaan kilon eli 2,4 %. Naudanlihan kulutus väheni 0,6 %. Siipikarjanlihan kulutus osoitti laskua ensimmäisen kerran 1970-luvulta jatkuneen nousun jälkeen. Vähennystä edelliseen vuoteen oli kuitenkin ainoastaan 0,3 kiloa eli 2 %. Sianlihaa kulutettiin vuonna 2006 henkeä kohti 34,3 kiloa; naudanlihaa 18,5 kiloa ja siipikarjanlihaa 15,7 kiloa.

1.3. ■ Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2006

- Totalproduktionen av kött enligt djurslag åren 1995 - 2006
- Total meat production by species, 1995 - 2006

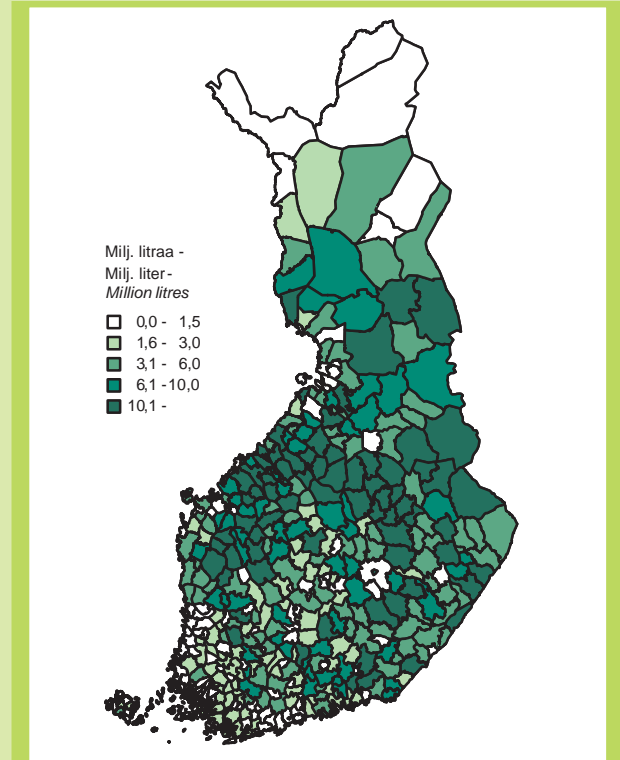
Maitoketju

Maitotaloustuotteiden ja juuston valmistukseen kuuluu muun muassa meijeritoiminnot kuten maidon vastaanotto, pastörointi, sterilointi ja homogenointi sekä pakkaaminen ja maitotuotteiden kuten maitojauheen, jogurtin, juuston, piimän ja voin sekä maitopohjaisten virvoitusjuomien valmistus ja jatkojalostus. Lisäksi siihen luetaan maidon jakeiden kuten laktoosin valmistus. Jäätelön valmistukseen luetaan maito- ja kermajäätelöiden valmistuksen lisäksi mehujään, sorbetin ja tofujäätelön valmistus sekä muiden jäätelötuotteiden valmistus.

Vuonna 2006 maitoa tuotettiin yhteensä 2 340 miljoonaa litraa, joka on 1950-luvulta alkaneen tilastointikauden alhaisin. Maidon tuotanto väheni noin 20 miljoonaa litraa eli vajaan 1 % vuodesta 2005. Vaikka maidon kokonaistuotanto onkin vähentynyt, kotimainen tuotanto ylittää edelleen kulutuksen. Maidon kokonaistuotannosta meijerimaidon osuus oli 2 280 miljoonaa litraa ja maidon maatilakäyttö noin 60 miljoonaa litraa. Maidon maatilakäyttö sisältää maidon suoramyyntin, käytön ruokataloudessa, käytön kotivoin ja kotijuuston valmistuksessa sekä kotieläimille annetun maidon. Luomumaidon osuus meijerimaidosta oli noin 1,2 % eli 26,5 miljoonaa litraa. Luomumaidon tuotanto väheni 2,4 % edellisvuodesta.

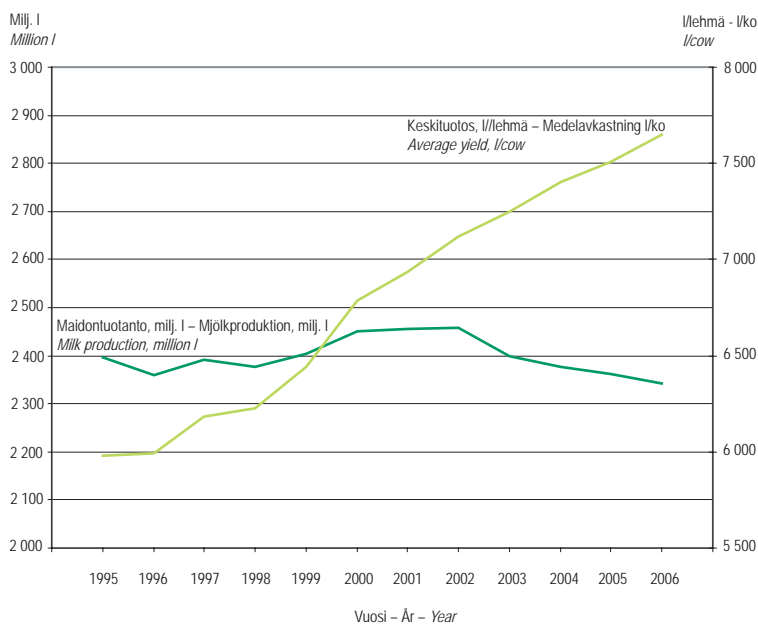
Maidon ja maitotuotteiden kulutukselle on jo vuosikymmeniä ollut luonteenomaista perinteisten volyymituotteiden, maidon, voin ja piimän kulutuksen väheneminen. Sen sijaan uusien, aiempaa vähärasvaisempien tuotteiden ja erityisesti juuston kulutus on kasvanut. Rasvattoman maidon kulutus vuonna 2006 kasvoi 2,8 kiloa eli 48,2 kiloon henkeä kohti. Täysmaidon kulutus pieneni 0,7 kiloa ja se oli 11 kiloa henkeä kohden. Myös kevytmaidon kulutus pieneni 2,6 kiloa ja se oli 80,3 kiloa henkeä kohden. Yhteensä maitoa kulutettiin tilamaito mukaan lukien 142,4 kiloa (137,6 litraa) henkeä kohden eli 0,7 % vähemmän kuin vuonna 2005.

Vuonna 2006 jogurtin kulutus kasvoi 1,5 kiloa edellisvuodesta eli 20,6 kiloon henkeä kohti. Piimän ja viilin kulutus jatkoi laskuaan.

1.3. ■ Maidontuotanto 2006
■ Mjölproduktion 2006
■ Milk production, 2006

Piimää kulutettiin 13,8 kiloa henkeä kohti eli vajaa kaksi prosenttia vähemmän kuin vuonna 2005. Viilin kulutus väheni 2,5 % eli 5,5 kiloon henkeä kohti. Nestemäisiä maitotuotteita käytettiin vuonna 2006 henkeä kohti kaikkiaan 189 kiloa eli lähes saman verran kuin edellisena vuonna. Juuston kulutus kasvoi vuonna 2006 vajaan kilon verran 18 kiloon henkeä kohti. Kulutetusta juustosta noin kolmannes oli tuontijuustoa.

1.4. ■ Maidontuotanto vuosina 1995 - 2006
■ Mjölproduktion åren 1995 - 2006
■ Milk production, 1995 - 2006

Kananmunaketju

Vuonna 2006 kananmunia tuotettiin noin 57 miljoonaa kiloa. Tuotantomäärä on 2,6 % pienempi kuin edellisvuotena. Kananmunapakkaamoiden vastaanottama kananmunien määrä oli 56 milj. kiloa. Kananmunien suoramyynänti sekä käyttö maatilojen omassa ruokataloudessa oli yhteensä 0,6 milj. kiloa.

Kananmunia kulutettiin saman verran kuin vuonna 2005 eli 9,3 kiloa henkeä kohti.

Elintarviketeollisuus ja kauppa

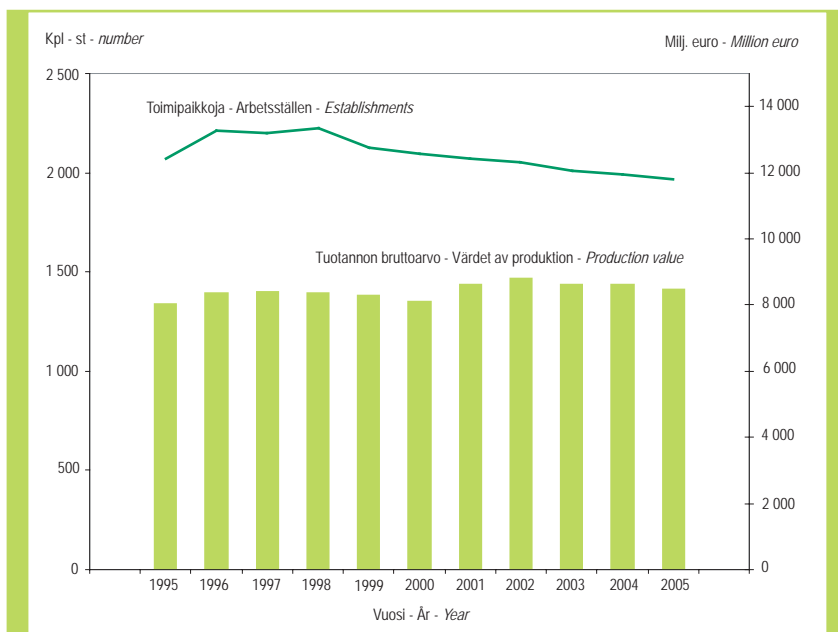
Elintarviketeollisuus on neljänneksi suurin teollisuudenala Suomessa. Elintarviketeollisuutta on noin 2 000 toimipaikassa ympäri Suomen. Tässä joukossa on paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä; elintarviketeollisuudessa 69 %:ssa toimipaikoista työskentelee alle 5 henkilöä.

Tuotannon bruttoarvolla mitattuna suurimmat elintarviketeollisuuden toimialat ovat teurastus ja lihanjalostus sekä maitotaloustuotteiden valmistus. Vuonna 2005 niiden osuus koko elintarviketeollisuuden tuotannosta oli lähes puolet. Seuraavaksi suurimmat

alat ovat leipomo-, panimo- ja virvoitusjuomateollisuus. Elintarviketeollisuuden käyttämistä raaka-aineista 85 % on kotimaisia. Toiminnan peruslähtökohtina ovat elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu. Riskien ennaltaehkäisyyn kiinnitetään entistä enemmän huomiota ja nykyaikaiseen toimintaan kuuluvat oleellisesti elintarvikkeita valmistavan laitoksen omavalvonta ja laatu järjestelmät.

Liha-alan toimipaikkoja oli vuonna 2005 kaikkiaan 247, joista 45 teurastustoimintaan ja 202 lihanjalostukseen keskittyneitä. Verrattuna vuoteen 1995, on teurastustoimintaan keskittyneiden toimipaikkojen määrä säilynyt lähes ennallaan, mutta lihanjalostuksen toimipaikkojen määrä kasvanut 31 toimipaikalla. Maitotaloustuotteita valmistettiin vuonna 2005 kaikkiaan 74 toimipaikassa ja vuonna 1995 niitä oli 114 kpl.

Elintarvikealaa ja kauppaa ohjaavat kuluttajat. Kiireiset kuluttajat vaativat elintarviketeollisuudelta entistä valmiimpia ruokia. Kaupan on vastattava myös kuluttajien tarpeiden muutoksiin. Kuluttajien ostopäätökset perustuvat hinnan lisäksi yhä enemmän tuotteiden laatuun, makuun, terveellisyteen, ympäristöystävällisyyteen ja mielikuvaan tuotteen turvallisuudesta esimerkiksi eläintautien suhteen. Tämä on johtanut yhteistyön lisääntymiseen elintarviketeollisuuden ja vähittäiskaupan välillä. ■

1.5. ■ Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä ja tuotannon bruttoarvo vuosina 1995 - 2005

- Antal arbetsställen inom livsmedelsindustri och produktionens bruttovärde åren 1995 - 2005
- Number of establishments in food industry and production value, 1995 - 2005

Lisätietoa maatalouden rakenteesta ja tuotannosta -

Mera information om lantbruksstruktur och produktion -

More information from the structure and production of agriculture :

www.matilda.fi

1.1.

Maatilojen lukumäärä tuotantosuunnittain vuosina 2001 - 2006

Antal gårdar enligt produktionsinriktning åren 2001 - 2006

Number of farms by production sector, 2001 - 2006

Tuotantosuunta Produktionsinriktning Production sector	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lypsykarjatalous - Mjölproduktion - Milk production	21 376	20 073	18 737	17 490	16 495	15 196
Muu nautakarjatalous - Övrig nötboskapshushållning - Other cattle husbandry	5 296	5 044	4 888	4 768	4 508	4 279
Sikatalous - Svinhushållning - Pig husbandry	3 999	3 815	3 657	3 401	3 165	2 958
Siipikarjatalous - Fjäderfåhushållning - Poultry husbandry	1 147	1 087	1 040	1 034	976	921
Lammas- ja vuohitalous - Får- och gethushållning - Sheep and goat husbandry	909	864	844	1 006	779	846
Hevostalous - Hästhushållning - Horse husbandry	2 098	2 104	2 115	2 144	2 111	2 165
Viljanviljely - Spannmålsodling - Cereals production	28 686	28 799	29 023	28 979	28 563	28 450
Erikoiskasvintuotanto - Produktion av specialväxter - Special crop production	4 807	4 613	4 486	4 416	4 311	4 239
Puutarhakasvien viljely - Frilandsodling av trädgårdsväxter - Horticulture	2 486	2 438	2 421	2 331	2 184	2 154
Muu kasvintuotanto - Övrig produktion av växter - Other plant production	5 469	5 569	5 778	5 955	5 902	6 726
Muu tuotanto - Övrig produktion - Other production	1 045	1 068	725	530	523	1 137
Yhteensä - Totalt - Total	77 318	75 474	73 714	72 054	69 517	69 071

Lähde: Tike, Maatilarekisteri
Källa: Tike, Lantbruksregister
Source: Tike, Farm Register

1.2.

Tärkeimpien viljelykasvien kokonaissadot vuosina 2001 - 2006

De viktigaste odlingsväxternas totalskördar åren 2001 - 2006

Total yields of the most important crops, 2001 - 2006

Kasvi Odlingsväxt Crop	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	milj.kg - million kg					
Vehnä - Vete - Wheat	489	569	679	782	801	684
Ruis - Råg - Rye	64	73	73	62	32	51
Ohra - Korn - Barley	1 786	1 739	1 697	1 725	2 103	1 972
Kaura - Havre - Oats	1 287	1 508	1 295	1 002	1 073	1 029
Rypsi ja rapsi - Rybs och raps - Turnip rape and rape	101	103	94	75	106	148
Herne - Ärtor - Peas	11	11	10	6	8	9
Peruna - Potatis - Potatoes	733	780	617	619	743	576
Sokerijuurikas - Sockerbeta - Sugar beet	1 105	1 066	892	1 064	1 181	952
Kuivaheinä - Vallhö - Hay	571	436	345	339	378	417
Säilörehu - Ensilage - Silage	6 675	6 842	6 670	7 611	7 091	5 102

Lähde: Tike, Viljelykasvien satotiedustelu
Källa: Tike, Förfrågan om skörden av odlingsväxter
Source: Tike, Crop yield survey

1.3.

Teurastettujen eläinten lukumäärät ja lihantuotanto vuosina 2001 - 2006

Antal slaktade djur och köttproduktion åren 2001-2006

Number of slaughtered animals and meat production, 2001-2006

Eläinlaji Djurslag Species		2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nautaeläimet - Nötkreatur - Cattle	A	350	339	346	328	306	304
	B	90	91	96	93	87	87
Siat - Svin - Pigs	A	2 040	2 147	2 292	2 356	2 403	2 406
	B	174	184	193	198	204	208
Lampaat ja karitsat - Får och lamm - Sheep and lambs	A	36	34	31	35	34	35
	B	1	1	1	1	1	1
Siipikarja - Fjäderfå - Poultry	A	52 762	54 923	53 012	54 796	55 110	55 371
	B	76	83	84	87	87	88
Hevoset - Hästar - Horses	A	1	1	1	0	0	1
	B	0	0	0	0	0	0

A = lukumäärä, 1 000 kpl - antal, 1000 st. - thousands

B = milj. kg - million kg

Lähde: Tike, Teurastamotilasto

Källa: Tike, Slakteristatistik

Source: Tike, Slaughterhouse statistics

1.4.

Maidontuotanto, myynti ja käyttö maatiloilla vuosina 2001 - 2006

Mjölproduktion, försäljning och förbrukning på gårdar åren 2001 - 2006

Production, sales and use of milk on farms, 2001 - 2006

Tuotanto Produktion Production	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	milj. l - milj. l					
Maidontuotanto - Mjölproduktion - Milk production	2 456	2 458	2 400	2 378	2 362	2 343
Käyttö maatiloilla - Förbrukning på gårdar - Use on farms	77	81	75	73	68	63
Myynti maatiloilta - Försäljning - Sales from farms	2 379	2 378	2 324	2 305	2 294	2 280

Lähde: Tike, Meijeritilasto

Källa: Tike, Mejeristatistik

Source: Tike, Dairy statistics

1.5.

Kananmunien tuotanto vuosina 2001 - 2006

Äggproduktion åren 2001 - 2006

Egg production, 2001 - 2006

Tuotanto

Produktion

Production

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kokonaistuotanto milj. kg - Totalproduktion milj. kg - Total production, million kg	56,5	54,7	56,2	58,0	58,2	56,7
Kg/kana - Kg/höna - Kg/hen	17,2	16,9	17,7	18,1	18,3	18,3

Lähde: Tike, Kananmunien tuotantotilasto ja maatilatutkimukset

Källa: Tike, Produktionsstatistik för hönsägg och gårdsundersökningar

Source: Tike, Egg production statistics and farm surveys

1.6.

Elintarvikeiteollisuuden toimipaikkojen lukumäärä työvoima- ja elinkeinokeskuksittain vuosina 2001 - 2005

Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt arbetskrafts- och näringscentral åren 2001 - 2005

Number of establishments in food industry by Employment and Economic Development Centre, 2001 - 2005

Työvoima- ja elinkeinokeskus

Arbetskrafts- och näringscentral

Employment and Economic Development Centre

	2001	2002	2003	2004	2005
Uudenmaan	268	267	269	258	257
Varsinais-Suomen	251	246	227	223	226
Satakunnan	101	98	96	96	94
Hämeen	152	151	155	151	143
Pirkanmaan	153	151	153	153	151
Kaakkois-Suomen	144	143	126	125	124
Etelä-Savon	87	88	83	84	81
Pohjois-Savon	100	97	100	102	105
Pohjois-Karjalan	100	103	101	99	97
Keski-Suomen	91	90	90	91	91
Etelä-Pohjanmaan	142	138	134	136	135
Pohjanmaan	168	168	177	178	172
Pohjois-Pohjanmaan	129	130	125	129	125
Kainuun	54	56	51	50	46
Lapin	96	93	94	93	95
Ahvenanmaa	34	33	31	24	26
Koko maa - Hela landet - Whole country	2 070	2 052	2 012	1 992	1 968

Lähde: Tilastokeskus, Teollisuuden alue- ja toimialatilasto

Källa: Statistikcentralen, Områdes- och näringsgrensstatistik över industrin

Source: Statistics Finland, Regional and industrial statistics on manufacturing

1.7.

Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2001 - 2005

Antal arbetsställen inom livsmedelsindustrin enligt bransch åren 2001 - 2005

Number of establishments in food industry by branch, 2001 - 2005

Toimiala Industrigren Branch		2001	2002	2003	2004	2005
Teurastus, lihan ja lihatuotteiden jalostus - Slakt och beredning av kött och köttvaror - Production and processing of meat and meat products	A	250	254	243	245	247
	B	12 %	12 %	12 %	12 %	13 %
Kalan ja kalatuotteiden jalostus - Beredning av fisk och fiskprodukter - Processing of fish and fish products	A	153	154	160	158	164
	B	7 %	8 %	8 %	8 %	8 %
Hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus - Beredning av frukt, bär och grönsaker - Processing of fruit and vegetables	A	199	205	194	204	197
	B	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %
Kasvi- ja eläinöljyjen ja -rasvojen valmistus - Tillverkning av vegetabiliska och animaliska oljor och fetter - Manufacture of vegetable and animal oils and fats	A	20	21	19	17	19
	B	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Maitotaloustuotteiden valmistus - Mejerivarutillverkning - Manufacture of dairy products	A	85	82	82	79	74
	B	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Mylly- ja tärkkelystuotteiden valmistus - Tillverkning av kvarnprodukter och stärkelseprodukter - Manufacture of grain mill products and starch products	A	84	85	81	82	80
	B	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Eläinten ruokien valmistus - Tillverkning av beredda djurfoder Manufacture of prepared animal feeds	A	84	87	82	85	89
	B	4 %	4 %	4 %	4 %	5 %
Muu elintarvikkeiden valmistus - Övrig livsmedelsframställning - Manufacture of other food products	A	1 091	1 057	1 043	1 013	993
	B	53 %	52 %	52 %	51 %	50 %
Juomien valmistus - Tillverkning av drycker - Manufacture of beverages	A	101	102	104	108	104
	B	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
Yhteensä - Totalt - Total	A	2 067	2 047	2 008	1 991	1 967
	B	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

A = Toimipaikkojen lukumäärä - Antal arbetsställen - Number of establishments

B = Toimialan paikkojen osuus kaikista toimipaikoista - Andelen arbetsställen inom industrigrenen jämfört med alla arbetsställen - Proportion of establishments from all establishments

Lähde: Tilastokeskus, Teollisuuden alue- ja toimialatilasto

Källa: Statistikcentralen, Områdes- och näringsgrensstatistik över industrin

Source: Statistics Finland, Regional and industrial statistics on manufacturing

1.8.

Elintarvikkeiden vähittäiskaupanalan sekä ravitsemistoimintaa harjoittavien yritysten toimipaikkojen lukumäärä toimialoittain vuosina 2001 - 2005

Antal arbetsställen inom detaljhandeln med livsmedel och restaurangverksamhet enligt bransch åren 2001 - 2005

Number of establishments in retail sale of food and restaurants by branch, 2001 - 2005

Toimiala Näringsgren Branch	2001	2002	2003	2004	2005
Vähittäiskauppa erikoistumattomissa myymälöissä - Detaljhandel med brett sortiment - <i>Retail sale in non-specialized stores</i>	6 189	5 988	5 921	5 898	5 813
Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan vähittäiskauppa erikoismyymälöissä - Specialiserad detaljhandel med livsmedel, drycker och tobak - <i>Retail sale of food, beverages and tobacco in specialized stores</i>	1 742	1 736	1 709	1 675	1 657
Ravintolat, kahvila-ravintolat ja ruokakioskit - Restauranger, kafé- och livsmedelkiosker - <i>Restaurants, cafes and food kiosks</i>	7 364	7 499	7 548	7 556	7 693
Olut- ja drinkkibaarit, kahvilat ja kahvibaarit - Öl- och drinkbarer, kaféer och kaffebarer - <i>Beerhouses, cafes and cafebars</i>	1 604	1 543	1 507	1 535	1 542
Henkilöstö- ja laitosuokalat, ateriapalvelu - Personalmatsalar och storkök catering och måltidstjänst <i>Canteens and catering</i>	2 664	2 675	2 658	2 653	2 739
Yhteensä - Totalt - Total	19 563	19 441	19 343	19 317	19 444

Lähde: Tilastokeskus, Yritysrekisterin vuosittilasto

Källa: Statistikcentralen, Företagsregistret

Source: Statistics Finland, Finnish enterprises

Luomutuotanto

Ekologisk jordbruksproduktion ■ Organic farming

Luonnonmukaisella tuotantotavalla tarkoitetaan tuotantomenetelmää, jossa pyritään viljelemään kasveja, kasvattamaan eläimiä ja valmistamaan elintarvikkeita mahdollisimman luonnonmukaisesti. Valvottu luomutuotanto on tarkoin säädeltyä, ja edellyttää muun muassa toimijan liittymistä valvontajärjestelmään.

2

Luomutuotanto

Vuonna 2006 luomutilojen lukumäärä pieneni alle 4 000 tilaan ensimmäistä kertaa vuosituhannen alussa alkaneen tilastoinnin aikana. Luomutilat ovat peltoalaltaan merkittävästi suurempia kuin tavanomaisesti viljellyt tilat. Luonnonmukaisten tuotteiden kotimainen kysyntä ei ole juurikaan muuttunut viime vuosina, vaikka kiinnostuksen luomutuotteita kohtaan on ennustettu kasvavan. Viennin ansiosta luomuviljan, erityisesti kauran ja vehnän kysyntä ylittää tarjonnan.

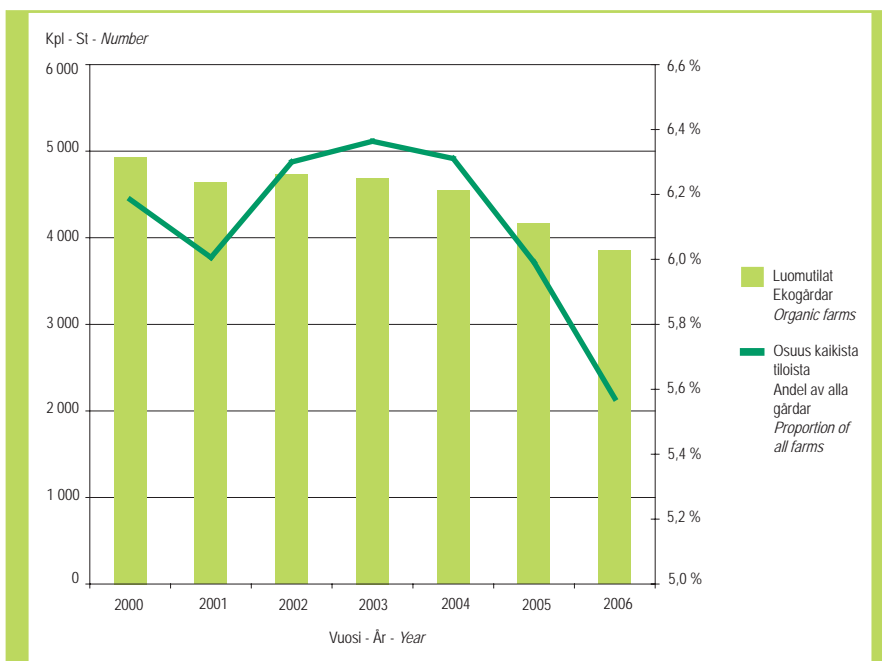
Suomessa oli vuonna 2006 kaikkiaan 3 849 maatilaa, joilla harjoitettiin luonnonmukaista maataloustuotantoa. Luomutilojen osuus kaikista tiloista oli vajaat 6 %. Vuonna 2006 luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään kuului kaikkiaan runsaat 3 900 tilaa.

Vuosituhannen alkuun verrattuna lähes 1 100 eli joka viides luomutila on joko lopettanut kokonaan maatalouden harjoittamisen tai vaihtanut tuotantomuotonsa tavanomaiseksi. Etenkin viimeisten kahden vuoden aikana luomutilojen lukumäärä on vähentynyt runsaasti (noin 8 % vuodessa). Vuosina 2005 ja 2006 lähes 3 000 luomutilan tukisopimukset olivat uusimisvaiheessa, mikä osittain selittää viime vuosien voimakasta laskua.

Luomutiloilla oli vuonna 2006 peltoa ja puutarhaa kaikkiaan lähes 147 000 hehtaaria eli noin 6,4 % viljelyalasta. Osa luonnonmukaisesti viljelystä alasta on niin sanottua luomuhyväksyttyä alaa, jonka satoa voidaan markkinoida luomutuotantoon viittaavin merkinnöin, ja osa luomutuotantoon siirtymässä olevaa alaa. Luomutuotantoon siirtymässä olevan alan osuus oli lähes 10 % luomutilojen peltoalasta.

Luonnonmukaisesti viljelty ala on säilynyt lähes ennallaan luomutilojen lukumäärän pienentymisestä huolimatta. Vuonna 2006 luomutiloilla oli peltoa keskimäärin 38 hehtaaria tilaa kohden eli runsaat viisi hehtaaria enemmän kuin tavanomaisilla tiloilla. Luomutilojen keskimääräinen peltoala oli yli 40 hehtaaria kaikkiaan kuuden TE-keskuksen alueella. Peltoalaltaan suurimmat luomutilat olivat Kainuussa, jossa luomutilojen keskimääräinen peltoala oli runsaat 52 hehtaaria tilaa kohti. Tavanomaisten tilojen keskimääräinen peltoala ylitti 40 hehtaarin rajan vain kahden TE-keskuksen alueella.

Yleisin luomutilojen viljelijöiden ilmoittamista tuotantosuunnista oli viljanviljely, jonka päätuotantosuunnakseen ilmoitti noin 39 % kaikista luomutiloista. Seuraavaksi yleisimmät tuotantosuunnat olivat lypsykarja- sekä muu nautakarjatalous (noin 16 ja 14 %). Päätuotantosuuntanaan muuta nautakarjataloutta harjoittavien osuus oli luomutiloilla huomattavasti suurempi kuin tavanomaisilla tiloilla. Myös lammis- ja vuohitalouden, puutarhakasvien viljelyn sekä

2.1. Luomutilojen lukumäärä ja osuus kaikista tiloista vuosina 2000 - 2006

- Antal ekogårdar och deras andel av alla gårdar åren 2000 - 2006
- Number of organic farms and proportion of total number of farms, 2000 - 2006

muun kasvintuotannon harjoittaminen päätuotantosuuntana oli luomutiloilla hieman tavanomaisia tiloja yleisempää.

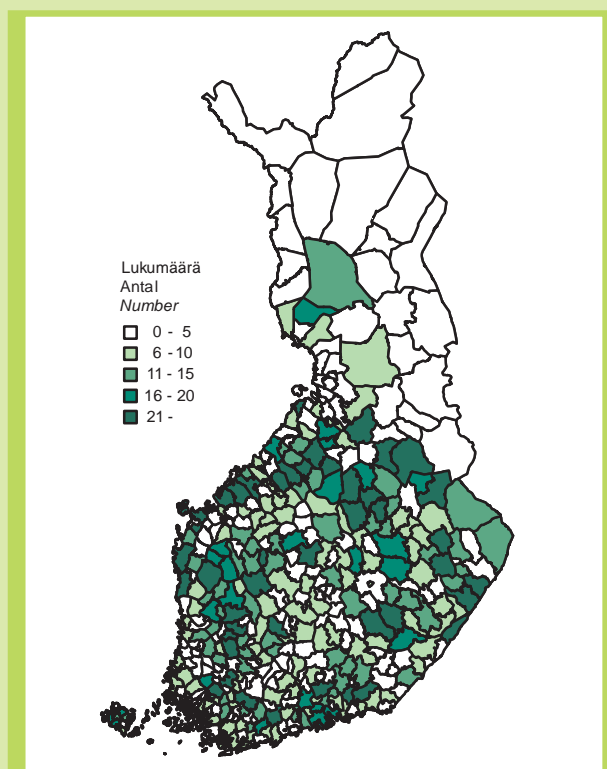
Vuonna 2006 lähes puolella, eli vajaalla 1 800 luomutilalla pidettiin kotieläimiä, mutta suurin osa niistä ei kuulunut valvotun luonnonmukaisen kotieläintuotannon piiriin. Luomurekisterin mukaan luonnonmukaista kotieläintuotantoa harjoitettiin vuonna 2006 vain 432 tilalla. Eniten luonnonmukaisesti viljeltyjä tiloja oli emolehmätilojen joukossa, joista joka viidennellä tilaa viljeltiin luonnonmukaisesti. Vastaavasti lammastiloista joka kuudetta ja kanatiloista joka kymmenettä viljeltiin luonnonmukaisesti.

Sikatalouden osuus luomutilojen päätuotantosunnista oli huomattavasti pienempi kuin tavanomaisilla tiloilla (1,2 vs. 4,5 %). Eläinmääristä laskettuna vain vajaata kahta prosenttia sikatiloista viljeltiin luonnonmukaisesti. Luonnonmukaisen sianlihan tuotantomäärien kehitys on ollut heikkoa koko 2000 -luvun aikana muun muassa luomulihan markkinoinnin vaikeuksien takia. Etenkin viime vuosien aikana luomulihan kysyntä on vähentynyt, mikä on johtanut siihen, että entistä useammin luonnonmukaisesti tuotettu liha päätyy tavanomaisesti tuotetun lihan sekaan.

Vuonna 2006 Suomessa tuotettiin luomuviljaa kaikkiaan 47 miljoonaa kiloa eli 1,2 % Suomen viljantuotannosta. Luonnonmukaisesti tuotetun sadon käyttöä selvitettiin keväällä 2007 ensimmäistä kertaa osana Tikessä meneillään olevaa luomusatuotilastoinnin kehittämishanketta. Kyselyssä olivat mukana tilat, joiden peltopinta-ala oli täysin luonnonmukaisessa tuotannon piirissä. Siirtymävaiheessa olevat tilat ja tilat, joilla oli luomun ohella tavanomaista viljelyä, eivät kuuluneet kyselyjoukkoon. Kyselyn tuloksista laskettiin koko maan luomusato vuonna 2006 käyttäen kasvikohtaisia luomupinta-aloja.

Luonnonmukaisesti viljeltyä leipäviljaa eli vehnää ja ruista tuotettiin vuonna 2006 lähes 16 miljoonaa kiloa. Rehuviljaa eli ohraa, kauraa ja seosviljaa tuotettiin 50 miljoonaa kiloa. Leipäviljoilla keskisato oli noin 1 600 kg/ha eli 48 % kokonaissadon hehtaarisadosta. Vastaavasti rehuviljoista saatiin satoa keskimäärin noin 1 900 kg/ha eli 59 % kokonaissadon hehtaarisadosta.

Määrältään suurin vuonna 2006 oli kauran kokonaissato (lähes 34 miljoonaa kiloa). Siitä runsaat puolet (51 %) käytettiin tai myytiin luonnonmukaisesti tuotettuna. Luomuvehnän sato oli 9 miljoonaa kiloa ja siitä käytettiin luomuna 56 %. Seosviljan sadosta (6 miljoonaa kiloa) käytettiin luomuna 60 %, ohran sadosta (11 miljoonaa kiloa) käytettiin 41 % ja rukiin sadosta (7 miljoonaa kiloa) 57 %.

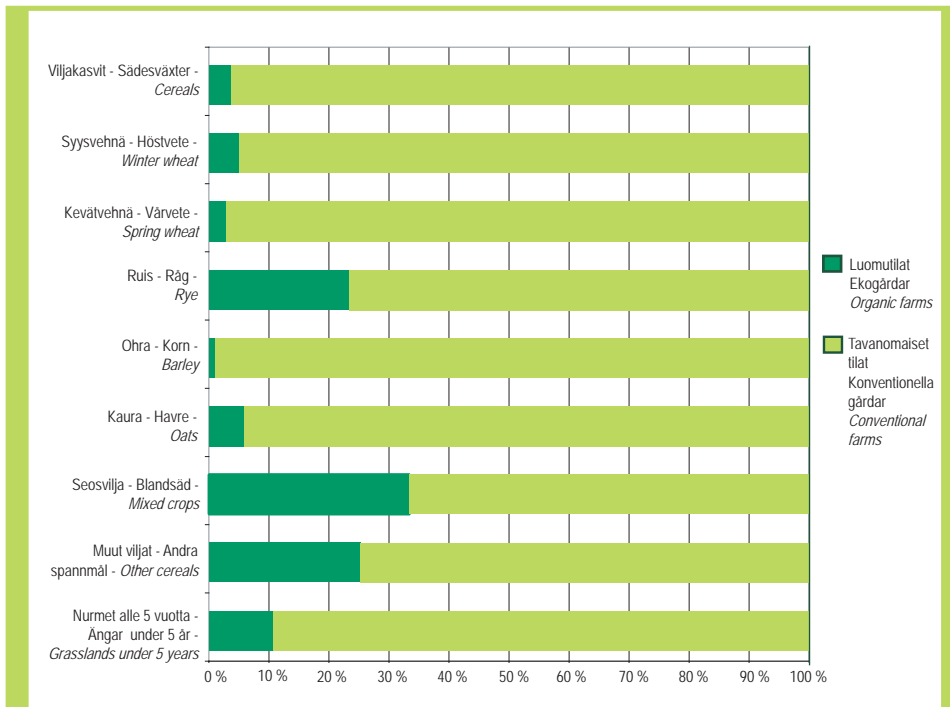

2.1. ■ Luomutilojen lukumäärä vuonna 2006

- Antal ekogårdar år 2006
- Number of organic farms, 2006

Rypsin kokonaissadosta 74 % meni luomukäyttöön. Perunan sadosta käytettiin luomuna 56 %.

Luomutuotannon valvonnassa vuonna 2006 annettiin tuotantoehtojen rikkomuksista edellistä vuotta enemmän kirjallisia huomautuksia ja markkinointikieltoja. Tavallisimpia syitä seuraamuksille olivat puutteet viljelykierrossa, viljelytietojen kirjaamisessa sekä tuotevirtakirjanpidossa. Merkittävästi lisääntynyt huomautusten määrä johtui pääosin uusista tarkastusmenetelmistä. ■

2.2. ■ Vilja- ja nurmikasvialojen jakauma viljelytavan mukaan 2006

- Arealfördelning för sädes- och vallväxterenligt odlingsmetod 2006
- Distribution of crop and grass land area by cultivation method, 2006

2.1.

Maatilojen lukumäärä viljelytavan mukaan peltosuuruusluokittain vuonna 2006

Antal lantbrukslägenheter enligt odlingsmetod och åkerstorleksgrupper år 2006

Number of farms by cultivation method and field area group, 2006

Peltosuuruusluokka (ha) Åkerstorleksgrupp (ha) Field area group (ha)	Luomutilat Ekogårdar Organic farms		Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar Conventional farms		Tilat yhteensä Gårdar totalt Farms, total
	lkm - st - number	%	lkm - st - number	%	
	0.00 - 4.99	176	5 %	5 342	
5.00 - 9.99	391	10 %	8 564	13 %	8 955
10.00 - 14.99	476	12 %	7 799	12 %	8 275
15.00 - 19.99	399	10 %	6 943	11 %	7 342
20.00 - 24.99	366	10 %	5 881	9 %	6 247
25.00 - 29.99	312	8 %	4 993	8 %	5 305
30.00 - 39.99	453	12 %	7 630	12 %	8 083
40.00 - 49.99	366	10 %	5 292	8 %	5 658
50.00 - 74.99	466	12 %	7 095	11 %	7 561
75.00 - 99.99	221	6 %	2 968	5 %	3 189
100.00 - 149.99	152	4 %	1 944	3 %	2 096
150.00 - 199.99	47	1 %	524	1 %	571
200.00 -	24	1 %	247	0 %	271
Maatilat yhteensä - Gårdar totalt - Farms total	3 849	100 %	65 222	100 %	69 071

Lähde: Tike, Maatilarekisteri

Källa: Tike, Lantbruksregister

Source: Tike, Farm Register

2.2.

Maatilojen keskimääräinen peltoala viljelytavan mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksittain vuonna 2006 ja vuosina 2000 - 2005

Areal i medeltal per gård enligt odlingsmetod och arbetskrafts- och näringscentral 2006, och åren 2000 - 2005

Average arable land area of farms by cultivation method and Employment and Economic Development Centre 2006, and 2000 - 2005

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentral <i>Employment and Economic Development Centre</i>	Luomutilat Ekogårdar <i>Organic farms</i>	Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar <i>Conventional farms</i>	Tilat yhteensä Gårdar totalt <i>Farms, total</i>
	Ha/tila - Halgård - Halfarm		
Uudenmaan	38,9	42,8	42,6
Varsinais-Suomen	42,1	40,4	40,4
Satakunnan	36,4	32,5	32,6
Hämeen	44,3	38,8	39,0
Pirkanmaan	34,5	32,3	32,4
Kaakkois-Suomen	42,4	32,6	33,1
Etelä-Savon	26,4	22,1	22,4
Pohjois-Savon	36,8	29,8	30,2
Pohjois-Karjalan	40,0	29,0	30,1
Keski-Suomen	25,4	26,1	26,1
Etelä-Pohjanmaan	36,6	31,6	31,8
Pohjanmaan	37,2	30,3	30,8
Pohjois-Pohjanmaan	46,5	39,2	39,7
Kainuun	52,4	24,7	27,4
Lapin	48,3	22,2	23,0
Ahvenanmaa	25,7	22,9	23,5
Koko maa - Hela landet - Whole country	38,1	33,0	33,3
2000	31,3	27,8	28,0
2001	32,3	28,7	28,9
2002	33,2	29,7	29,9
2003	34,1	30,3	30,5
2004	34,8	31,2	31,4
2005	36,4	32,8	33,0

Lähde: Tike, Maatilarekisteri

Källa: Tike, Lantbruksregister

Source: Tike, Farm Register

2.3.

Luomutilojen maankäyttölajit työvoima- ja elinkeinokeskuksittain vuonna 2006

Ekogårdarnas jorddisponering enligt arbetskrafts- och näringscentral år 2006

Land use on organic farms by Employment and Economic Development Centre, 2006

Työvoima- ja elinkeinokeskus Arbetskrafts- och näringscentral <i>Employment and Economic Development Centre</i>		Pelto ja puutarha Åker och trädgård <i>Arable and horticultural land</i>	Vuokra-peltoa Arrende-åker <i>Rented arable land</i>	Peltoa viljeltynä Åker i odling <i>Arable land under cultivation</i>	Luonnonniitty ja -laidun Naturäng och betesmark <i>Natural meadows and pastures</i>	Metsämaa Skogmark <i>Forest-land</i>	Muu maa Övrig mark <i>Other land</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i> 1)
Uudenmaan	A	276	147	276	36	249	253	276
	B	10 749	3 297	10 718	316	9 918	2 992	23 974
Varsinais-Suomen	A	299	156	299	36	274	284	299
	B	12 586	3 426	12 560	161	8 938	3 041	24 727
Satakunnan	A	162	97	162	19	150	152	162
	B	5 891	1 843	5 864	80	9 049	3 151	18 171
Hämeen	A	154	72	154	14	148	148	154
	B	6 824	1 511	6 793	61	7 851	1 415	16 152
Pirkanmaan	A	387	242	387	61	366	371	387
	B	13 337	5 111	13 220	156	19 737	3 592	36 821
Kaakkois-Suomen	A	210	140	210	24	200	200	210
	B	8 906	2 991	8 876	29	9 203	2 306	20 444
Etelä-Savon	A	217	128	217	35	203	206	217
	B	5 738	2 514	5 709	145	17 989	1 857	25 730
Pohjois-Savon	A	341	212	341	46	323	328	341
	B	12 552	4 228	12 507	219	21 532	3 085	37 388
Pohjois-Karjalan	A	283	196	283	42	268	273	283
	B	11 310	4 357	11 285	74	14 613	2 231	28 227
Keski-Suomen	A	171	98	171	19	157	157	171
	B	4 341	1 439	4 218	42	10 691	1 565	16 639
Etelä-Pohjanmaan	A	273	159	273	21	265	263	273
	B	9 987	3 470	9 936	31	12 338	3 759	26 115
Pohjanmaan	A	389	265	389	36	360	362	389
	B	14 480	5 019	14 410	605	16 728	5 981	37 795
Pohjois-Pohjanmaan	A	385	271	385	40	364	371	385
	B	17 907	5 708	17 851	549	23 286	12 035	53 777
Kainuun	A	112	92	112	17	107	107	112
	B	5 869	2 242	5 573	20	13 452	5 109	24 450
Lapin	A	60	46	60	15	54	58	60
	B	2 898	1 367	2 839	98	6 271	4 757	14 024
Ahvenanmaa	A	130	94	130	92	109	115	130
	B	3 346	1 519	3 304	3 357	4 432	3 679	14 814
Koko maa - Hela landet <i>Whole country</i>	A	3 849	2 415	3 849	553	3 597	3 648	3 849
	B	146 722	50 041	145 663	5 944	206 030	60 553	419 249

A=Tiloja - Gårdar - Farms
B= Hehtaaria - Hektar - Hectares

¹⁾ Sisältää myös tilat, joilla ei ole peltoa ja puutarhaa - Inkluderar gårdar som inte har åker och trädgård - Includes farms with no arable and horticultural land

Lähde: Tike, Maatillarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - Source: Tike, Farm Register

2.4.

Maatalousmaan käyttö viljelytavan mukaan vuonna 2006

Disponering av jordbruksmark enligt odlingsmetod år 2006

Use of agricultural area by cultivation method, 2006

Viljelykasvi Odlingsväxt Crop	Luomutilat ¹⁾ Ekogårdar Organic farms		Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar Conventional farms	
	kpl	st - no	ha	ha
Viljakasvit - Sädsväxter - Cereals	3 039	45 064	50 254	1 107 556
Syysvehnä - Höstvetete - <i>Winter wheat</i>	164	1 033	2 255	19 272
Kevätvehnä - Vårvetete - <i>Spring wheat</i>	510	5 054	10 119	167 076
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	713	5 112	2 535	16 758
Ohra - Korn - <i>Barley</i>	717	6 328	33 461	558 023
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	2 205	20 856	32 580	332 774
Seosvilja - Blandsäd - <i>Mixed crops</i>	589	6 321	1 214	12 587
Muut viljat - Andra spannmål - <i>Other cereals</i>	57	361	193	1 066
Nurmet alle 5 vuotta - Ångar under 5 år - <i>Grasslands under 5 years</i> ²⁾	3 078	66 907	37 100	557 746
Herne - Ärtor - <i>Peas</i>	185	1 297	554	2 877
Peruna - Potatis - <i>Potatoes</i>	818	377	15 297	27 742
Sokerijuurikas - Sockerbeta - <i>Sugar beet</i>	8	68	1 970	23 783
Rypsi ja rapsi - Rybs och raps - <i>Turnip rape and rape</i>	301	3 194	7 219	104 729
Ölji- ja kuitupellava - Oljelin och spånadslin - <i>Linseed and flax</i>	26	162	173	1 724
Kitupellava - Oljedrådra - <i>Camelina</i>	14	184	427	5 084
Kumina - Kummin - <i>Caraway</i>	58	526	1 530	21 733
Ruokohelpi - Rörflen - <i>Reed canary grass</i>	34	461	1 014	16 771
Puutarhakasvit - Trädgårdsväxter - <i>Horticultural crops</i> ³⁾	440	392	3 808	11 558
Muut kasvit - Andra växter - <i>Other crops</i>	231	1 271	1 031	4 146
Viljelty ala yhteensä - Odlad areal totalt - <i>Cultivated area, total</i>	3 817	119 903	63 758	1 885 449
Nurmet vähintään 5 v. - Ångar minst 5 år gamla - <i>Grasslands at least 5 years</i> ⁴⁾	902	7 486	7 913	28 212
Monivuotiset puutarhakasvit - Fleråriga trädgårdsväxter - <i>Permanent horticultural crops</i> ⁵⁾	419	681	2 012	3 612
Kasvihuoneviljely - Växthusodling - <i>Cultivation in greenhouses</i>	97	8	1 023	209
Kolitarvepuutarha - Trädgård för husbehov - <i>Kitchen garden</i>	841	86	13 628	1 232
Kesanto, alle 20 vuotta - Träda, under 20 år - <i>Fallow under 20 years</i>	1 904	19 339	14 659	103 584
Hoidettu viljelemätön pelto - Icke odlad åker som sköts - <i>Managed uncultivated arable land</i> ⁶⁾	959	4 112	28 139	126 310
Käytössä oleva maatalousmaa yhteensä - Utnyttjad jordbruksareal totalt	3 849	151 615	64 975	2 148 608
<i>Utilized agricultural area, total</i>				

¹⁾ Sisältää myös siirtymävaiheessa olevat tilat - Inkluderar också gårdar som läggs om till ekologisk produktion - *Includes also farms in conversion to organic production*

²⁾ Kuivaheinän, siemenheinän, tuore- ja säilörehun viljely sekä laitumet - Inkluderar bete, fröodling och odlingen av vallhö, grönfoder och ensilage *Includes pasture, seed production and cultivation of hay, green fodder and silage*

³⁾ Vihannekset, mansikka ja koristekasvit (alle 5 vuotta) avomaalla - Grönsaker, jordgubbar och prydnadsväxter (i mindre än 5 år) på friland *Vegetables, strawberries and ornamental plants (under 5 years) on open cultivation*

⁴⁾ Vähintään 5 vuoden ikäiset nurmet ml. luonnonniitty ja -laidun, hakamaa, suojavyöhykenurmi ja suojakaista - Minst 5 år gamla vall inkl. naturbeten och ångar, hagmark, skyddszonsvall och skyddsremsa - *At least 5 years old meadows including natural meadows, pastures and grazing grounds*

⁵⁾ Omena, marjapensasat, taimitarhat ja koristekasvit (yli 5 vuotta) avomaalla - Appeltträ, bärbuskar, plantskolor och prydnadsväxter (i över 5 år) på friland - *Apple trees, berry plants, nurseries and ornamental plants (at least 5 years) on open cultivation*

⁶⁾ Hoidettu viljelemätön pelto on pääsääntöisesti nurmipeitteinen ja se on niitettävä kerran kasvukauden aikana - Skött åker som inte odlas är i regel bevuxen med vall och skall slås en gång under växtperioden - *As a rule, managed uncultivated arable land is covered with grass and has to be mown once during the growing season*

Lähde: Tike, Maatilarekisteri ja Puutarhayritysrekisteri

Källa: Tike, Lantbruksregister och Trädgårdsföretagsregister

Source: Tike, Farm Register and Horticultural Enterprise Register

2.5.

Maatilojen ja kotieläinten lukumäärä viljelytavan mukaan vuonna 2006

Antal gårdar och husdjur enligt odlingsmetod år 2006

Number of farms and livestock by farming method, 2006

Kotieläin Husdjur Livestock	Luomutilat Ekogårdar Organic farms		Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar Conventional farms	
	Tiloja Gårdar Farms	Eläimiä Djur Livestock	Tiloja Gårdar Farms	Eläimiä Djur Livestock
	Nautaeläimet - Nötkreatur - Cattle 1.5.2006	1 259	71 848	18 839
Lypsylehmät - Mjölkkor - Dairy cows	718	14 923	14 996	294 496
Emolehmät - Dikor - Suckler cows	437	9 627	1 627	29 284
Hiehot 2 vuotta ja yli - Kvigor 2 år och över - Heifers 2 years and over	695	2 660	9 773	27 516
-lypsylehmiksi - Till mjölkkor - For dairy cows	426	1 309	8 716	23 151
-emolehmiksi - Till dikor - For suckler cows	274	1 238	906	3 244
-teuraaksi - Till slaktdjur - For slaughter	48	113	538	1 121
Hiehot 1 - 2 vuotta - Kvigor 1 - 2 år - Heifers 1 - 2 years	1 058	9 859	16 111	130 796
-lypsylehmiksi - Till mjölkkor - For dairy cows	663	6 015	14 333	113 196
-emolehmiksi - Till dikor - For suckler cows	400	2 937	1 450	9 241
-teuraaksi - Till slaktdjur - For slaughter	211	907	2 420	8 359
Sonnit 2 vuotta ja yli - Tjurar 2 år och över - Bulls 2 years and over	410	1 164	2 260	7 987
Sonnit 1 - 2 vuotta - Tjurar 1 - 2 år - Bulls 1 - 2 years	635	8 734	7 484	94 589
Vasikat alle 1 vuotta - Kalvar under 1 år - Calves under 1 year	1 201	24 881	17 837	292 775
-lehmävasikat - Kokalvar - Heifer calves	1 081	11 277	16 134	144 555
-sonnivasikat - Tjurkalvar - Bull calves	970	13 604	12 783	148 220
Siat - Svin - Pigs 1.4.2006	46	12 645	2 830	1 423 825
Karjut 50 kg ja yli - Galtar 50 kg och över - Boars 50 kg and over	18	28	1 546	4 010
Emakot 50 kg ja yli - Suggor 50 kg och över - Sows 50 kg and over	30	1 527	1 953	169 366
Lihasiat 50 kg ja yli - Gödsvin 50 kg och över - Fattening pigs 50 kg and over	35	4 365	2 327	453 050
Siat 20 - 50 kg - Svin 20 - 50 kg - Pigs 20 - 50 kg	29	2 459	2 037	324 149
Porsaasat alle 20 kg - Grisar under 20 kg - Piglets under 20 kg	26	4 266	1 849	473 250
Lampaat - Får - Sheep 1.6.2006	319	36 567	1 630	80 086
Uuhet 12 kk ja yli - Tackor 12 månader och över - Ewes 12 months and over	312	17 792	1 549	39 332
Karitsoineet ja tiinet uuhet alle 12 kk - Tackor som har lammat och drätiga tackor under 12 månader Lambd ewes and ewes put to the ram under 12 months	39	659	149	2 995
Muut lampaat - Övriga får - Other sheep and lambs	273	18 116	1 308	37 759
Vuohet - Getter - Goats 1.6.2006	69	842	414	5 828
Siipikarja - Fjäderfän - Poultry 1.4.2006	177	235 668	1 554	10 003 356
Munivat kanat vähintään 20 viikkoa - Värphöns minst 20 veckor - Laying hens at least 20 weeks	156	107 635	1 246	2 995 698
Kananpoikaset alle 20 viikkoa - Kycklingar under 20 veckor - Chicks under 20 weeks	9	8 685	91	835 320
Kukot vähintään 20 viikkoa - Tuppar minst 20 veckor - Cockerels at least 20 weeks	40	150	183	13 260
Broileremot - Broilerhöns - Broiler hens	-	-	36	404 542
Broilerit - Broilrar - Broilers	3	92 780	121	5 273 357
Kalkkunat - Kalkoner - Turkeys	15	25 608	111	467 035
Muu siipikarja - Övriga fjäderfän - Other poultry	34	810	165	14 144
Hevoset - Hästar - Horses¹⁾ 1.4.2006	413	2 315	4 857	26 323

¹⁾ Vain maatiloilla olevat hevoset - Endast hästar på gårdar - Horses on farms only

Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - Source: Tike, Farm Register

2.6.

Maatilojen lukumäärä viljelytavan mukaan tuotantosuunnittain vuonna 2006

Antal lantbrukslägenheter enligt odlingsmetod och produktionsinriktning år 2006

Number of farms by cultivation method and production sector, 2006

Tuotantosuunta Produktionsinriktning Production sector	Luomutilat Ekogårdar Organic farms		Tavanomaiset tilat Konventionella gårdar Conventional farms	Luomutilojen osuus kaikista Andel ekogårdar från alla Proportion of organic farms from all		
	kpl - st number	%			kpl - st number	%
Lypsykarjatalous - Mjölproduktion - Milk production	629	16 %	14 567	4 %		
Muu nautakarjatalous - Övrig nötboskapshushållning Other cattle husbandry	537	14 %	3 742	13 %		
Sikatalous - Svinhushållning Pig husbandry	45	1 %	2 913	2 %		
Siipikarjatalous - Fjäderfåhushållning Poultry husbandry	47	1 %	874	5 %		
Lammas- ja vuohitalous - Får- och gethushållning Sheep and goat husbandry	153	4 %	693	18 %		
Hevotalous - Hästhushållning Horse husbandry	91	2 %	2 074	4 %		
Viljanviljely - Spannmålsodling Cereals production	1 502	39 %	26 948	5 %		
Erikoiskasvituotanto - Produktion av specialväxter Special crop cultivation	158	4 %	4 081	4 %		
Puutarhakasvien viljely - Frilandsodling av trädgårdsväxter Horticulture ¹⁾	211	5 %	1 943	10 %		
Muu kasvituotanto - Övrig produktion av växter Other crop production	440	11 %	6 286	7 %		
Muu tuotanto - Övrig produktion Other production	36	1 %	1 101	3 %		
Yhteensä - Totalt - Total	3 849	100 %	65 222	6 %		

¹⁾ Puutarhakasvien viljely avomaalla ja kasviuoneissa - Odling av trädgårdsväxter i växthus och på friland - Includes cultivation in the open and in greenhouses

Lähde: Tike, Maatilarekisteri
Källa: Tike, Lantbruksregister
Source: Tike, Farm Register

2.7.

Luomusato vuonna 2006

Ekoskörd 2006

Organic production, 2006

Viljelykasvi Odlingsväxt Crop	Korjuuala	Sato - Skörd - Yield		Luomusadon osuus
	Skördad areal	Sato - Skörd - Yield		kokonaissadosta
	Harvested area	Sato - Skörd - Yield		Ekoskördens andel
	1 000 ha	kg/ha	milj. kg	av totalskörd
			million kg	Proportion of organic
				production from
				total production
				%
Viljat yhteensä - Spannmål totalt - Grain total	35,3	1 860	66,0	1,7
Leipävilja yhteensä - Brödsäd totalt - Bread grain, total	9,5	1 650	15,8	2,1
Vehnä - Vete - <i>Wheat</i>	4,8	1 830	8,9	1,3
Syysvehnä - Höstvetet - <i>Winter wheat</i>	0,4	1 220	0,5	0,8
Kevätvehnä - Vårvetet - <i>Spring wheat</i>	4,4	1 920	8,4	1,4
Ruis - Råg - <i>Rye</i>	4,7	1 460	6,9	13,5
Rehuvilja yhteensä - Fodersäd totalt - Feed grain, total	25,8	1 930	50,2	1,6
Ohra - Korn - <i>Barley</i>	4,7	2 330	10,9	0,6
Kaura - Havre - <i>Oats</i>	18,4	1 820	33,5	3,3
Seosvilja - Blandsäd - <i>Mixed crops</i>	2,7	2 090	5,8	11,3
Rypsi - Rybs - Turnip rape	2,4	580	1,4	1,0
Peruna - Potatis - Potatoes	0,3	15 330	4,4	0,8
Herne - Ärtor - Peas	1,2	1 470	1,7	19,4

Lähde: Tike, Luomusato- ja sadonkäyttötutkimus, maaliskuu 2007

Källa: Tike, Förfrågan om ekoskördar i mars 2007

Source: Tike, Enquiry of organic yield in March 2007

2.8.

Luomusadon 2006 maatilakäyttö

Användningen av ekoskörd 2006 på gårdarna

Use of organic production 2006 on farms

Käytön jakauma 1.7.2006 - 30.6.2007 ¹⁾	Vehnä	Ruis	Ohra	Kaura	Seosvilja	Rypsi	Peruna
Fördelning av användning 1.7.2006 - 30.6.2007 ¹⁾	Vete	Råg	Korn	Havre	Blandsäd	Ryps	Potatis
<i>Distribution of use 1.7.2006 - 30.6.2007 ¹⁾</i>	<i>Wheat</i>	<i>Rye</i>	<i>Barley</i>	<i>Oats</i>	<i>Mixed crops</i>	<i>Turnip rape</i>	<i>Potatoes</i>
	%	%	%	%	%	%	%
Käyttö mautiloilla yhteensä - Användningen på gårdarna, totalt							
<i>Use on farms, total</i>	21,4	12,4	53,3	30,7	60,4	6,9	23,6
Ruokataloudessa							
<i>I hushållet - In farm household</i>	0,1	0,5	0,1	0,0	-	-	7,0
Rehuksi luomueläimille							
<i>Som foder åt ekohusdjur - As feed to organic animals</i>	3,9	0,3	18,4	7,5	31,0	6,1	1,3
Rehuksi tavanomaisille eläimille							
<i>Som foder åt konventionellt skötta husdjur</i>							
<i>As feed to conventional animals</i>	4,3	0,3	25,9	14,4	25,2	-	1,6
Jalostettu myyntiä varten							
<i>Förädlat för försäljning - Processed for sale</i>	1,9	2,8	0,3	0,5	0,1	-	3,3
Siemeneksi - Till utsäde							
<i>As seed</i>	11,1	8,5	8,6	8,3	4,2	0,8	10,6
Myynti mautilalta yhteensä - Försäljning från gården, totalt							
<i>Sale from farm, total</i>	61,5	62,7	31,4	54,1	29,5	67,7	56,9
Luomuna mautiloille - Som eko-vara till andra gårdar - As organic to other farms							
<i>till andra gårdar - As organic to other farms</i>	0,6	0,8	10,1	7,8	22,9	8,3	0,9
Luomuna välittäjälle tai jatkojalostukseen							
<i>Som eko-vara till förmedlare eller förädling</i>							
<i>As organic to suppliers or to additional processing</i>	51,6	56,2	12,6	35,8	6,3	59,4	53,3
Tavanomaisena mautiloille - Som konventionell vara till gårdar - As conventional to farms							
<i>vara till gårdar - As conventional to farms</i>	0,7	2,6	6,5	7,4	0,1	-	-
Tavanomaisena välittäjälle tai jatkojalostukseen							
<i>Som konventionell vara till förmedlare eller förädling</i>							
<i>As conventional to suppliers or to additional processing</i>	8,6	3,1	2,2	3,2	0,3	-	2,6
Muu käyttö - Övrig användning							
<i>Other use</i>	2,1	3,0	4,1	4,8	0,2	8,2	3,9
Käyttö yhteensä - Användningen, totalt							
<i>Use, total</i>	85,0	78,1	88,9	89,7	90,1	82,8	84,4
Varastotappio - Lagerförlust							
<i>Store loss</i>	0,1	1,6	0,0	0,2	0,1	0,3	9,3
Varastossa - I lager							
<i>Closing stocks 30.6.2007</i>	14,9	20,3	11,1	10,2	9,8	16,9	6,3
Käyttö, varastotappio ja loppuvarasto yhteensä							
<i>Användning, lagerförlust och restlager, totalt</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>Use, store loss and closing stocks, total</i>							

¹⁾ Kyselyssä sadonkäyttö pyydettiin arvioimaan 30.6.2007 asti - I förfrågan användningen var bett att approximera till 30.6.2007
In the enquiry use was asked to be estimated till 30.6.2007;

²⁾ Ei sisällä varhaisperunaa - Excl. tidig potatis - Excl. early potatoes

Lähde: Tike, Luomusato- ja sadonkäyttötutkimus, maaliskuu 2007 - Källa: Tike, Förfrågan om ekoskördar i mars 2007 - Source: Tike, Enquiry of organic yield in March 2007

2.9.

Luomutarkastusten määrä tuotantosuunnittain 2006

Antal ekologisk kontroll enligt produktionsriktningar 2006

Number of organic controls by production type 2006

Tuotantosuunta Produktionsriktning Production type	Tuotantotarkastukset Produktionkontroller Production controls	Muut tarkastukset ¹⁾ Andra kontroller ¹⁾ Other controls ¹⁾
Kasvinviljely - Växtproduktion - Plant production	3 730	178
Kasvihuonetuotanto - Växthusproduktion - Greenhouse production	78	5
Siemenötötuotanto - Svampproduktion - Mushroom production	11	2
Keruuotuotanto - Uppsamlingsproduktion - Collecting production	19	-
Eläintuotanto - Husdjurproduktion - Animal production	393	144
Valmistustoiminta - Tillverkning - Manufacture	107	12
Siemenpakkaamot - Fröpackerier - Seed packing departments	24	-
Rehuvalmistajat ja maahantuojat - Fodertillverkare och importörer - Feed manufacturers and importers	9	2
Tarkastuksia yhteensä - Kontroller, totalt - Controls, total	4 371	343

¹⁾ Alku-, uusinta- ja ylimääräiset tarkastukset yhteensä¹⁾ Första, förnyade och extra kontroller totalt¹⁾ First controls, recontrols and extra controls, total

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Luonnonmukaisen tuotannon valvontaraportti vuodelta 2006

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Kontrollrapport om ekologisk produktion från år 2006

Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Control report of organic production, 2006

Kuluttaja ja elintarvikkeiden turvallisuus

Konsument och livsmedelssäkerhet ■ Consumer and food safety

Kuluttajat muodostavat tärkeän osan elintarvikeketjun loppupäässä. Kuluttajat haluavat syödä turvallista ruokaa. Jokapäiväinen elintarvikkeiden kulutus perustuu luottamukseen koko elintarvikeketjua kohtaan.

3

Kuluttaja ja elintarvikkeiden turvallisuus

Kuluttajan hyvinvointivaatimukset asettavat vaatimuksia koko elintarvikeketjulle. Turvallista ruokaa kuluttajien lautaselle saadaan silloin kun koko elintarviketuotantoketju huomioi työn ja raaka-aineiden laadun sekä työntekijöiden ammattitaidon. Voitaneen puhua elintarviketurvallisuusketjusta. Ruokamyrkytykset kertovat nopeasti katkoksesta tässä ketjussa.

Suomen virallinen väkiluku 31.12.2006 oli 5 276 955, joista miehiä oli 49 % ja naisia 51 %. Ikäjakauma oli seuraava: 0-14 -vuotiaita 17 %, 15-64 -vuotiaita 66 % ja 65 vuotta täyttäneitä 17 %. 100 vuotta täyttäneitä henkilöitä oli 410, joista miehiä 56 ja naisia 354. Suomen väkiluku kasvoi vuoden 2006 aikana 21 375 hengellä. Väestön määrä lisääntyi eniten Uudenmaan maakunnassa.

Suomessa asui vakinaisesti vuoden 2006 lopussa 5 155 216 Suomen kansalaista eli 97,7 % väestöstä ja 121 739 ulkomaiden kansalaista eli 2,3 % väestöstä. Ulkomaiden kansalaisten määrä lisääntyi vuoden 2006 aikana 7 887 henkilöllä.

Vuonna 2006 asuntokuntien määrä oli 2 453 826. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt. Yhden ja kahden hengen talouksien lukumäärä on jatkuvasti kasvamassa ja useamman hengen talouksien lukumäärät vähene-

vät hiljalleen. Asuntokuntien määrästä yhden hengen talouksia vuonna 2006 oli 40 % ja kahden hengen talouksia 32 %.

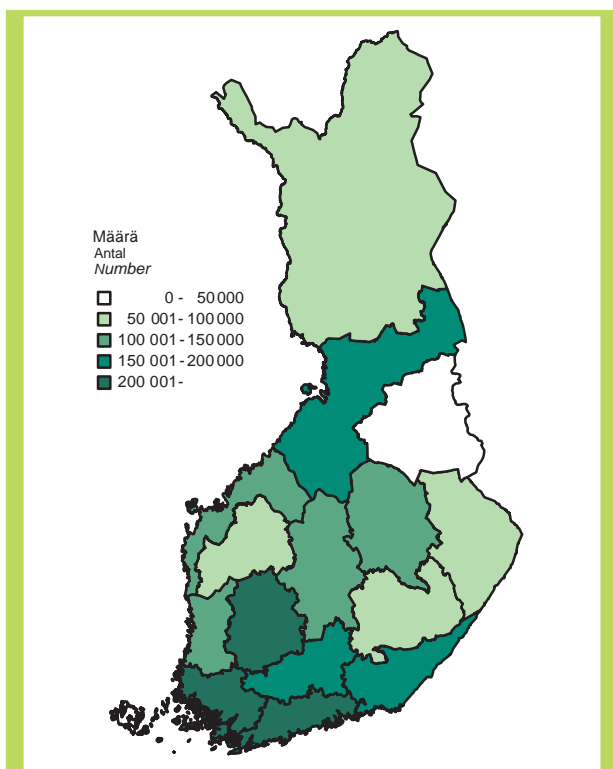
Tämän päivän kuluttaja haluaa syödä tuoretta, maukasta ja etenkin turvallista ruokaa. Myös elintarvikkeiden terveellisyys, elintarviketuotannon eettisyys, ruoan koostumus ja ravintoaineiden vaikutukset ovat ajankohtaisia teemoja. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden kuten myös kasviperäisten elintarvikkeiden valvonta Suomessa kohdistuu elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseen. Kuluttajille merkityksellisiä elintarvikkeiden ominaisuuksia ovat tuotantoeläinten alkuperä, niiden terveys ja hyvinvointi, sekä eläimille annettu lääkitys ja mahdollinen kasvuntehosteiden käyttö.

Kuluttajien ruokailu on lisääntynyt kodin ulkopuolella. Vuonna 2005 suurkeittiöiden annosmäärä oli yhteensä 769 miljoonaa. Verrattuna vuoteen 2002 on annosmäärä 14 miljoonaa eli noin 2 % enemmän. Suurkeittiöiden lukumäärä sen sijaan on pienentynyt tänä aikana noin 4 %. Kotona tämän päivän kuluttaja haluaa valmistaa ruokansa nopeasti. Sekä suurkeittiöiden että kiireisen kuluttajan tarpeisiin elintarviketeollisuus valmistaa yhä enenevässä määrin valmiita lämmitettäviä ruokia sekä puolivalmisteita. Kasviksia käytetään aiempaa enemmän ja sen myötä myös erilaisten tuoreraasteiden ja -salaattien käyttö on kasvanut.

Elintarviketurvallisuusselonteko

Valtioneuvosto antoi elintarviketurvallisuusselonteon eduskunnalle 12.10.2006. Selonteko kattaa koko elintarviketuotantoketjun pellolta pöytään. Selonteon mukaan Suomen elintarviketurvallisuus on kansainvälisesti arvioiden hyvällä tasolla, mutta elintarvikkeiden nauttimiseen liittyy meilläkin merkittäviä terveyshaittoja. Elintarviketurvallisuuden taso on selonteon mukaan saavutettu viranomaisten sekä alan toimijoiden yhteistyöllä. Yritysten laatujärjestelmien ja omavalvonnan merkitys tulee jatkossa kasvamaan ja siksi niiden tasosta ja kattavuudesta on huolehdittava. Suomalaiset kuluttajat luottavat viranomaisten toimintaan ja pitävät selvitysten mukaan lainsäädäntöä ja omavalvontaa tärkeinä elintarviketurvallisuuden takeina.

- 3.1. ■ Asuntokuntien lukumäärä 2006**
■ Antal bostadshushåll 2006
■ Number of household-dwelling units, 2006

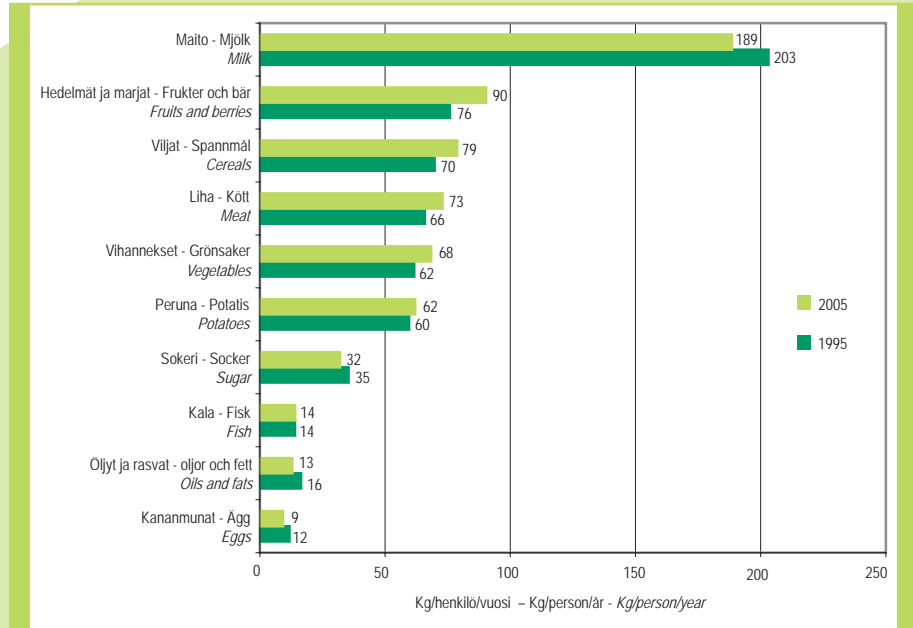

3.1. ■ Elintarvikkeiden kulutus

vuosina 1995 ja 2005

■ Konsumtion av livsmedel
åren 1995 och 2005

■ Consumption of foodstuff,
1995 and 2005

Elintarvikevälitteiset taudit

Valvonnasta huolimatta ihmisiä sairastuu elintarvikevälitteisiin tartuntatauteihin. Kansanterveyslaitoksen ylläpitämään tartuntatautirekisteriin päätyy vain pieni osa tapauksista, koska suuri osa sairastuneista ei hakeudu lainkaan lääkäriin.

Vuonna 2005 todettiin 55 ruokamyrkytys-epidemiaa, joissa raportoitiin sairastuneen yli 2 000 henkilöä. Suurin osa epidemioista oli elintarvikevälitteisiä (91 %) ja loput olivat vesivälitteisiä (9 %). Liha ja lihavalmisteet olivat yleisimmin raportoitu elintarvikeryhmä (12 epidemiaa; 24 %) niissä elintarvikevälitteisissä epidemioissa, joissa välittäjäelintarvike pystyttiin osoittamaan. Seuraavaksi yleisimpiä välittäjiä olivat kasvikset ja kasvistuotteet (6 epidemiaa) sekä kala ja kalavalmisteet (5 epidemiaa).

Ruokailupaikan mukaan jaoteltuna lähes puolet (44 %) raportoituista epidemioista liittyi ruokailuun ravintoloissa ja 18 % liittyi kotona ruokailuun. Epidemioiden syntyyn merkittävin yksittäinen tekijä oli infektioituneen keittiötyöntekijän osallistuminen ruuanvalmistukseen. Muita syitä olivat keittiöhygieniaan liittyvät puutteet, virheelliset lämpötilat ja saastuneen raaka-aineen käyttö.

Zoonoosit

Zoonoosit ovat tartuntatauteja, jotka voivat tarttua suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä. Välillinen tartunta voi tapahtua esimerkiksi elintarvikkeiden, veden tai hyönteisten välityksellä. Zoonoosien aiheuttajiin kuuluu bakteereita, viruksia, loisia ja sieniä. Osa zoonooseista aiheuttaa melko lieviä sairastumisia, mutta eräät niistä ovat ihmiselle hengenvaarallisia. Kokonaisuutena zoonoosit aiheuttavat merkittäviä taloudellisia menetyksiä yhteiskunnalle.

Väestössä esiintyvät laboratoriovarmistetut zoonoosi-tapaukset kirjataan Suomessa Kansanterveyslaitoksen ylläpitämään tartuntatautirekisteriin. Vuonna 2006 tartuntatautirekisteriin kirjattiin noin 3 400 kampylobakteeritartuntaa, noin 2 600 salmonellatartuntaa ja noin 800 yersiniatartuntaa. Edellä mainitut bakteerit aiheuttavat suolistoinfektioita ja tarttuvat useimmiten elintarvikkeiden tai veden välityksellä. ■

3.1.

Kotitalouksien määrä ja keskipöytä vuosina 1985 - 2003

Hushållens antal och medelstorlek åren 1985 - 2003

Number of households and average sizes, 1985 - 2003

Vuosi År Year	Kotitalouksia Hushåll Households	Henkilöiden lukumäärä Antal personer Number of persons	Henkilöä/kotitalous Personer/hushåll Persons/household
1985	2 045	4 833	2,36
1990	2 171	4 974	2,29
1995	2 290	5 053	2,21
2000	2 373	5 105	2,15
2001	2 382	5 120	2,15
2002	2 398	5 132	2,14
2003	2 405	5 139	2,14

Lähde: Tilastokeskus, Kotitalouksien kulutus

Källa: Statistikcentralen, Hushållens konsumtion

Source: Statistics Finland, Households' consumption

3.2.

Suurkeittiöiden lukumäärä ja annosmäärät toimialoittain vuosina 2002 ja 2005

Storkökens antal och producerade matportioner enligt bransch åren 2002 och 2005

Number of industrial kitchens and servings by branch, 2002 and 2005

Toimiala Bransch Branch	Keittiöiden lukumäärä Antal kök Number of kitchens		Annosten lkm, milj. kpl Antal portioner, milj. st. Number of servings, million	
	2002	2005	2002	2005
	Kahvilat ja ravintolat - Kaféer och restauranger - Cafés and restaurants	11 395	11 129	272
Henkilöstöravintolat - Personalrestauranger - Staff restaurants	1 639	1 533	62	60
Julkiset keittiöt - Offentliga kök - Public kitchens	5 984	5 554	420	424
Yhteensä - Totalt - Total	19 018	18 216	755	769

Lähde: Finfood / A.C. Nielsen Finland Oy

Källa: Finfood / A.C. Nielsen Finland Oy

Source: Finfood / A.C. Nielsen Finland Oy

3.3.

Eräiden elintarvikkeiden kotimainen käyttö ja ulkomaankauppa vuonna 2005

Inrikes användning och utrikeshandel för några livsmedel år 2005

Domestic utilization and foreign trade for certain foodstuff, 2005

	Kotimainen käyttö - Inrikes användning - Domestic utilization ¹⁾			Ulkomaankauppa Utrikeshandel Foreign trade	
	Ruoka	Rehu	Muu käyttö	Vienti	Tuonti
	Mat Food	Foder Feed	Övrig användning Other use	Export Export	Import Import
	milj. kg - million kg				
Viljat, peruna - Spannmål, potatis - <i>Cereals, potatoes</i>					
Leipävilja - Brödsäd - <i>Bread grain</i>	443	333	90	84	248
Muut viljat - Övriga spannmål - <i>Other cereals</i>	75	1 790	619	441	41
Peruna - Potatis - <i>Potatoes</i>	325	4	351	6	35
Herne, rypsi, pähkinä - Ärtor, rypst, nötter - <i>Peas, turnip rape, nuts</i>					
Herne - Ärtor - <i>Peas</i>	6	4	1	2	4
Rypsi, auringonkukka, soijapapu - Rypst, solros, soja <i>Turnip rape, sunflower, soya bean</i>		209	106	0	222
Pähkinä, kaakao - Nötter, kakao - <i>Nuts, cocoa</i>	14			5	18
Vihannekset - Grönsaker - <i>Vegetables</i>					
Tuoreet vihannekset - Färska grönsaker - <i>Fresh vegetables</i>	289		51	1	81
Säilyke- ja pakastevihannekset - Konserverade och djupfrysade grönsaker <i>Canned and frozen vegetables</i>	70			2	53
Hedelmät ja marjat - Fruktor och bär - <i>Fruits and berries</i>					
Tuoreet hedelmät - Färska frukter - <i>Fresh fruits</i>	251			0	234
Kuivatut hedelmät ja hedelmäsäilykkeet - Torra och konserverade frukter <i>Dried and canned fruits</i>	35			3	38
Marjat - Bär - <i>Berries</i>	76			9	20
Liha, kananmunat - Kött, ägg - <i>Meat, eggs</i>					
Naudan- ja vasikanliha - Nöt- och kalvkött - <i>Beef and veal</i>	98			2	14
Sianliha - Svinkött - <i>Pork</i>	176			40	15
Lampaanliha - Fårkött - <i>Mutton</i>	2			0	1
Siipikarjanliha - Fjäderfåkött - <i>Poultry meat</i>	84			10	7
Kananmunat - Ägg - <i>Eggs</i>	49			11	1
Kala - Fisk - <i>Fish</i>					
Tuore ja pakastettu kala - Rå och djupfrysad fisk - <i>Fresh and frozen fish</i>	45	74	1	10	47
Savustettu, suolattu ja kuivattu - Rökt, saltad och torkad fisk <i>Smoked, salted and dried fish</i>	8	18		0	19
Kalasäilykkeet - Konserverade fisk - <i>Canned fish</i>	18			1	17
Maito - Mjök - <i>Milk</i>					
Nestemäinen maito - Flytande mjök - <i>Liquid milk</i>	752	52		2	2
Maitotuotteet - Mjök produkter - <i>Milk products</i>	313	6		74	38
Juusto - Ost - <i>Cheese</i>	90			38	31
Öljyt ja rasvat - Oljor och fett - <i>Oils and fats</i>					
Kasviöljyt - Vegetabiliska oljor - <i>Vegetable oils</i>	28	26	39	30	33
Voi, margariini ja rasvaseokset - Smör, margarin och fettblandningar <i>Butter, margarine and fat/oil mixtures</i>	68			60	23

¹⁾ Sisältää maahantuodut elintarvikkeet - Innehåller importerade livsmedel - *Contains imported food*

Lähde: Tike, Ravintotase

Källa: Tike, Näringsbalans

Source: Tike, Balance sheet for food commodities

3.4.

Suomessa raportoidut elintarvikevälitteiset ruokamyrkytysepidemit aiheuttaneen elintarvikkeen mukaan vuosina 2001 - 2005

Via livsmedel spridda matförgiftningsepidemier som rapporterats i Finland enligt förorsakande livsmedel åren 2001 - 2005

Food poisoning epidemics intermediated by foodstuff in Finland by causative foodstuff, 2001 - 2005

Elintarvike Livsmedel Foodstuff	2001	2002	2003	2004	2005
Liha ja lihavalmisteet - Kött och köttprodukter - <i>Meat and meat products</i>	10	3	4	7	12
Maito ja maitovalmisteet - Mjök och mjökprodukter - <i>Milk and milk products</i>	1	-	1	-	1
Muna ja munavalmisteet - Ägg och äggprodukter - <i>Egg and egg products</i>	1	-	-	1	1
Kala ja kalavalmisteet - Fisk och fiskprodukter - <i>Fish and fish products</i>	7	2	2	4	5
Vilja ja viljavalmisteet - Spannmål och spannmålsprodukter - <i>Cereals and cereal products</i>	2	1	-	3	3
Kasvikset ja kasvituotteet - Grönsaker och grönsaksprodukter - <i>Vegetables and vegetable products</i>	8	9	3	5	6
Muut - Andra - <i>Others</i>	1	2	-	1	-
Tuntematon tai useita ruokia - Okänt eller flera matvaror - <i>Unknown or many foods</i>	22	18	12	20	22
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	52	35	22	41	50

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Ruokamyrkytykset Suomessa vuonna 2005

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Malförgiftningsepidemier in Finland 2005

Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Food poisoning epidemics in Finland 2005

3.5.

Suomessa raportoidut elintarvikevälitteiset epidemiat ruokailupaikan mukaan vuosina 2001 - 2005

Via livsmedel spridda epidemier som rapporterats i Finland enligt matställe åren 2001-2005

Food poisoning epidemics intermediated by foodstuff in Finland by eating place, 2001 - 2005

Ruokailupaikka Matställe Eating place	2001	2002	2003	2004	2005
Työpaikkaruokala - Personal matsal - <i>Staff canteen</i>	3	3	1	2	3
Ravintola - Restaurang - <i>Restaurant</i>	24	11	11	14	22
Oppilaitos - Skola - <i>School</i>	7	1	-	4	2
Sairaala/vanhainkoti - Sjukhus/älderdomshem - <i>Hospital/old-age home</i>	1	1	-	1	2
Koti - Hem - <i>Home</i>	4	1	2	5	9
Työpaikka - Arbetsplats - <i>Job</i>	2	1	-	1	1
Pitopalvelu - Catering service - <i>Catering</i>	-	-	-	8	2
Muu - Andra - <i>Others</i>	9	10	7	4	5
Useita paikkoja - Flera platser - <i>Many places</i>	2	7	1	2	4
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	52	35	22	41	50

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Ruokamyrkytykset Suomessa vuonna 2005

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Malförgiftningsepidemier in Finland 2005

Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Food poisoning epidemics in Finland 2005

3.6.

Tartuntatautirekisteriin raportoidut väestön suolistoinfektiot jaoteltuna mikrobityypin mukaisesti vuosina 2001 - 2006

Antal rapporterade tarminfektioner i registret för smittsamma sjukdomar enligt typen av mikrob åren 2001 - 2006

Number of reported gastrointestinal infections of the Infectious Diseases Register according to the type of microbe, 2001 - 2006

Mikrobityyppi Mikrotyp Type of microbe	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Salmonellabakteerit (<i>Salmonella</i>)	2 914	2 355	2 290	2 265	2 496	2 576
Shigellabakteerit (<i>Shigella</i>)	223	87	66	111	125	74
Yersiniabakteerit (<i>Yersinia</i>)	728	695	647	686	638	796
Kampylobakteerit (<i>Campylobacter</i>)	3 796	3 597	3 178	3 583	4 003	3 439
EHEC-bakteeri (<i>E.coli</i>)	18	17	15	10	21	14
Rotavirus	1 395	1 550	2 185	1 322	1 428	2 191
Kalikkivirus/ norovirus	229	837	382	118	319	627
Kryptospora-alkueläin (<i>Cryptosporidium</i>)	12	18	7	14	14	6
Giardia-alkueläin (<i>Giardia lamblia</i>)	302	264	284	282	296	272
Entamoeba-alkueläin (<i>Entamoeba histolytica</i>)	44	36	43	28	30	25

Lähde: Kansanterveyslaitos, Tartuntatautirekisteri

Källa: Folkhälsainstitutet, Registret för smittsamma sjukdomar

Source: National Public Health Institute, Infectious Diseases Register

Elintarvikevalvonta

Livsmedelstillsyn ■ Food control

Viranomaisvalvonnan tavoitteena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta ja valvonnan kohdistamista riskeihin. Elintarvikealan toimijan oman riskinhallinnan eli omavalvonnan merkitys on lisääntynyt elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun varmistamisessa.

4

Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan painopistettä on pyritty siirtämään aiempaa enemmän lopputuotteiden tutkimuksesta tuotantoketjun eri vaiheiden ja erityisesti alkutuotannon hygieenisen toiminnan varmistamiseen, toimijoiden omavalvonnan kehittämiseen ja omavalvonnan toimivuuden seurantaan. Pyrkimyksenä on taata elintarvikkeiden turvallisuus varmistamalla raaka-aineiden turvallisuus.

Elintarvikevalvonnan tehtävänä on valvoa ja edistää kaikkien elintarvikkeiden turvallisuutta, asianmukaista laatua ja koostumusta sekä ehkäistä ja poistaa elintarvikkeista johtuvia terveyshaittoja. Suomessa elintarvike- ja rehuvalvonnan suunnittelusta ja ohjauksesta vastaa Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Käytännön elintarvikevalvonta tapahtuu pääasiassa kunnissa ja lihantarkastuksen osalta teurastamoissa. Myös yritykset itse valvovat tuottamiensa ja myymiensä elintarvikkeiden laatua ja määräystenmukaisuutta. Yritysten omavalvonnasta säädetään lainsäädännössä ja viranomaiset valvovat sen toteutusta. Kuluttajat voivat parantaa elintarvikkeiden laatua pysymällä valppaana ja ilmoittamalla havaitsemistaan puutteista kunnan viranomaiselle.

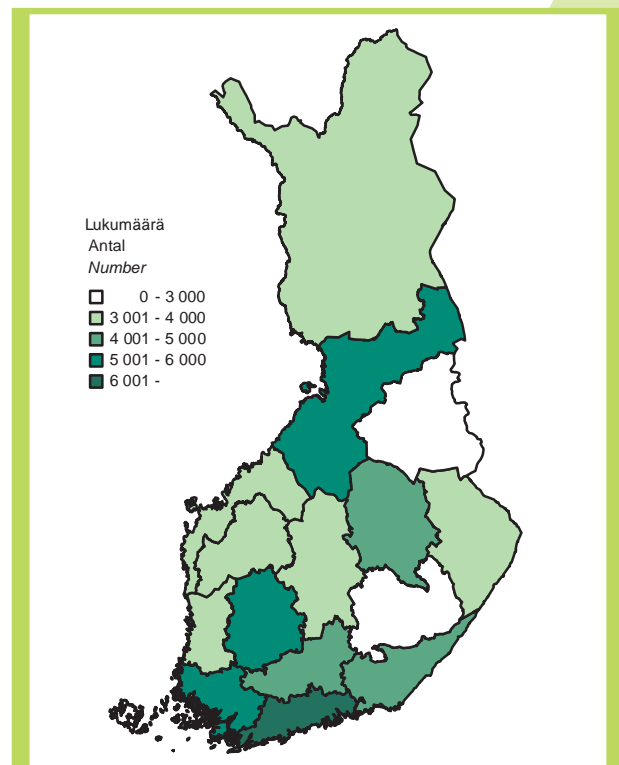
Yleisen jäljitettävyyksivaatimuksen (178/2002) mukaan kaikkien elintarvike- ja rehualan toimijoiden tulee pystyä jäljittämään kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa elintarvikkeet, rehut, elintarviketuotantoon käytettävät eläimet ja muut mahdolliset aineet, jotka käytetään tai voidaan käyttää elintarvikkeeseen ja rehuun. Toimijan tulee tietää, keneltä hän on hankkinut käyttämänsä raaka-aineet tai lisäaineet ja kenelle hän on edelleen toimittanut valmistamansa tuotteet. Lisäksi toimijan tulee tietää elintarvikkeiden hankkimis- ja toimittamisajankohdat. Näiden pakollisten tietojen lisäksi suositellaan, että toimijoilla on tietoa hankituista ja myydyistä tavaramääristä ja eristä. Asetus ei edellytä ns. sisäistä jäljitettävyyttä, eli esimerkiksi tietoa siitä, mikä raaka-aine- tai lisäaine-erä on käytetty mihinkin valmistettavaan elintarvike-erään.

Kunnallinen elintarvikevalvonta

Valtaosa käytännön elintarvikevalvonnasta on kuntien vastuulla. Kunnan valvontaan kuuluvat suuria teurastamoja ja poroteurastamoja lukuun ottamatta kaikki elintarvikehuoneistot. Teurastamoilla on oma lihantarkastussysteeminsä.

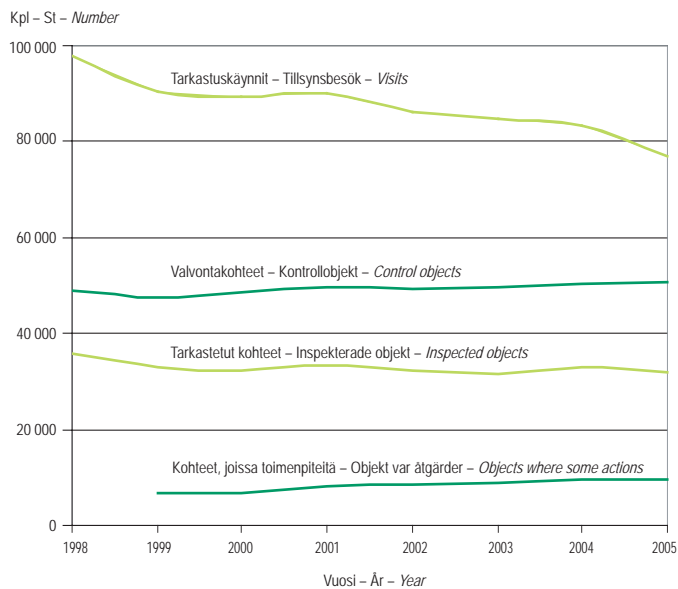
Vuonna 2005 kunnallisen elintarvikevalvonnan tiedot kerättiin yhteensä 238 kunnasta tai kuntayhtymästä. Lukumäärä on pienentynyt vuodesta 2004, jolloin se oli 275. Syynä tähän on ollut kuntamuutokset tai kuntien muodostamat suuremmat seudulliset valvontayksiköt.

Vuonna 2005 kuntien valvonnassa oli lähes 16 000 maidontuotantotilaa ja muita valvontakohteita runsas 50 000. Vuoteen 2004 verrattuna maidontuotantotilojen määrä on vähentynyt ja muiden valvontakohteiden määrä on noussut noin 300. Maidontuotantotilat tulee tarkastaa vähintään kerran kolmessa vuodessa ja muut kohteet vähintään kerran vuodessa. Valvontakohtetyypistä riippuen kohteita voidaan tarkastaa myös monta kertaa vuodessa. Vuoden 2005 aikana maidontuotantotiloista tarkastettiin 33 % ja muista valvontakohteista 56 %. Tarkastuksia tehtiin yhteensä yli 84 000 kappaletta.

4.1. Valvontakohteiden lukumäärä kunnallisessa elintarvikevalvonnassa vuonna 2005
■ Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2005
■ Number of control objects of municipal food control, 2005

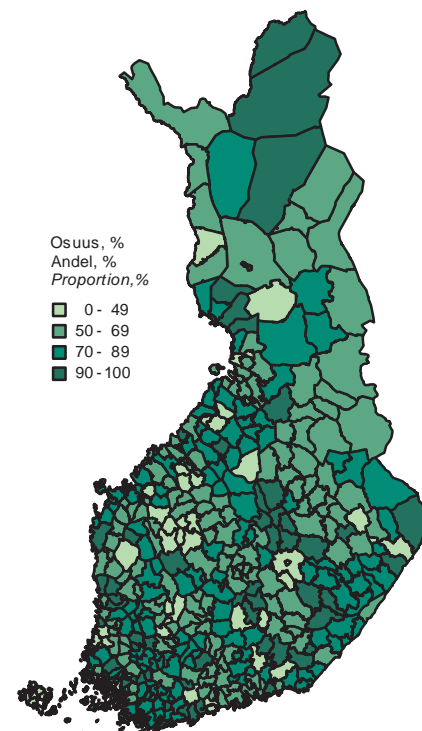
4.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet (ilman maidontuotantiloja) vuosina 1998 – 2005

- Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen (utom mjölkproduktionenheter) åren 1998 – 2005
- Control objects of municipal food control (without milk production), 1998 - 2005

Viranomaistoimenpiteitä kirjattiin vuonna 2005 yhteensä yli 17 700 kappaletta. Toimenpiteet kohdistuivat 17 %:iin valvontakohteista. Yleisin syy toimenpiteeseen oli puute yleisessä hygieniassa. Seuraavaksi yleisin syy liittyi kohteen omavalvontaan. Omavalvontasuunnitelma on ollut vain 81 prosentilla kohteista, vaikka se kuuluisi olla kaikilla.

Elintarvikevalvontaan vuonna 2005 käytettiin kunnissa työpanosta 281 henkilötyövuotta (htv) ja laskennallisesti työpanosvajetta oli 114 htv. Työpanosvaje on vuosien myötä lisääntynyt; vuonna 2004 se oli 105 htv ja vuonna 2000 se oli 93 htv. Yhteensä 210 kunnalla/kuntayhtymällä oli voimavarojen puutetta elintarvikevalvonnassa.

Tarkastusten ohella tärkeä menetelmä elintarvikevalvonnassa on näytteenotto ja tutkiminen. Kuntien viranomaiset ottivat elintarvikenäytteitä vuonna 2005 lähes 33 000 kappaletta. Kuntien näyte-

4.2. Tarkastettujen valvontakohteiden osuus kaikista kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteista 2005

- Andel inspekterade kontrollobjekt av alla kontrollobjekt i den kommunala livsmedelstillsynen år 2005
- Proportion of inspected control objects from all control objects in municipal food control, 2005

määrät eroavat toisistaan suuresti. Elintarvikenäytteistä määräystenvastaisia oli noin 3 500 kappaletta (11 %) ja nämä aiheuttivat noin 2 000 toimenpidettä.

Maahantuonnin valvonta

Tullilaitos eli käytännössä Tullilaboratorio vastaa maahantuotavien ja muista jäsenmaista toimitettavien, muiden kuin eläinperäisten elintarvikkeiden valvonnasta. Valvonnan painopiste vuonna 2006 oli riskinarvioinnin perusteella ongelmallisiksi epäillyissä tuoteryhmissä ja tuotteissa sekä niiden alkuperässä. Tullin valvontasuunnitelma sisälsi myös EU:n elintarvikkeiden valvontaohjelmaan kuuluvat kohteet.

Tulli tutki vuonna 2006 yhteensä 6 655 maahantuodun elintarvike- ja kulutustavaraerän määräysten mukaisuuden. Näistä 947 erästä (14 % tutkituista) löytyi määräysten vastaisuuksia, jotka johtivat erän hylkäykseen. Vuonna 2006 valvonnassa oli näytteitä 95:stä eri alkuperämaasta.

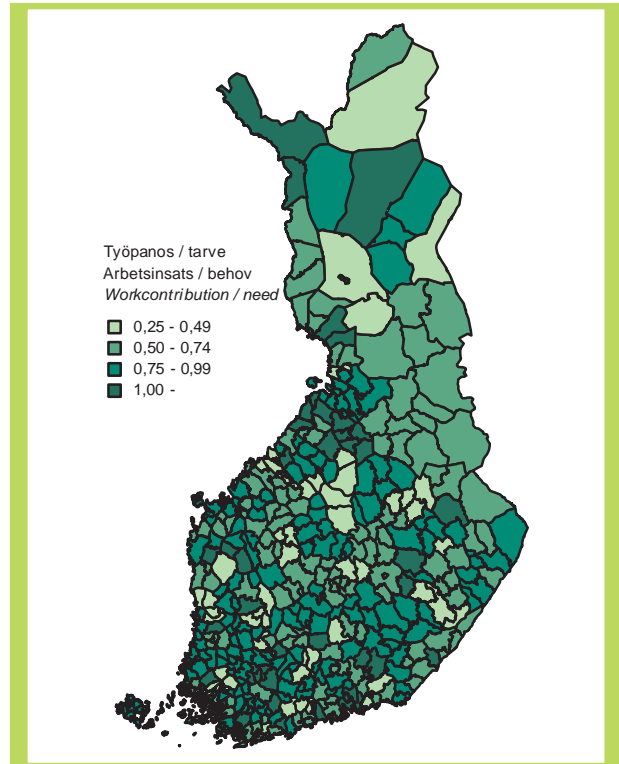
Elintarvikkeiden osalta tärkeimmät hylkäykseen johtaneet syyt tuonnissa kolmansista maista (EU:n ulkopuolisista maista) olivat mikrobiologinen laatu (24 %), torjunta-aineet (17 %), virheelliset pakkausmerkinnät (16 %) ja lisäaineet (15 %). Sisämarkkinatuonnissa vastaavasti tärkeimmät hylkäyssyyt olivat virheelliset pakkausmerkinnät (17 %), torjunta-aineet (15 %), suolapitoisuus (15 %) ja lisäaineet (14 %).

Hedelmien, vihannesten ja viljojen torjunta-ainejäämien valvonta

Torjunta-aineiden eli kasvinsuojeluaineiden jäämät elintarvikkeissa ovat kuluttajille näkymättömiä aineita. Monet torjunta-aineet ovat vaikutuksiltaan haitallisia tai jopa vaarallisia. Pääosa torjunta-ainejäämistä saadaan kasviperäisistä elintarvikkeista.

Vuonna 2005 tutkittiin yhteensä 2 055 kasviperäisestä elintarvikkeesta 213 eri torjunta-aineen jäämät. Valtaosa näytteistä oli tuoreita hedelmiä ja vihannuksia (79 %), loput viljaa (3 %), lastenruokia (1 %) ja muita prosessoituja elintarvikkeita (16 %). Luomutuotteita oli näytteistä 84 kpl. Näytteistä 48 % oli EU:n ulkopuolisista eli nk. kolmansista maista peräisin olevia tuotteita. Kotimaisia tuotteita oli 17 % ja muista EU-maista peräisin olevia tuotteita 41 %.

Näytteistä 4,3 % oli määräystenvastaisia eli niissä todettiin sallitun enimmäispitoisuuden ylittävä määrä jäämiä. Näistä 44 näytettä oli kolmasmaatuotteita (EU:n ulkopuolelta) ja 40 EU-maista (Suomea lukuunottamatta) peräisin olevia tuotteita. Kotimaisissa tuotteissa ei todettu sallittujen enimmäismäärien ylityksiä.

4.3. Käytetyn työpanoksen suhde laskennalliseen vähimmäistarpeeseen kunnallisessa elintarvikevalvonnassa 2005
 ■ Arbetsinsatsens förhållande till det beräknade minimibehovet i kommunala livsmedelstillsynen år 2005
 ■ Ratio of used work contribution to calculated minimum need in municipal food control, 2005

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainetutkimukset

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasaineohjelmaa toteutetaan vuosittain sekä kansallisen että Euroopan yhteisön lainsäädännön vaikutuksesta. Valvontaohjelman tarkoituksena on osaltaan varmistaa elintarvikkeiden turvallisuus niin, ettei elintarvikkeiden kautta tule ravintoomme eläinlääkkeiden jäämiä, ympäristökontaminantteja tai kiellettyjä aineita. Näytteitä otettiin sekä elävistä eläimistä että eläimistä saatavista elintarvikkeista – lihasta, maidosta, kalasta, kananmunista ja hunajasta.

Vuonna 2005 tehtiin 11 209 tutkimusta, joilla tutkittiin yli 80 erilaisen kasvua edistävän aineen, lääkeaineen ja ympäristömyrkyneen esiintymistä. Tutkituista näytteistä 99,7 % oli hyväksyttävissä eli niissä ei todettu toimenpiderajan ylittäviä jäämäpitoisuuksia. ■

4.1.

Kunnallinen elintarvikevalvonta valvontakohdetyypeittäin vuonna 2005

Den kommunala livsmedelstillsynen enligt objektkategori 2005

Municipal food control by object category in 2005

Kohderyhmä Objektkategori Object category	Kaikki kohteet Alla objekt All objects	Tarkastetut kohteet Inspekterade objekt Inspected objects	Kohteet, joissa toimenpiteitä Objekt där åtgärder Objects where some actions 1)	Tarkastus- käyntien määrä Antal inspektions- besök Number of inspection visits	Toimen- piteet yhteensä Åtgärder totalt Actions total
Maidontuotantotilat - Mjolkproduktionsenheter - Dairy farms	A 15 726	5 166	1 248	5 201	2 003
	B 24 %	14 %	12 %	6 %	12 %
Liha-alan laitokset - Anläggningar inom köttbranschen - Establishments in meat branch	A 507	477	263	9 119	1 132
	B 1 %	1 %	2 %	11 %	7 %
Kala-alan laitokset - Anläggningar inom fiskbranschen - Establishments in fish branch	A 431	378	192	1 732	470
	B 1 %	1 %	2 %	2 %	3 %
Maitoalan laitokset - Anläggningar inom mjölkbranschen - Establishments in dairy branch	A 132	126	73	808	202
	B 0 %	0 %	1 %	1 %	1 %
Muna-alan laitokset - Anläggningar inom äggbranschen - Establishments in egg branch	A 124	114	113	207	203
	B 0 %	0 %	1 %	0 %	1 %
Maatiloilla tapahtuva suoramyynti, pakkaaminen ja valmistustoiminta - Direktförsäljning, förpackning och tillverkning i anslutning till gårdsbruk - Direct sales, packing and manufacturing on farms	A 1 411	284	45	402	67
	B 2 %	1 %	0 %	0 %	0 %
Elintarvikkeiden valmistus - Tillverkning av livsmedel - Manufacture of foodstuff	A 2 586	1 630	607	3 719	1 009
	B 4 %	4 %	6 %	5 %	6 %
Pakkaamot, tukkukaupat ja varastot - Packerier, partiäffärer och lager - Establishments engaged in packing, wholesale trade and storing activities	A 2 400	841	216	1 639	289
	B 4 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Ravintolat ja suurtilouudet - Restauranger och storhushåll - Restaurants and industrial kitchens	A 30 656	20 177	5 778	38 597	7 877
	B 46 %	54 %	54 %	47 %	46 %
Myyvälät ja myyntipaikat - Affärer och försäljningsställen - Retail stores and selling points	A 12 348	8 050	2 257	20 618	3 828
	B 19 %	22 %	21 %	25 %	22 %
Yhteensä - Totalt - Total	A 66 322	37 244	10 793	82 043	17 081
	B 100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

A = kpl - st - number

B = % kaikista valvontakohteista - % av alla tillsynsobjekt - % of all control objects

¹⁾ Kohteet, joissa tarkastus aiheuttanut toimenpiteitä - Antal objekt där åtgärder vidtogts till följd av inspektion - Number of objects where some actions due to inspector

Lähde: Elintarviketurvallisuuksvirasto Evira, Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävyyden arviointi 2005

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Bedömning av den kommunala livsmedelstillsynens tillräcklighet 2005

Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Evaluation of the adequacy of municipal food control 2005

4.2.

Kunnallinen elintarvikevalvonta lääneittäin vuonna 2005 sekä vuosina 1998 - 2004

Kommunal livsmedelstillsyn enligt län 2005 och åren 1998 - 2004

Municipal food control by province, 2005 and 1998 - 2004

Lääni Län Province		Kaikki kohteet Alla objekt All objects	Tarkastetut kohteet Inspekterade objekt Inspected objects	Kohteet, joissa toimenpiteitä Objekt där åtgärder Objects where some actions	Tarkastuskäyntejä/ tarkastettu kohde Inspektionsbesök/ kontrollobjekt Visits/ inspected object	Toimenpiteet yhteensä Åtgärder totalt Actions total
Etelä-Suomi	A	20 577	12 716	4 195	2,4	6 461
	B		62 %	20 %		
Länsi-Suomi	A	24 303	13 244	3 723	2,3	6 266
	B		54 %	15 %		
Itä-Suomi	A	10 480	5 173	1 741	2,0	2 582
	B		49 %	17 %		
Oulu	A	7 257	3 930	769	1,9	1 204
	B		54 %	11 %		
Lappi	A	3 156	2 058	219	2,4	312
	B		65 %	7 %		
Ahvenanmaa	A	548	122	75	1,3	123
	B		22 %	14 %		
Koko maa - Hela landet - Whole country	A	66 321	37 243	10 722	2,3	16 948
	B		56 %	16 %		
1998		73 796	46 865	-	2,5	-
1999		71 269	37 675	7 380	2,8	11 803
2000		70 556	36 678	7 254	2,9	11 477
2001		70 647	37 687	8 782	2,8	15 641
2002		68 499	39 085	10 135	2,7	18 256
2003		67 773	35 246	9 316	2,9	16 479
2004		67 380	37 243	10 177	2,3	17 050

A = kpl - st - number

B = % kaikista valvontakohteista - % av alla tillsynsobjekt - % of all control objects

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävyyden arviointi

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Bedömning av den kommunala livsmedelstillsynens tillräcklighet

Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Evaluation of the adequacy of municipal food control

4.3.

Kunnalliseen elintarvikevalvontaan osallistuneiden henkilöiden työpanos lääneittäin vuonna 2005 sekä vuosina 1998 - 2004

Arbetsinsatsen av personer inom kommunal livsmedelstillsyn enligt län 2005 och åren 1998 - 2004

Work contribution of persons involved in municipal food control by province, 2005 and 1998 - 2004

Lääni Län Province	Työpanos Arbetsinsats Work contribution	Työpanos/ valvontakohte Arbetsinsats/ kontrollojekt Work contribution/ control object	Vähimmäistarve työpanokselle Minimibehov av arbetsinsats Minimi need of work contribution ¹⁾	Työpanos/tarve Arbetsinsats/ behov Work contribution/ need
htp - arbetsdagar - working days				
Etelä-Suomi	22 824	1,1	32 462	0,70
Länsi-Suomi	21 718	0,9	30 168	0,72
Itä-Suomi	7 650	0,7	10 182	0,75
Oulu	5 810	0,8	7 452	0,78
Lappi	2 800	0,9	4 308	0,65
Ahvenanmaa	945	1,7	1 007	0,94
Koko maa - Hela landet - Whole country	61 747	0,9	85 579	0,72
1998	56 669	0,8		
1999	56 746	0,8	75 994	0,75
2000	57 955	0,8	76 207	0,76
2001	61 297	0,9	80 500	0,76
2002	62 273	0,9	80 436	0,77
2003	62 907	0,9	82 732	0,76
2004	62 007	0,9	83 308	0,74

¹⁾Laskennallinen työpanoksen vähimmäistarve vuodessa läänin alueella
Beräknad minimibehov av arbetsinsats i år i län
Calculated minimi need of work contribution i year i province

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävyyden arviointi
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Bedömning av den kommunala livsmedelstillsynens tillräcklighet
Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Evaluation of the adequacy of municipal food control

4.4.

Kunnallisen elintarvikevalvonnan laboratoriotutkimukset tuoteryhmittäin vuonna 2005

Laboratorieundersökningar i den kommunala livsmedelstillsyn enligt produktgrupp år 2005

Laboratory analyses in municipal food control by product category, 2005

Tuoteryhmä Produktgrupp <i>Product category</i>	Näytteet yhteensä Prov totalt <i>Samples total</i> kpl - st - no	Määräystenvastaisia näytteitä Prov som gjorts mot bestämmelser <i>Non-complying samples</i> %	Tutkimuksia/ näyte Undersökningar/ prov <i>Analyses/ sample</i> kpl - st - no	Toimen- piteitä Åtgärder <i>Actions</i>
Maito ja maitovalmisteet - Mjök och mjölkprodukter - <i>Milk and dairy products</i>	3 013	5 %	1,4	83
Eräät ravintorasvat ja öljyt - Vissa livsmedels fetter and oljor - <i>Certain fats and oils</i>	375	19 %	1,8	29
Liha ja lihavalmisteet, riista ja siipikarja - Kött och köttprodukter, vilt och fjäderfä - <i>Meat and meat products, game and poultry</i>	6 405	13 %	1,6	450
Muna ja munavalmisteet - Ägg och äggprodukter - <i>Egg and egg products</i>	64	11 %	1,5	5
Kala ja -valmisteet, äyriäiset ja simpukka - Fisk och fiskprodukter, kräftdjur och musslor - <i>Fish and fish products, molluscs and mussels</i>	2 695	13 %	1,6	233
Vilja- ja leipomovalmisteet - Spannmåls- och bageriprodukter - <i>Grain mill and bakery products</i>	1 148	14 %	1,4	100
Hedelmät ja vihannekset sekä niistä tehdyt valmisteet - Frukt och grönsaker och av dessa tillverkade produkter - <i>Fruit and vegetables, processed also</i>	4 661	11 %	1,6	323
Pähkinät, pähkinä tuotteet ja coctailsnacksit - Nötter, nötprodukter och snacks - <i>Nuts, nut products and snacks</i>	18	0 %	2,3	-
Valmisruoat - Färdig mat - <i>Prepared food</i>	2 564	11 %	1,6	148
Keitot, liemet ja kastikkeet - Soppor, buljonger och såser - <i>Soups, bouillons and dressings</i>	958	5 %	1,5	27
Jäätelöt ja jälkiruoat - Glass och efterrätter - <i>Ice cream and desserts</i>	1 422	11 %	1,5	116
Yrtit ja mausteet - Örtor och kryddor - <i>Herbs and spices</i>	28	7 %	1,1	2
Mehut, juomat, kivennäisvesi ja pakattu vesi - Safter, drycker, mineralvatten och förpackat vatten - <i>Juices, beverages, sparkling and still water</i>	440	35 %	1,3	131
Makeiset, hunaja ja sokeri - Sötsaker, honung och socker - <i>Confectioneries, honey and sugar</i>	101	3 %	1,0	3
Kaakao, kaakaovalmisteet, kahvi ja tee - Kakao, kakaoprodukter, kaffe och te - <i>Cocoa, cocoa products, coffee and tea</i>	80	4 %	1,3	-
Lisäaineet - Tillsatsämnen - <i>Additives</i>	3	0 %	0,7	-
Erityisruokavalmisteet - Dietiska produkter - <i>Foodstuffs for particular nutritional uses</i>	203	3 %	3,0	5
Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvat tarvikkeet - Förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel - <i>Materials intended to come into contact with foodstuffs</i>	7 576	9 %	1,1	314
Muut tuotteet - Övriga produkter - <i>Other products</i>	1 100	14 %	1,2	49
Yhteensä - Totalt - Total	32 854	10 %	1,4	2 018

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävyden arviointi 2005

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Bedömning av den kommunala livsmedelstillsynens tillräcklighet 2005

Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Evaluation of the adequacy of municipal food control 2005

4.5.

Hedelmien, vihannesten ja viljojen torjunta-ainejäämienvälvonnassa analysoitujen näytteiden lukumäärä ja tulokset vuonna 2005

Antal analyserade prov och resultat av tillsynen i fråga om bekämpningsmedelsrester i frukt, grönsaker och spannmål år 2005

Number of samples and results of pesticide residue monitoring of fruit, vegetables and cereals, 2005

Tuoteryhmä Produktgrupp <i>Product category</i>	Alkuperä - Ursprung - Origin			Yhteensä Totalt <i>Total</i>	
	Suomi Finland <i>Finland</i>	Muut EU-maat Övriga EU-länder <i>Other EU countries</i>	Muut kuin EU-maat Länderna utanför EU <i>Other than EU countries</i>		
Valvonta- ja seurantanäytteet - Övervaknings- och uppföljningsprover <i>Surveillance and follow-up enforcement sampling</i>					
Hedelmät ja vihannekset - Frukt och grönsaker - <i>Fruits and vegetables</i>	A	337	666	629	1 632
	B	0 %	7 %	8 %	6 %
Viljat - Spannmål - <i>Cereals</i>	A	6	17	46	69
	B	0 %	0 %	0 %	0 %
Prosessoidut elintarvikkeet - Förädlade produkter - <i>Processed products</i>	A	6	141	180	327
	B	0 %	4 %	3 %	3 %
Lastenruoat - Barnmat - <i>Baby food</i>	A	7	19	1	27
	B	0 %	5 %	0 %	4 %
Yhteensä - Totalt - Total	A	356	843	856	2 055
	B	0 %	6 %	7 %	5 %

A = lukumäärä - st - number

B = määräystenvastaisten näytteiden osuus (%) - andel (%) av antibestämelse prov - proportion (%) of non-complying samples

Lähde: Elintarvikeeturvallisuusvirasto Evira ja Tullilaboratorio

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira och Tulllaboratoriet

Source: Finnish Food Safety Authority Evira and Customs Laboratory

4.6.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainetutkimusten määrä¹⁾ vuonna 2005

Antal prov av främmande ämnen i animaliska livsmedel¹⁾ år 2005

Number of tests of residue examination¹⁾ of foodstuffs of animal origin, 2005

Eläin tai eläimestä saatava elintarvike Djur eller animaliska livsmedel <i>Animal or foodstuffs of animal origin</i>	Kielletyt kasvua edistävät aineet Förbjudna tillväxt- befrämjande substanser <i>Banned growth promoters</i>	Eläinlääkkeet Djurläkemedel <i>Veterinary medicinal agents</i>	Ympäristömyrkyt Miljögifter <i>Environmental contaminants</i>	Yhteensä Totalt <i>Total</i>
Nautaeläimet - Nötkreatur - <i>Cattle</i>	864	833	197	1 894
Siat - Svin - <i>Pigs</i>	447	5 510	271	6 228
Siipikarja - Fjäderfä - <i>Poultry</i>	290	200	47	537
Lampaat ja hevoset - Får och hästar - <i>Sheep and horses</i>	16	53	18	87
Hirvet - Älgar - <i>Elk</i>	-	-	58	58
Tarhattu riista - Hägnat vilt - <i>Farmed game</i>	13	74	70	157
Maito - Mjök - <i>Milk</i>	98	788	268	1 154
Kala - Fisk - <i>Fish</i>	41	49	117	207
Kananmuna - Ägg - <i>Egg</i>	140	565	30	735
Hunaja - Honung - <i>Honey</i>	19	93	40	152
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	1 928	8 165	1 116	11 209

¹⁾ Tutkituista näytteistä 99,7 % oli hyväksyttäviä - Enligt analysresultaten var 99,7 % av alla prov godkända - *Of all samples 99.7% were satisfactory*

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainetutkimukset 2005

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Resultaten av det nationella tillsynsprogrammet av främmande ämnen i animaliska livsmedel i Finland år 2005

Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Results of residue examination of products of animal origin in Finland year 2005

Kotieläinten terveys ja hyvinvointi

Husdjurens hälsa och välbefinnande ■ Animal health and welfare

Kotieläinten terveys ja hyvinvointi ovat merkittävä osa eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuutta. Tuotantoeläinten terveydellä on vaikutus jalostavan teollisuuden raaka-aineiden laatuun ja siten myös lopputuotteiden laatuun ja turvallisuuteen. Kotieläinten hyvinvointi muodostaa osan eläinperäisten elintarvikkeiden eettisestä laadusta.

5

Kotieläinten terveys ja hyvinvointi

Kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia seurataan ja valvotaan monella taholla. Rehuvalvonta takaa turvalliset ja käyttötarkoitukseensa sopivat rehut. Tartuntatautiin vastustamiseksi tehdään määrätietoista, jatkuvaa työtä. Eläinsuojelusäädökset edistävät eläinten terveyttä ja hyvinvointia parhaalla mahdollisella tavalla.

Kotieläintuotanto

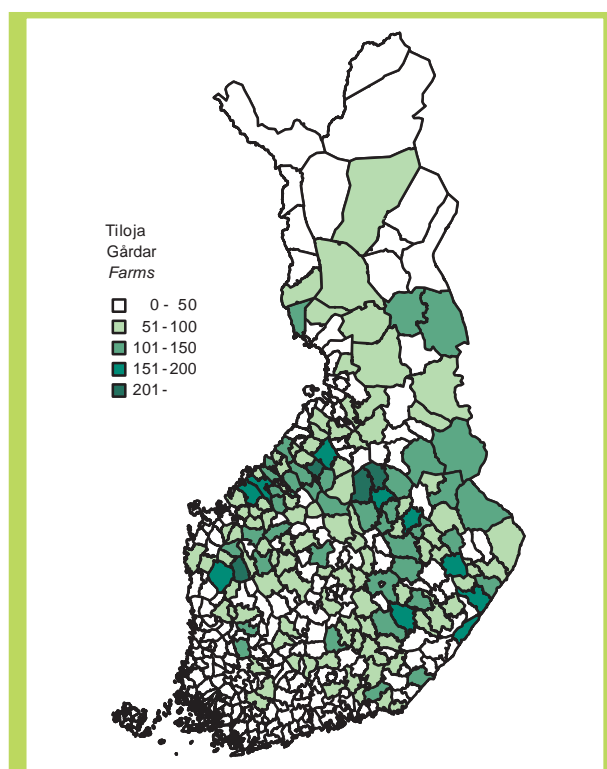
Vuonna 2006 nautaeläimiä oli kaikkiaan lähes 950 000, sikoja runsaat 1,4 miljoonaa ja siipikarjaa noin 10,2 miljoonaa eläintä. Nautaeläinten lukumäärä pieneni 1,0 % edellisvuodesta ja siipikarjan määrä 2,8 %. Sen sijaan sikojen lukumäärä kasvoi 2,5 %:lla verrattuna vuotta aikaisempaan.

Kotieläintilojen keskikoon kasvu jatkui edellisvuosien tapaan. Lypsykarjatilalla oli vuonna 2006 keskimäärin 20 lehmää, lihasikarjatilalla 194 lihasikaa ja kanatiloilla 2 214 munivaa kanaa. Vuonna 2005 vastaavat luvut olivat: 19 lehmää, 182 lihasikaa ja 2 020 munivaa kanaa ja vuonna 2004: 18 lehmää, 162 lihasikaa ja 1 860 munivaa kanaa. Vuonna 2006 suuria yli 50 lehmän lypsykarjatilalla oli 581. Lukumäärä on kasvanut vuodesta 2005 108 tilalla.

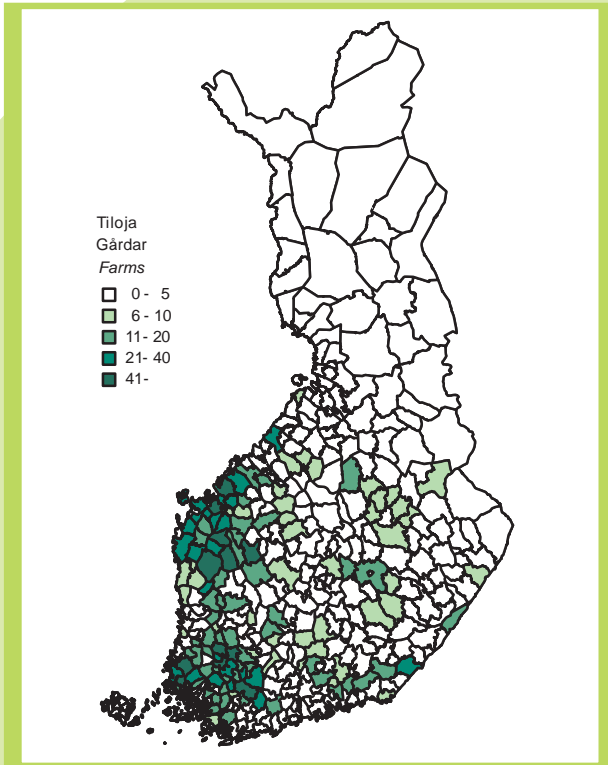
Eläintaudit

Tarttuvien eläintautien osalta tilanne on Suomessa hyvä. Meillä todetaan harvoin vakavia eläintautiepidemioita. Hyvä eläintautitilanne ei ole sattumaa vaan perustuu määrätietoiseen työhön tautien torjumiseksi. Tautien torjuntaan kuuluu ilmoitusvelvollisuus, sairaiden eläinten tutkimus vakavien tautien varalta ja erilliset seuranta tutkimukset.

Lääkkeitä annetaan eläimille monien erilaisten sairauksien hoidossa ja ennaltaehkäisyssä. Esimerkiksi antibiootteja käytetään bakteerien aiheuttamien tulehdussairauksien hoidossa ja kipulääkkeitä kivun lievittämiseen. Sairauksien ennaltaehkäisyyn voidaan antaa muun muassa rokotteita tai vitamiineja. Lääkkeiden käytöstä ei saa aiheutua merkittävää haittaa ihmisille, eläimille, eläimistä saataville elintarvikkeille tai ympäristölle.

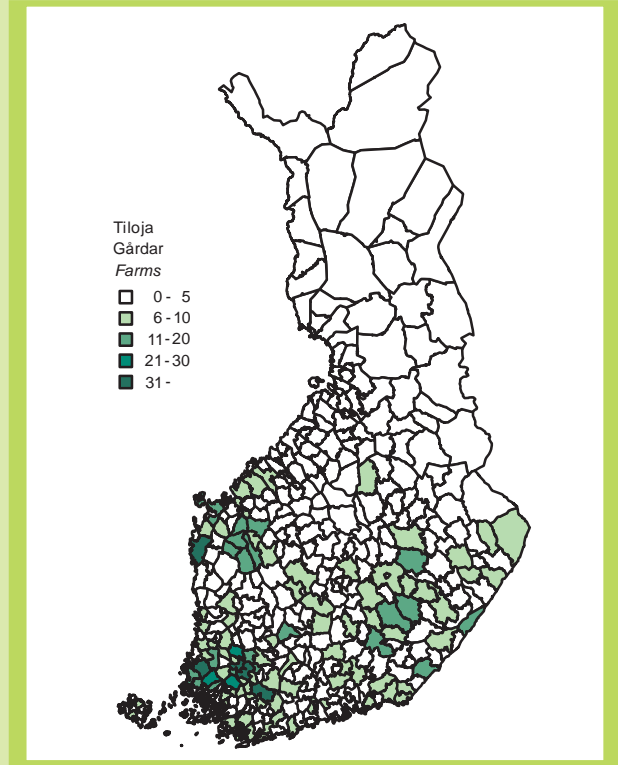

5.1. ■ Nautatilojen lukumäärä vuonna 2006
■ Antal nötkreaturgårdar år 2006
■ Number of cattle farms, 2006

5.2. ■ Sikatilojen lukumäärä vuonna 2006

■ Antal svingårdar år 2006
■ Number of pig farms, 2006

5.3. ■ Siipikarjatilojen lukumäärä vuonna 2006

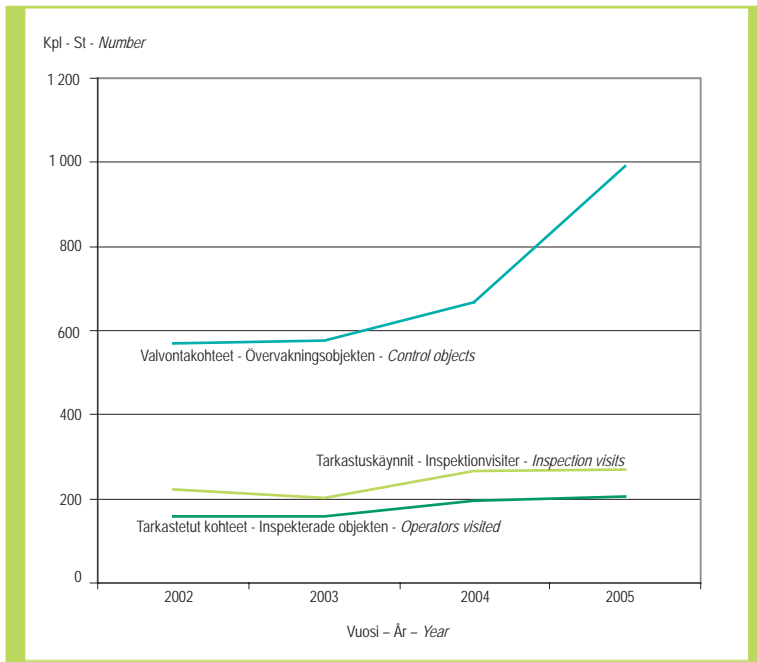
■ Antal fjäderfågårdar år 2006
■ Number of poultry farms, 2006

Eläinten hyvinvointi

Eläinsuojelussa on tapahtunut voimakasta kehitystä kaikkialla Euroopassa. Eläinsuojelusäädösten tarkoituksena on suojella eläimiä kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia parhaalla mahdollisella tavalla.

Munivien kanojen, sikojen ja vasikoiden EU-eläinsuojelutarkastuksia tehtiin vuonna 2006 yhteensä 624 kappaletta ja vuonna 2005 635 kappaletta. Vuonna 2006 28 %:ssa tarkastuksista löytyi

epäkohtia ja 15 %:ssa tarkastus johti eläinsuojelulain 42§:n tai sen nojalla annettujen määräysten rikkomisesta johtuviin toimenpiteisiin. Vuonna 2005 epäkohtia oli 31 %:ssa tarkastuksista ja 16 % tarkastuksista johti toimenpiteisiin. Toimenpiteet näissä tarkastuksissa olivat kielto jatkaa määräysten vastaista menettelyä tai korjata toiminnan puutteet määräajassa.

5.1. ■ Rehuvalvonnan valvontakohteet, ilman eläintiloja vuosina 2002 - 2005

- Antal övervakningsobjekt inom foderkontrollen, utom djurgårdar åren 2002 - 2005
- Number of control objects of feed control, excluding animal farms, 2002 - 2005

Rehut ja rehuvalvonta

Erilaisia rehuseoksia valmistettiin Suomessa vuonna 2006 yhteensä 1,4 miljardia kiloa. Eniten valmistettiin nautakarjan rehuseoksia, noin 600 miljoonaa kiloa, mikä on 43 % koko määrästä.

Rehuvalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että rehut ovat turvallisia, käyttötarkoitukseensa soveltuvia ja että ne täyttävät lainsäädännön vaatimukset.

Valmistusta valvotaan tuotantotiloihin ja valmistajan varastoihin tehtävillä pistokoeluontoisilla tarkastuksilla ja tuotteista otettavilla näytteillä sekä tarkastamalla valmistajan omavalvontaraportteja. Valvontakohteet tarkastetaan vähintään joka kolmas vuosi.

Vuonna 2006 tehtiin yhteensä 443 tarkastuskäyntiä. Näistä 57 % kohdistui kotieläintiloille, 31 % rehujen kuljetukseen ja 7 % teollisten rehujen valmistukseen. Vuonna 2006 otettiin yhteensä lähes 10 000 näytettä. Määrä on pysynyt samalla tasolla ainakin vuodesta 2002 lähtien. Tarkasteltaessa näytemääriä valvontatyyppittäin, eniten näytteitä otettiin EU-tuotituotteista (67 %). Rehuvalmistustyyppittäin tarkasteltaessa eniten näytteitä otettiin kasviperäisistä rehuaineista (75 %). ■

5.1.

Kotieläinten lukumäärä vuosina 2001 ja 2006

Antal husdjur åren 2001 och 2006

Number of livestock, 2001 and 2006

Kotieläin Husdjur Livestock	Maatiloja - Gårdar Farms		Eläimiä - Djur Livestock	
	2001	2006	2001	2006
Nautaeläimet - Nötkreatur - Cattle	27 628	20 098	1 037 412	949 291
Lypsylehmät - Mjölkkor - Dairy cows	21 922	15 714	354 827	309 419
Emolehmät - Dikor - Suckler cows	2 517	2 064	27 181	38 911
Hiehot 2 vuotta ja yli - Kvigor 2 år och över - Heifers 2 years and over	12 790	10 468	29 302	30 176
-lypsylehmiksi - Till mjölkkor - For dairy cows	11 591	9 142	25 755	24 460
-emolehmiksi - Till dikor - For suckler cows	759	1 180	1 958	4 482
-teuraaksi - Till slakt djur - For slaughter	819	586	1 589	1 234
Hiehot 1 - 2 vuotta - Kvigor 1 - 2 år - Heifers 1 - 2 years	23 247	17 169	152 428	140 655
-lypsylehmiksi - Till mjölkkor - For dairy cows	20 937	14 996	136 024	119 211
-emolehmiksi - Till dikor - For suckler cows	1 341	1 850	6 373	12 178
-teuraaksi - Till slakt djur - For slaughter	3 604	2 631	10 031	9 266
Sonnit 2 vuotta ja yli - Tjurar 2 år och över - Bulls 2 years and over	2 655	2 670	8 598	9 151
Sonnit 1 - 2 vuotta - Tjurar 1 - 2 år - Bulls 1 - 2 years	12 520	8 119	102 741	103 323
Vasikat alle 1 vuotta - Kalvar under 1 år - Calves under 1 year	26 133	19 038	362 335	317 656
-lehmävasikat - Kokalvar - Heifer calves	23 426	17 215	176 611	155 832
-sonnivasikat - Tjurkalvar - Bull calves	21 832	13 753	185 724	161 824
Siat - Svin - Pigs	3 978	2 876	1 260 758	1 436 470
Karjut 50 kg ja yli - Galtar 50 kg och över - Boars 50 kg and over	2 262	1 564	5 394	4 038
Emakot 50 kg ja yli - Suggor 50 kg och över - Sows 50 kg and over	2 951	1 983	163 560	170 893
Lihasiat 50 kg ja yli - Gödsvin 50 kg och över - Fattening pigs 50 kg and over	3 042	2 362	391 232	457 415
Siat 20 - 50 kg - Svin 20 - 50 kg - Pigs 20 - 50 kg	2 991	2 066	291 642	326 608
Porsaat alle 20 kg - Grisar under 20 kg - Piglets under 20 kg	2 752	1 875	408 930	477 516
Lampaat - Får - Sheep	2 134	1 949	96 003	116 653
Uuhet 12 kk ja yli - Tackor 12 månader och över - Ewes 12 months and over	2 008	1 861	47 622	57 124
Karitsoineet ja tiinet uuhet alle 12 kk - Tackor som har lammats och dräktiga tackor under 12 månader - Lambded ewes and ewes put to the ram under 12 months	203	188	1 482	3 654
Muut lampaat - Övriga får - Other sheep and lambs	1 694	1 581	46 899	55 875
Vuohet - Getter - Goats	613	483	7 445	6 670
Siipikarja - Fjäderfän - Poultry	2 601	1 731	10 553 583	10 239 024
Munivat kanat vähintään 20 viikkoa - Vårphöns minst 20 veckor - Laying hens at least 20 weeks	2 111	1 402	3 201 701	3 103 333
Kananpoikaset alle 20 viikkoa - Kycklingar under 20 veckor - Chicks under 20 weeks	176	100	1 042 955	844 005
Kukot vähintään 20 viikkoa - Tuppar minst 20 veckor - Cockerels at least 20 weeks	271	223	12 408	13 410
Broilerit - Broilrar - Broilers	178	124	5 412 142	5 366 137
Kalkkunat - Kalkoner - Turkeys	182	126	455 386	492 643
Muu siipikarja - Övriga fjäderfän - Other poultry	370	235	35 080	419 496
Hevoset - Hästar - Horses ¹⁾	5 537	5 270	26 172	28 638

¹⁾ Vain maatiloilla olevat hevoset - Endast hästar på gårdar - Horses on farms only

Lähde: Tike, Maatilarekisteri
 Källa: Tike, Lantbruksregister
 Source: Tike, Farm Register

5.2.

Rehuseosten valmistusmäärät vuosina 2001 - 2006

Tillverkning av foderblandningar åren 2001 - 2006

Manufacture of compound feedingstuffs, 2001 - 2006

Rehutyyppi Foder typ Type of feed	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	milj. kg - million kg					
Rehuseos nautakarjalle - Foderblandning för nötkreatur - <i>Compound feedingstuff for cattle</i>	611	621	608	619	637	612
Rehuseos vasikoille - Foderblandning för kalvar - <i>Compound feedingstuff for calves</i>	40	44	46	50	67	59
Rehuseos sioille - Foderblandning för svin - <i>Compound feedingstuff for pigs</i>	293	330	349	346	359	360
Rehuseos siipikarjalle - Foderblandning för fjäderfä - <i>Compound feedingstuff for poultry</i>	279	295	307	306	297	293
Turkiseläimille - För pälsdjur - <i>For fur animals</i>	46	49	49	49	47	38
Kivennäisrehuseokset - Mineralfoderblandningar - <i>Compound mineral feedingstuffs</i>	32	34	32	33	31	31
Muut rehuseokset - Övriga foderblandningar - <i>Other compound feedingstuffs</i>	27	25	23	28	31	31
Yhteensä - Totalt - Total	1 328	1 398	1 414	1 431	1 470	1 425

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

5.3.

Elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten rehujen valvontakohteet ja niihin tehdyt tarkastukset vuonna 2006

Foderkontrollobjekten ifråga om foder för animalieproduktionsdjur och inspektionsbesök åren 2006

Feed control objects of feedingstuffs for food-producing animals and inspection visits in 2006

Valvontakohdetyyppi Kontrollobjektstyp <i>Type of control object</i>	Toimijoiden määrä Antal aktörer Number of operators 31.12.2006 ¹⁾	Tarkastuskäyntien määrä Antal inspektions- besök Number of inspection visits
Rehujen valmistus - Foderproduktion - <i>Production of feed</i>	162	30
- vain lisäaineiden ja esiseosten valmistusta endast tillverkning av tillsatsämnen och premix <i>only manufacture of feed additives and premixtures</i>	6	
- vain rehuaineiden valmistusta endast tillverkning av foderämnen <i>only manufacture of feedingstuffs</i>	109	
- vain rehuseosten valmistusta endast tillverkning av foderblandningar <i>only manufacture of feed mixtures</i>	35	
- rehuseosten sekä rehuaineiden ja/tai lisäaineiden ja esiseosten valmistusta tillverkning av foderblandningar och foderämnen och/eller tillsatsämnen och premix <i>manufacture of feed mixtures and feedingstuffs and/or feed additives and premixtures</i>	12	
Rehujen maahantuonti EU:n ulkopuolelta Import av foder från länder utanför EU <i>Feed import from outside of EU</i>	32	-
Rehujen välitys, jakelu, myynti (vähittäis- ja tukkukauppa) tai tuonti sisämarkkinoilta Förmedling, distribution, försäljning av foder eller import av foder från EU-länder <i>Feed agency, distribution, sale or import from EU countries</i>	528	2
Rehujen varastointi - Lagring av foder - <i>Feed storage</i>	440	18
Rehujen kuljetus - Transport av foder - <i>Transport of feeds</i> ²⁾	303	139
Kotieläintilat - Husdjursgårdar - <i>Livestock farms</i>	26 365	254

¹⁾ Muut kuin rehualan alkutuotannon toimijat
Andra än foderföretagare inom primärproduktion av foder
Other feed business operators than operators at the level of primary production of feed

²⁾ Lukuihin sisältyvät myös muita kuin elintarviketuotantoeläimille tarkoitettuja rehuja kuljettavat toimijat -
Siffrorna innehåller också foderföretagare som transporterar foder avsett för andra djur än djur för livsmedelsproduktion
Number contains also feed business operators which transport feeds for feeding of other animals than food-producing animal

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ja Tike, Maatilarekisteri 2006
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira och Tike, Lantbruksregister 2006
Source: Finnish Food Safety Authority Evira and Tike, Farm register 2006

5.4.

Rehuvälvön valvontanäytteiden kokonaismäärät vuosina 2002 – 2006

Antal kontrollprov av foderkontroll åren 2002 - 2006

Number of control samples of feed control, 2002 - 2006

	2002	2003	2004	2005	2006
	kpl - st - no				
Rehünäytteet yhteensä - Foderprov totalt - Feed samples total	10 456	8 993	9 660	10 925	9 721
Valvontatyypeittäin - Enligt typ av övervakning - By type of control					
Markkinavalvonta - Marknadsövervakning - Market control	626	716	740	838	632
EU-tuonnin valvonta - Övervakning av EU-import - Import control from EU	6 604	4 737	6 274	7 224	6 548
Valmistuksen valvonta - Övervakning av tillverkning - Manufacture control	1 857	2 016	1 807	1 875	1 594
Maahantuonnin valvonta - Övervakning av import från utanför EU - Import control from outside of EU	1 369	1 524	689	855	641
GMO-valvonta - GMO-övervakning - GMO-control			150	133	68
Maatilojen valvonta - Övervakning av gårdar - Farm control					238
Rehuvälvön tyypeittäin - Enligt foder typ - By type of feed					
Kasvipäriset rehuvälvön - Foderämnen av vegetabiliskt ursprung Feedingstuffs of vegetable origin	8 083	6 438	7 177	8 210	7 309
Eläinperäiset rehuvälvön - Foderämnen av animaliskt ursprung Feedingstuffs of animal origin	369	338	263	289	174
Muut rehuvälvön - Övriga foderämnen Other feedingstuffs					9
Rehuseokset - Foderblandningar Compound feedingstuffs	1 643	1 819	1 882	2 081	1 891
Kivennäisrehuvälvön ja -seokset - Mineralfoderämnen och -blandningar Minerals feeds and compound mineral feedingstuffs	138	172	135	133	125
Rehün lisäaineet ja lisäainevalmisteet - Tillsätsämne och tillsätsämneprodukter för foder Feed additives and additive products	223	226	203	212	213

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira

Source: Finnish Food Safety Authority Evira

5.5.

Tärkeimpien rehukasvien sato rehuyksikköinä (ry) vuonna 2006

Skörden av de viktigaste foderväxterna som foderenhet (fe) åren 2006

Yield of the most important feed crops as feed units (fu), 2006¹⁾

Kasvi Växt Crop	Ala Areal Area	Sato 2006			Sato 2005	Muutos Ändring Change
		Skörd 2006			Skörd 2005	
		Yield 2006			Yield 2005	
1 000 ha 2)	milj. ry milj. kg million kg	ry/ha milj. fe million fu	fe/ha fu/ha	milj. ry milj. fe million fu	%	
Viljat yhteensä - Säd totalt - Grain total	1 150,6	3 790	3 635	3 160	3 896	-7 %
Syysvehnä - Höstvetete - Winter wheat	20,2	63	63	3 120	44	43 %
Kevätvehnä - Vårvetete - Spring wheat	172,1	621	625	3 630	761	-18 %
Ruis - Råg - Rye	21,8	51	51	2 330	32	57 %
Ohra - Korn - Barley	563,5	1 972	1 916	3 400	2 044	-6 %
josta rehuohraa - varav foderkorn - of which feed barley	430,8	1 498	1 456	3 380	1 453	0 %
Kaura - Havre - Oats	352,7	1 029	929	2 630	969	-4 %
Seosvilja - Blandsäd - Mixed crops	18,8	51	48	2 540	44	8 %
Muut viljat - Övriga spannmål - Other cereals	1,4	3	3	1 790	1	120 %
Nurmi- ja vihantarehut - Vall- och grönfoder	528,9	5 680	2 120	4 010	2 381	-11 %
Forage and green forage						
Vihanta- ja tuorerehu - Grönfoder - Green fodder ³⁾	19,1	161	32	1 680	40	-19 %
Kuivaheinä - Vallhö - Hay	125,4	417	294	2 350	267	10 %
Säilörehu - Ensilage - Silage ⁴⁾	384,4	5 102	1 794	4 670	2 075	-14 %
Öljykasvit yhteensä - Oljväxter totalt	106,9	148	222	2 070	158	41 %
Oil plants total						
Rypsi - Ryps - Turnip rape	99,6	137	204	2 050	149	37 %
Rapsi - Raps - Rape	7,3	11	17	2 380	9	97 %
Herne - Ärtor - Peas	4,2	9	9	2 080	8	9 %
Peruna - Potatis - Potatoes	28,0	576	144	5 150	186	-22 %
Sokerijuurikas - Sockerbeta - Sugar beet	23,8	952	243	10 200	302	-19 %
Oljet ja naatit yhteensä - Strå och blaster totalt	..	5 966	223 638	..	2 302	-3 %
Straw and tops total						
Kevätvehnän oljet - Strån av vårvetete - Straw of spring wheat	..	932	357	..	434	-18 %
Ohran oljet - Strån av korn - Straw of barley	..	2 564	1 111	..	1 185	-6 %
Kauran oljet - Strån av havre - Straw of oats	..	1 440	624	..	651	-4 %
Seosviljan oljet - Strån av blandsäd - Straw of mixed crops	..	67	29	..	27	8 %
Herneen oljet - Strån av ärtor - Straw of peas	..	11	5	..	5	9 %
Sokerijuurikkaan naatit - Socker beta blaster - Sugar beet tops	..	952	110	..	137	-19 %
Sato yhteensä oljet ja naatit mukaan lukien	..	17 122	8 609	..	9 232	-7 %
Skörden totalt med strå och blaster - Yield total with straw and tops						
Sato yhteensä olkia ja naatteja lukuun ottamatta	..	11 155	6 373	..	6 930	-8 %
Skörden totalt utan strå och blaster - Yied total without straw and tops						

¹⁾ Sato rehuyksikköinä on laskettu märehitijöiden rehutaulukon (MTT 2006) mukaan - Skörden foderenhet kalkulerad enligt fodertabeller för idisslare
Yield as Finnish feed units calculated regarding the Finnish Feed tables for ruminants

²⁾ Korjattu ala - Skördad areal - Harvested area

³⁾ Sisältää myös vihantana korjatun viljan - Inkluderar även sädesgrönfoder - Includes whole crop cereals also

⁴⁾ Sisältää säilörehu-, kuivaheinä- ja laidunnetmet - Inkluderar ängar till ensilage, vallhö och grönfoder - Includes grasslands for silage, hay and green fodder

Lähde: Tike, satotilasto ja MTT, rehutaulukot ja ruokintasuositukset

Källa: Tike, skördestatistik och MTT, fodertabeller och utfodringsrekommendationer

Source: Tike, Crop production statistics and MTT, The Feed Tables and Feeding Recommendations

5.6.

EU-eläinsuojelutarkastukset vuosina 2005 ja 2006

EU-djurskyddsinspektioner år 2005 och 2006

EU inspections of animal protection, 2005 and 2006

Eläinlaji Djurart <i>Animal species</i>	Tarkastusten lukumäärä Antal inspektioner <i>Number of inspections</i>		Tarkastukset, joissa epäkohtia Inspektioner, där man hittade fel <i>Inspections where some defects</i>		Tarkastukset, jotka johtivat toimenpiteeseen ¹⁾ Inspektioner som ledde till åtgärd ¹⁾ <i>Inspections which caused action¹⁾</i>	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
	kpl - st - no		%	%	%	%
Munivat kanat - Värphöns - <i>Laying hens</i>	81	110	15	20	11	11
Siat - Svin - <i>Pigs</i>	78	89	26	35	4	22
Vasikat - Kalvar - <i>Calves</i>	476	425	35	28	19	15
Yhteensä - Totalt - <i>Total</i>	635	624	31	28	16	15

¹⁾ Eläinsuojelulaki 42 §
Djurskyddslag 42 §
Law of animal protection, 42 §

Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Source: Finnish Food Safety Authority Evira

Laatuseloste

Tilastotietojen relevanssi

Julkaisun ensimmäiseen osaan on koottu tietoja elintarvikeketjun toimijoista ja elintarvikkeiden alkutuotannosta. Osio sisältää tietoja maatilojen lukumääristä, elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumääristä ja tuotannon bruttoarvosta sekä elintarvikkeiden vähittäiskaupanalan ja ravitsemustoimintaa harjoittavien yritysten toimipaikkojen lukumääristä. Osio sisältää myös tietoja viljan, lihan, maidon ja kananmunien tuotantomääristä. Tietolähteenä on käytetty Tiken maatilarekisteriä ja kasvinviljelytilastoja sekä mejjeri-, teurastamo- ja kananmunien tuotantotilastoja. Lisäksi tietolähteenä on käytetty Tilastokeskuksen yritysrekisteriin perustuva teollisuuden alue- ja toimialatilastoja. Tiedot on esitetty pääasiassa koko maan tasolla. Tarkemmat tiedot Tiken tilastoista löytyvät Matilda-tietopalvelusta.

Toiseen osioon on koottu luomutuotannon tilastoja. Osio sisältää tietoja luonnonmukaisessa tuotannossa olevien tilojen lukumääristä, niiden peltoaloista ja pellon käytöstä sekä kotieläinten lukumääristä. Lisäksi osio sisältää vuoden 2006 luomusadon määriä ja sen käytön jakautumista maatiloilla. Mukana on myös luomuvalvonnan tietoja. Tietolähteenä on käytetty Tiken maatilarekisteriä sekä keväällä 2007 luomuiloilte tehtyä luomusatokyselyä. Valvonnan osalta tietolähteenä on käytetty Eviran luonnonmukaisen tuotannon valvontaraporttia.

Kuluttaja ja elintarvikkeiden turvallisuus muodostavat kolmannen osion julkaisusta. Kotitalouksien lukumäärää on kuvattu asuntokuntien määrillä. Osio sisältää tietoja kotitalouksien lisäksi suurkeittiöiden lukumääristä sekä niissä valmistetuista annosmääristä sekä elintarvikkeiden kulutuksesta koko maan tasolla. Elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyen osioon on sisällytetty tietoja elintarvikkeiden välitteistä ruokamyrkytyksistä sekä tartuntatautien aiheuttamista suolistoinfektioista. Tietolähteenä on käytetty Tiken ravintotasetta sekä Eviran, Tilastokeskuksen, Kansanterveyslaitoksen ja Finfoodin tietoja. Tiedot on esitetty pääasiassa koko maan tasolla.

Neljännän osion julkaisusta muodostaa elintarvikevalvonta. Mukaan on valikoitu tietoja kunnallisen elintarvikevalvonnan toiminnasta alueittain ja valvontakohdetyypeittäin sekä resurssien riittävyydestä. Osio sisältää tietoja myös torjunta-ainejäämälavonnasta sekä vierasainejäämälavonnasta, jotka tehdään keskitetysti Eviran valvontaohjelmien puitteissa. Tietolähteenä on käytetty Eviran laatimia hallinnollisia raportteja.

Viimeinen osio sisältää tietoja kotieläinten lukumääristä, terveydestä ja hyvinvoinnista. Osioon on sisällytetty rehuvalmistus ja rehuvalvonta oleellisena osana eläinten hyvinvointia. Lisäksi osio sisältää tietoja eläinsuojelutarkastuksista. Tiedot kotieläinten lukumääristä on saatu Tiken maatilarekisteristä. Muut tiedot ovat Eviran hallinnollisista raporteista.

Keskeiset käsitteet ja määritelmät on esitetty omana kokonaisuutena. Alueelliset luokitukset perustuvat tietojen viiteajankohtana voimassa olleisiin alueisiin.

Tiken tilastotuotanto ja muiden tietolähteiden käyttö perustuu lakiin maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta (1200/1992), lakiin maaseutuelinkeinotilastoista (1197/1996), lakiin maaseutuelinkeinorekisteristä (1515/1994) ja tilastolakiin (280/2004). Muiden tietolähteiden käyttö perustuu tilastolakiin (280/2004).

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Pelloilta pöytään -tilastojulkaisun tietojen oikeellisuuden ja tarkkuuden taso perustuu julkaisussa käytettyjen tietolähteiden laatuun. Julkaisuun on valikoitu oman aihealueensa luotettavimpia saatavilla olevia tietolähteitä, kuten hallinnollisia rekistereitä ja tietokantoja sekä tilastoja.

Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Pelloilta pöytään -tilastojulkaisu ilmestyy nyt toista kertaa. Julkaisu ilmestyy vuosittain vuoden lopussa.

Julkaisussa esitetyt tiedot ovat lopullisia. Maatilojen rakenteen osalta tiedot kuvaavat kesän 2006 tilannetta. Kotieläintuotannon rakenteen osalta viiteajankohdat ovat seuraavat: nautaeläimet 1.5.2006, siat 1.4.2006, lampaat ja vuohet 1.6.2006, siipikarjat 1.4.2006 ja hevoset 1.4.2006. Viljelykasvien satotiedot perustuvat vuosittain tehtävään satolaskelmaan, johon tiedot saadaan lokamarraskuun satotiedusteluista. Maatilatutkimusten viiteajankohtana on puolestaan kesä- ja joulukuu. Elintarvike- ja rehuvalvontaa sekä kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien tietojen osalta viiteajankohtana on kunkin kalenterivuoden loppu.

Tietojen saatavuus sekä läpinäkyvyys ja selkeys

Pelloilta pöytään -tilasto-julkaisu sisältää taulukoiden lisäksi graafisia kuvioita ja teemakarttoja. Mukana on myös yhteenveto ja kuvaus kussakin osiossa käsiteltävästä aihepiiristä.

Käsillä olevan julkaisun lisäksi tietoja elintarviketalouden toiminnasta julkaistaan monipuolisesti Tiken muissa tilasto-julkaisuissa ja verkkopalveluissa (www.matilda.fi). Elintarvike- ja rehuvalvontaan sekä kotieläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä tietoja on saatavilla muun muassa Eviran julkaisuista ja verkkopalveluista.

Julkaisuun liittyvän tietopalvelua tuottavan yksikön yhteystiedot ovat:

Tike, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus

Tilastoryhmä

PL 310, 00023 Valtioneuvosto

Puhelin (vaihte): 020 77 2005

Sähköposti: tietopalvelu@mmmtike.fi

Tilastojen vertailukelpoisuus

Julkaisussa esitetyt maatalouden ja kotieläintuotannon rakennetta kuvaavat tiedot ovat vertailukelpoisia muun muassa maatilarekisterin tietojen kanssa. Kasvinviljely-, teurastamo-, meijeri- ja kananmunatuotannon tiedot ovat vertailukelpoisia muiden Tiken tuotantotilastojen tietoja sisältävien julkaisujen kanssa. Vastavasti elintarviketeollisuutta kuvaavat tiedot ovat vertailukelpoisia Tilastokeskuksen yritys- ja toimialarakennetta kuvaavien tilastojen kanssa. Elintarvike- ja rehuvalvontaa sekä kotieläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevat tiedot ovat pääsääntöisesti vertailukelpoisia kunkin osa-alueen valvontaviranomaisen julkaisemien tietotuotteiden kanssa. ■

Käsitteitä ja määritelmiä

■ Asuntokunta

Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt. ■

■ Elintarvikehuoneisto

Elintarvikehuoneisto tarkoittaa mitä tahansa rakennusta tai huoneistoa tai niiden osaa taikka muuta ulko- tai sisätilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muutoin käsitellään. Elintarvikehuoneistolla ei tarkoiteta alku- tuotantopaikkaa. ■

■ Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tehtävänä on valvoa ja edistää kaikkien elintarvikkeiden turvallisuutta, asianmukaista laatua ja koostumusta sekä ehkäistä ja poistaa elintarvikkeista johtuvia terveyshaittoja. Käytännön valvonta tapahtuu pääasiassa kunnissa. Lääninhallitukset ohjaavat kuntien suorittamaa valvontaa ja Elintarviketurvallisuusvirasto Evira johtaa ja kehittää valvontaa koko maan tasolla. Myös yritykset itse valvovat tuottamiensa ja myymiensä elintarvikkeiden laatua ja määräystenmukaisuutta. Omavalvonnasta säädetään lainsäädännössä ja viranomaiset valvovat sen toteutusta. ■

■ Luomu

Lyhenne sanasta luonnonmukainen. ■

■ Luomutila

Viljelmä, kasvihuone, sienten kasvattamo tai keruualue, joka kuuluu Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksen mukaiseen valvontajärjestelmään. Luomutila ei voi sisältää tuotantoyksiköitä, joissa harjoitetaan tavanomaista tuotantoa. Tilasta, jonka kasvintuotanto on luonnonmukaista mutta eläintuotanto tavanomaista, ei voi käyttää luomutila-nimitystä. ■

■ Luomutuotanto

Luomutuotannolla tarkoitetaan tuotantotapaa, joka määritellään Euroopan yhteisöjen neuvoston asetuksessa. ■

■ Maatila

Maatilalla tarkoitetaan niin sanottua aktiivitilaa, jolla on käytössä olevaa maatalousmaata vähintään yksi hehtaari ja joka harjoittaa maataloustuotantoa. Myös tilat, joilla on tätä vähemmän käytössä olevaa maatalousmaata, on otettu mukaan mikäli niiden taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1 200 euroa. Ennen vuotta 2000 aktiivitilaksi määriteltiin tila, jolla on hallinnassaan vähintään yksi hehtaari peltoa ja puutarhaa ja jolla on maataloustuotantoa tai muuta yritystoimintaa. Vuodesta 1995 lähtien aktiivitiloihin on luettu metsätaloutta tai muuta yritystoimintaa harjoittavista tiloista vain ne, joilla on peltoa viljelyksessä. ■

■ Omavalvonta

Omavalvonnalla tarkoitetaan elintarvikealan toimijan suunnitelmallisia toimia, joilla yrittäjä itse tunnistaa ja valvoo yrityksensä toiminnan tai toimintojen hygieenisii riskikohtia. Omavalvontasuunnitelma sisältää muun muassa tiedot riskikohtien valvontaan sovellettavista toimenpiderajoista sekä ohjeet mahdollisten toimenpiderajojen ylitysten aiheuttamista toimintatavoista. Elintarvikealan yrittäjän on pidettävä kirjaa sekä omavalvonnan tuloksista että virheiden korjaamiseksi tehdyistä toimenpiteistä. ■

■ Rehuyksikkö

Rehuyksikkö (ry) on rehun energiasisällön ilmoittamisessa käytettävä yksikkö. Suomessa nautojen energia-arvojärjestelmässä rehujen energia-arvo perustuu muuntokelpoiseen energiaan, ja se laskeaan väkirehuille rehun sisältämien sulavien ravintoaineiden ja karkearehuille rehun sisältämän sulavan orgaanisen aineen perusteella. Tällöin yksi rehuyksikkö vastaa ilmakeivan ohrakilon sisältämää energiamäärää (11,7 MJ). Sikojen rehujen energia-arvo perustuu nettoenergiaan, jolloin yksi rehuyksikkö vastaa ilmakeivan ohrakilon sisältämää nettoenergiamäärää (9,3 MJ). ■

■ Toimipaikka

Toimipaikka on yhden yrityksen omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja yhdellä toimialalla toimiva eli pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluja tuottava yksikkö. Varsinainen toimipaikka harjoittaa yrityksen normaalia tuotantotoimintaa. Toimipaikkoja ovat esim. tehdas, myymälä, toimisto ja versta. Liikenteessä ja rakennustoiminnassa toimipaikka on pää- tai piirikonttori, josta toimintaa johdetaan. Aputoimipaikka sijaitsee erillään varsinaisesta tuotantotoiminnasta ja se tuottaa palveluja vain yritykselle itselleen. Aputoimipaikkoja ovat esimerkiksi yrityksen pääkonttori, varasto omia tavaroita varten tai korjaamo omien ajoneuvojen korjaamista varten.

Tilastoon tulevat toimipaikat, jotka tarkasteluvuonna toimivat yli puoli vuotta ja lisäksi ne työllistivät enemmän kuin puoli henkilöä tai niiden liikevaihto ylitti tietyn rajan. Liikevaihtoraja oli 9134 euroa vuonna 2003. Rajaa tarkistetaan vuosittain BKT markkinahintaan hintaindeksillä. ■

■ Tuotannon bruttoarvo

Tuotannon bruttoarvo mittaa toimipaikan tosiasiallista tuotantoa. Tuotantotoimintaan lasketaan mukaan kaikki tuotantoon liittyvät tuotot, myös valmistus omaan käyttöön, ja valmistus, joka toimitetaan yrityksen muille toimipaikoille. Bruttoarvoon eivät sisälly käyttöömaisuuden luovutusvoitot, joita ei pidetä tuotannollisena eränä vaan satunnaisina tuottoina. Lisäksi kauppatavaroiden hankinta vähennetään tuotantotoiminnan tuotoista, jotta tuotantotoimintaan saadaan mukaan vain kauppatavaroiden myynnistä syntyvä marginaali. ■

■ Tuotantosuunta

Tuotantosuunnalla tarkoitetaan maatilan päätuotantosuuntaa eli taloudellisesti merkittävintä maatalouden tuotantosuuntaa, joka määräytyy vuoden aikana normaalioloissa saatujen bruttotulojen

perusteella. Tieto saadaan vuosittain tukea hakeneilta tiloilta maatalouden tukihakemuslomakkeilta ja on tällöin viljelijän itsensä ilmoittama. Tukea hakemattomien tilojen tieto määritetään tuotannonalojen ja vakioitujen katteiden avulla. ■

■ Valvontakohte

Valvontakohteella tarkoitetaan ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä säädettyjen viranomaistoimenpiteiden, kuten tarkastusten, näytteenoton, mittauksen, neuvonnan tai päätöksenteon kohteena olevaa toimijaa, toimintoa tai toimipaikkaa. ■

■ Vierasaine

Vierasaineet ovat ravintoon kuulumattomia, sinne joutuneita tai jääneitä kemiallisia aineita. Vierasaineet eivät ole elintarvikkeen valmistuksessa käytettyjä aineita eivätkä lisäaineita. Vierasaineita ovat esimerkiksi torjunta-aineet, raskasmetallit sekä ympäristömyrkyt. ■

■ Zoonoosi

Zoonoosit ovat tauteja, jotka voivat luonnollisella tavalla tarttua suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä. Välillinen tartunta voi tapahtua esimerkiksi elintarvikkeiden, vedena tai hyönteisten välityksellä. Zoonoosien aiheuttajiin kuuluu bakteereita, viruksia, loisia ja sieniä. ■

Karttaluettelo

Förteckning över kartor

List of Maps

- 1.1. Viljantuotanto 2006** - Produktion av spannmål 2006 - *Production of cereals 2006*
Lähde: Tike, Viljelykasvien satotiedustelu - Källa: Tike, Förfrågan om skörden avodlingsväxter
Source: Tike, Crop yield survey
- 1.2. Teurastettujen sikojen lukumäärät 2006** - Antal slaktade svin 2006 - *Number of slaughtered pigs 2006*
Lähde: Tike, Teurastamotilasto - Källa: Tike, Slakteristatistik - *Source: Tike, Slaughterhouse statistics*
- 1.3. Maidontuotanto 2006** - Mjolkproduktion 2006 - *Milk production 2006*
Lähde: Tike, Meijeritilasto - Källa: Tike, Mejeristatistik - *Source: Tike, Dairy statistics*
- 2.1. Luomutilojen lukumäärä vuonna 2006** - Antal ekologiska gårdar år 2006 - *Number of organic farms, 2006*
Lähde: Tike, Maatilarrekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 3.1. Asuntokuntien lukumäärä vuonna 2006** - Antal bostadshushåll 2006
Number of household-dwelling units 2006
Lähde: Tilastokeskus - Källa: Statistikcentralen - *Source: Statistics Finland*
- 4.1. Valvontakohteiden lukumäärä kunnallisessa elintarvikevalvonnassa vuonna 2005** - Antal kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen år 2005 - *Number of control objects of municipal food control, 2005*
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävydenarviointi
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Bedömning av den kommunala livsmedelstillsynens tillräcklighet 2005
Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Evaluation of the adequacy of municipal food control 2005
- 4.2. Tarkastettujen valvontakohteiden osuus kaikista kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteista vuonna 2005** - Andel inspekterade kontrollobjekt av alla kontrollobjekt i den kommunala livsmedelstillsynen år 2005 - *Proportion of inspected control objects from all control objects in municipal food control, 2005*
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävydenarviointi
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Bedömning av den kommunala livsmedelstillsynens tillräcklighet 2005
Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Evaluation of the adequacy of municipal food control 2005
- 4.3. Käytetyn työpanoksen suhde laskennalliseen vähimmäistarpeeseen kunnallisessa elintarvikevalvonnassa vuonna 2005** - Arbetsinsatsens förhållande till det beräknade minimibehovet i den kommunala livsmedelstillsynen år 2005 - *Ratio of used work contribution to calculated minimum need in municipal food control, 2005*
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävydenarviointi
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Bedömning av den kommunala livsmedelstillsynens tillräcklighet 2005
Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Evaluation of the adequacy of municipal food control 2005
- 5.1. Nautatilojen lukumäärät vuonna 2006** - Antal nötkreaturgårdar år 2006 - *Number of cattle farms, 2006*
Lähde: Tike, Maatilarrekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 5.2. Sikatilojen lukumäärät vuonna 2006** - Antal svingårdar år 2006 - *Number of pig farms, 2006*
Lähde: Tike, Maatilarrekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 5.3. Siipikarjatilojen lukumäärät vuonna 2006** - Antal fjäderfågårdar år 2006 - *Number of poultry farms, 2006*
Lähde: Tike, Maatilarrekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*

Kuvioluettelo

Förteckning över figurer

List of Figures

- 1.1. Maatilojen lukumäärä ja keskimääräinen peltoala vuosina 1995 - 2006** - Antal gårdar och medelåkerareal åren 1995 - 2006 - *Number of farms and average arable land area, 1995 - 2006*
Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 1.2. Tärkeimpien viljelykasvien sadot vuosina 1993 - 2006** - De viktigaste odlingsväxternas totalskörd 1993 - 2006
Total yields of the most important crops, 1993 - 2006
Lähde: Tike, Viljelykasvien satotiedustelu - Källa: Tike, Förfrågan om skörden av odlingsväxter
Source: Tike, Crop yield survey
- 1.3. Lihan kokonaistuotanto eläinlajeittain vuosina 1995 - 2006** - Totalproduktion av kött enligt djurslag åren 1995 - 2006 - *Total meat production by species, 1995 - 2006*
Lähde: Tike, Teurastamotilasto - Källa: Tike, Slakteristatistik - *Source: Tike, Slaughterhouse statistics*
- 1.4. Maidontuotanto vuosina 1995 - 2006** - Mjölproduktion åren 1995 - 2006 - *Milk production, 1995 - 2006*
Lähde: Tike, Meijeritilasto - Källa: Tike, Mejeristatistik - *Source: Tike, Dairy statistics*
- 1.5. Elintarviketeollisuuden toimipaikkojen lukumäärä ja tuotannon bruttoarvo vuosina 1995 - 2005**
Antal arbetsställen inom livsmedelsindustri och produktionens bruttovärde åren 1995 - 2005
Number of establishments in food industry and production value, 1995 - 2005
Lähde: Tilastokeskus, Teollisuuden alue- ja toimialatilasto - Källa: Statistikcentralen, Områdes- och näringsgrensstatistik över industrin - *Source: Statistics Finland, Regional and industrial statistics on manufacturing*
- 2.1. Luomutilojen lukumäärä ja osuus kaikista tiloista vuosina 2000-2006**
Antal ekologiska gårdar och deras andel av alla gårdar åren 2000 - 2006
Number of organic farms and proportion of total number of farms, 2000 - 2006
Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 2.2. Vilja- ja nurmikasvialojen (alle 5 v) jakauma viljelytavan mukaan 2006**
Arealfördelning för sädes- och vallväxter (under 5 år) enligt odlingsmetod 2006
Distribution of crops and grass land (under 5 years) area by cultivation method, 2006
Lähde: Tike, Maatilarekisteri - Källa: Tike, Lantbruksregister - *Source: Tike, Farm Register*
- 3.1. Elintarvikkeiden kulutus vuonna 1995 ja 2005** - Konsumtion av livsmedel 1995 och 2005
Consumption of foodstuff, 1995 and 2005
Lähde: Tike, Ravintotase - Källa: Tike, Näringsbalans - *Source: Tike, Balance sheet for food commodities*
- 4.1. Kunnallisen elintarvikevalvonnan valvontakohteet (ilman maidontuotantotiloja) vuosina 1998 - 2005**
Kontrollobjekt inom den kommunala livsmedelstillsynen (utom mjölproduktionenheter) åren 1998 - 2005
Control objects of municipal food control (without milk production), 1998 - 2005
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kunnallisen elintarvikevalvonnan riittävyyden arviointi
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Bedömning av den kommunala livsmedelstillsynens tillräcklighet 2005
Source: Finnish Food Safety Authority Evira, Evaluation of the adequacy of municipal food control 2005
- 5.1. Rehuvalvonnan valvontakohteet, ilman eläintiloja, vuosina 2002 - 2005**
Antal övervakningsobjekt inom foderkontrollen, utom djurlägenheter, åren 2002 - 2005
Number of control objects of feed control, excluding animal farms, in 2002 - 2005
Lähde: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Rehuvalvonta
Källa: Livsmedelssäkerhetsverket Evira, - *Source: Finnish Food Safety Authority Evira,*